

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**POMEN IZBRANIH DRŽAVNIH INŠTITUCIJ PRI ODKRIVANJU
GOSPODARSKEGA KRIMINALA V SLOVENIJI**

Ljubljana, april 2022

ZLATKO GJORGJIJOSKI

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Zlatko Gjorgjijoski, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Pomen izbranih državnih institucij pri odkrivanju gospodarskega kriminala v Sloveniji, pripravljene v sodelovanju z red. prof. dr. Markom Hočevarjem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 GOSPODARSKI KRIMINAL	3
1.1 Vrste gospodarskega kriminala	5
1.1.1 Davčna zatajitev	6
1.1.2 Korupcija	7
1.1.3 Pranje denarja	8
1.1.4 Insajderstvo.....	9
1.1.5 Poslovna goljufija in goljufija na škodo Evropske skupnosti	10
1.2 Znani primeri gospodarskega kriminala	11
2 PREVARA.....	14
2.1 Opredelitev termina.....	14
2.2 Teorija prevar	14
2.2.1 Trikotnik prevare	14
2.2.2 Ostale teorije prevar.....	17
2.3 Razlike med prevaro in gospodarskim kriminalom	22
2.3.1 Kriminal belih ovratnikov/prevara	23
2.3.2 Korporativni kriminal/Gospodarska kriminaliteta	23
3 DRŽAVNI ORGANI, KI SO ZADOLŽENI OBRAVNAVATI GOSPODARSKO KRIMINALITETO	24
3.1 Nacionalni preiskovalni urad.....	24
3.1.1 Pravna podlaga za delovanje NPU	25
3.1.2 Pristojnosti delovanja NPU	26
3.1.3 Predstavitev analize delovanja preko podatkov, objavljenih v letnih poročilih	27
3.1.4 Ugotovitve na podlagi analize letnih poročil za NPU	30
3.1.4.1 Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas«.....	30
3.1.4.2 Preveritev trditve »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete«	31
3.2 Komisija za preprečevanje korupcije	32
3.2.1 Pravna podlaga za delovanje KPK	32
3.2.2 Pristojnosti delovanja KPK	33

3.2.3	Predstavitev analize delovanja preko podatkov, objavljenih v letnih poročilih	35
3.2.4	Ugotovitve na podlagi analiziranih podatkov iz letnih poročil za KPK	45
3.2.4.1	<i>Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas za KPK«, »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete« za KPK</i>	<i>45</i>
3.3	Urad za preprečevanje pranja denarja	46
3.3.1	Pravna podlaga za delovanje urada za preprečevanje pranja denarja	47
3.3.2	Pristojnosti delovanja Urada za preprečevanje pranja denarja.....	49
3.3.3	Predstavitev analize delovanja preko podatkov, objavljenih v letnih poročilih	49
3.3.4	Ugotovitve na podlagi analiziranih podatkov iz letnih poročil za UPPD	61
3.3.4.1	<i>Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas«</i>	<i>61</i>
3.3.4.2	<i>Preveritev trditve »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in » Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete« za UPPD</i>	<i>61</i>
3.4	Policija	62
3.4.1	Pravna podlaga za delovanje Policije.....	64
3.4.2	Pristojnosti delovanja Policije.....	65
3.4.3	Predstavitev delovanje preko podatkov objavljenih v letnih poročilih	65
3.4.4	Ugotovitve na podlagi analiziranih podatkov iz letnih poročil za Policijo ...	73
3.4.4.1	<i>Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas«</i>	<i>73</i>
3.4.4.2	<i>Preveritev trditve »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete«.....</i>	<i>73</i>
SKLEP		75
LITERATURA IN VIRI		75
PRILOGE		0

KAZALO TABEL

Tabela 1: Gibanje gospodarske kriminalitete in povzročene materialne škode v času od leta 2001 do leta 2009	24
Tabela 2: Obravnavana kazniva dejanja s strani NPU v letih od 2010 do 2019	30

KAZALO SLIK

Slika 1: Kronologija razvoja modela prevar.....	15
Slika 2: Elementi trikotnika prevare.....	15
Slika 3: Diamant prevare po Wolfu in Hermansonovi	18
Slika 4: Teorija planiranega obnašanja.....	20
Slika 5: Pentagon prevar.....	21
Slika 6: Število obravnavanih kaznivih dejanj NPU.	31
Slika 7: Gibanje prejetih in rešenih prijav v obdobju med 2010 in 2019.....	46
Slika 8: Gibanje odprtih in zaključenih zadev v letih 2010 do 2019.....	61
Slika 9: Število obravnavanih kaznivih dejanj, storjenih s strani pravnih in fizičnih oseb ter število ovadenih pravnih oseb na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja	74
Slika 10: Obravnavana kazniva dejanja in ocenjena materialna škoda v času od 2010 do 2019	74

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Organigram slovenske Policije.	0
--	---

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

CFE – (angl. Certified Fraud Examiner); Pooblaščen preiskovalec prevar

CIP – Center za integriteto in preventivo

DURS – Davčna uprava Republike Slovenije

EU – (angl. European Union); Evropska Unija

EUR – Evro

FIU – Enota za finančno obveščanje

GRECO – (angl. Group of States against corruption); Skupina držav za boj proti korupciji

KPK – Komisija za preprečevanje korupcije

KZ – Kazenski zakonik

ML – (angl. Money laundering); Pranje denarja

MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve

NPU – Nacionalni preiskovalni urad

OSG – Ocenjevalna skupina GRECO

RS – Republika Slovenija

SHS – Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev

SNAP – Služba za nadzor in preiskave

TF – (angl. Terrorism financing); Financiranje terorizma

TPO – Teorija planiranega obnašanja

UKP – Uprava kriminalistične policije

UPPD – Urad za preprečevanje pranja denarja

USD – (angl. United States dollar); Ameriški dolar

ZintPK – Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije

ZNPPol – Zakon o nalogah in pooblastilih policije

ZOPNI – Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora

ZPol – Zakon o policiji

ZPPDen – Zakon o preprečevanju pranja denarja

ZPPDFT – Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja

UVOD

Gospodarski kriminal je zelo obsežna tematika, ki je izziv vsaki državi že od pojava prvih signalov kriminala belih ovratnikov, ki ga je opisal Sutherland (1940). V svoji knjigi je opisal in definiral kriminalno dejanje vodilnih oseb v podjetjih, ki so naredile škodo podjetjem. Prvič je definiral stigmatizirano dejstvo, da so le revnejši sloji izvajalci kriminalnih dejanj. Sutherland je kot prvi definiral kriminal belih ovratnikov in s tem je hkrati postavil temelje raziskovanja gospodarskih prevar. Poslovna ali gospodarska prevara (angl. Fraud) je zelo tesno povezana s terminom gospodarski kriminal, vendar obstajajo razlike, ki lahko nakažejo razliko med njima.

Prevara je napačna predstavitev pomembnih dejstev z naklepom zavesti v zmoto uporabnike teh predstavitev, ki posledično zaradi tega utrpijo škodo. Obsega prikrojevanje, spreminjanje razvidov, prikrivanje ali opuščanje poslovnih dogodkov, ponarejanje itd (Turk, 2000).

Glavni namen magistrskega dela je z empirično analizo, ki temelji na javno dostopnih sekundarnih podatkih, objavljenih v letnih poročilih izbranih institucij, raziskati področje delovanja izbranih državnih institucij pri obravnavanju gospodarskega kriminala med letoma 2010 in 2019. Cilj magistrskega dela je ugotoviti pomen institucij, ki se ukvarjajo z odkrivanjem in procesiranjem gospodarskih kaznivih dejanj ob primerjanju sekundarnih podatkov, ki jih objavijo institucije v svojih letnih poročilih in v poročilih za javnost. Ob tem pa predstaviti spremembe, ki se zgodijo v definiciji gospodarskih kaznivih dejanj skozi obdobje 2010–2019.

Namen magistrskega dela je pomagati odgovornim osebam, ki vodijo izbrane institucije, da bi lahko še bolje organizirali svoje delovne aktivnosti, organom, ki nadzirajo delo izbranih institucij ter gospodarskim subjektom, da bodo razumeli delovanje in posledice dejanj gospodarskega kriminala.

Da bi ugotovil vidik gospodarskega kriminala v Sloveniji in težavo njegove obravnave, sem si za cilje magistrskega dela zadal predstaviti in definirati gospodarski kriminal ter njegove oblike, predstaviti in definirati poslovne in korporativne prevare ter njihove oblike, opredeliti razlike med gospodarskim kriminalom in gospodarskimi prevarami, predstaviti izbrane državne institucije, ki se ukvarjajo z obravnavanjem gospodarskega kriminala in njihove domene delovanja pri tem. Na podlagi kvalitativne in kvantitativne analize sem ugotovil, kako učinkoviti so organi pri pregonu in obravnavanju gospodarskega kriminala, in podal sem ključne ugotovitve. V magistrskem delu sem na podlagi raziskave skušal zavreči ali potrditi naslednje trditve:

- Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas.
- Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas.
- Institucije pripomorejo k večjemu številu procesiranih kaznivih dejanj.

V nadeljavnju opisujem metode raziskovanja, ki sem jih uporabil. Magistrsko delo temelji na poglobljenem proučevanju strokovne literature, zakonov, predpisov in strokovnih člankov s področja teme magistrskega dela. V prvem delu magistrskega dela sem uporabil sekundarne podatke, s pomočjo katerih sem opisal, opredelil in definiral gospodarski kriminal, poslovne oz. korporativne prevare ter razliko med njima. Sekundarne podatke sem pridobil v strokovni literaturi, na uradnih straneh in v letnih poročilih izbranih državnih institucij. Uporabil sem deskriptivno analitični pristop. V drugem delu sem predstavil in razdelal empirični sklop magistrskega dela, ki je sestavljen iz raziskave, ki temelji na podlagi kvantitativne analize javno dostopnih podatkov v letnih poročilih Nacionalnega preiskovalnega urada (v nadaljevanju NPU), Komisije za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju KPK), Urada za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju Urad) in Policije. Iz omenjenih letnih poročil podjetij sem pridobil podatke o obravnavanih primerih gospodarskega kriminala v času med letoma 2010 in 2019, podatke o ocenjeni škodi, ki je nastala s kaznivimi dejanji gospodarskega kriminala, podatke o številu fizičnih ali drugih oseb, ki so storili kaznivo dejanje gospodarskega kriminala in podatke o spreminjanju oblik gospodarskega kriminala skozi čas.

Magistrsko delo je sestavljeno iz treh poglavij. V prvih dveh poglavjih sta predstavljena prevara in gospodarski kriminal. V tretjem sem pregledal in analitično obdelal podatke, ki jih institucije, ki se ukvarjajo z obravnavanjem kaznivih dejanj ter opravil pregled bližnje zgodovine in metodologije obdelave kaznivih dejanj. Končuje se s sklepom, v katerem so podane glavne ugotovitve mojega magistrskega dela.

V prvem poglavju sem predstavil gospodarski kriminal. Gospodarski kriminal je težko opisljiv z eno definicijo, zato sem predstavil njegov razvoj, oblike ter znane primere gospodarskega kriminala v Sloveniji in po svetu (Krapež, 2014).

V drugem poglavju sem predstavil prevare in temeljne razlike med prevaro in gospodarskim kriminalom. Pojem prevara je definiran z velikim številom definicij, ki se med seboj bolj ali manj razlikujejo, odvisno od namena, zakaj so oblikovane. Stičišče vseh definicij je, da je prevara namerno oz. zavestno dejanje, ne glede na izvajalca. Prevara je zelo podobna napaki, vendar se napaka v strokovni literaturi definira kot nenamerna napačna predstavitev (Gobec Zidar, 2007).

Tretje poglavje je namenjeno predstavitvi državnih institucij, ki se ukvarjajo z obravnavanjem kaznivih dejanj v Sloveniji. Nacionalni preiskovalni urad, Komisija za preprečevanje korupcije, Urad za preprečevanje pranja denarja in Policija so organi, ki se intenzivno ukvarjajo s kaznivimi dejanji, ki jih opredelimo kot gospodarski kriminal. Za vse institucije sem predstavil pravne podlage in smernice, pregledal njihovo delovanje v sklopu obravnavanja kaznivih dejanj ter njihovih javno dostopnih podatkov, ki jih letno objavljajo. Magistrsko delo je končano s sklepom, v katerem so podane glavne ugotovitve mojega magistrskega dela.

1 GOSPODARSKI KRIMINAL

Gospodarski kriminal je težko opisljiv z enim stavkom. Razlog za to je treba poiskati v njegovi dinamičnosti in v različnih vidikih ved, kot so pravo, sociologija, kriminologija ipd. Skupek so dejanja, ki imajo skupni motiv pridobivanja gospodarske koristi in ohranjanje le te. Gospodarsko ali ekonomsko korist v kontekstu lahko opredelimo kot željo po povečanem dobičku, sredstvih, denarju, storitvah itd. Gospodarski kriminal je oblika, ki obsega zelo različna dejanja, ki se velikokrat ne razlikujejo od običajnih poslovnih dogodkov v normalnem poslovanju enega subjekta (Krapež, 2014, str. 4).

Zakaj nastaja tovrstni kriminal? Razloge lahko poiščemo v dinamičnosti in različnih pogledih posameznih ved (pravo, kriminologija, sociologija) kakor tudi v osebnih pogledih oseb do pojava gospodarskega kriminala. Definicija je odvisna od obdobja, v katerem se dejanja pojavljajo in razvijajo, zelo velik pomen ima tudi gospodarski sistem. Od ostalih kriminalnih oblik se razlikuje po pristopu, metodah in postopkih preiskovanja ter načinih izvajanja, ki so značilni za to vrsto kriminala. Izvajajo ga lahko posamezniki ali skupine posameznikov, vedno z istim ciljem – pridobiti protipravno premoženjsko korist. Gospodarski kriminal je vezan na fizično osebo, korporacijski kriminal na gospodarske organizacije – korporacije. To pomeni, da je nezakonito ravnanje v začetni fazi izvedeno v korist gospodarske organizacije in ne v korist posameznika oz. skupine oseb, kar je tudi ena izmed značilnosti tovrstne oblike kriminala. O tem, ali določeni postopki ravnanja sodijo v sklop gospodarskega kaznivega dejanja, odločijo organi pregona. Zato morajo imeti vnaprej izdelano podlago oz. pravni okvir, ki definira gospodarska in korporacijska kazniva dejanja, kazni oz. sankcije za tovrstna dejanja ter pogoje, pod katerimi so za tovrstna dejanja odgovorne fizične oz. pravne osebe. Pravno podlago, ki jo sestavljajo pravna pravila, imenujemo gospodarsko kazensko pravo, ki se glede na opažane težave in pomanjkljivosti postopoma vsebinsko spreminja (Krapež, 2014, str. 4).

Gospodarski kriminal je nelegalna dejavnost (kaznivo dejanje), ki se izvaja na področju gospodarstva z namenom pridobitve finančnih koristi (povečanje premoženja, povečanje dobička). Pristop, postopke in metode raziskovanja determinirajo razliko med gospodarskim in klasičnim kriminalom. Zaznava gospodarskega kriminala oz. gospodarskih kriminalnih dejanj postavlja v situacijo, da posledica kriminalnega dejanja nakazuje na storilca ali storilce, vendar ko se tovrstna kriminaliteta odkrije, ni jasno, za kakšno obliko kaznivega dejanja bi lahko šlo. Bistvena razlika med klasičnim in gospodarskim kriminalom je prikritost delovanja. Klasični kriminal pusti posledice takoj za izvršenim kaznivim dejanjem, medtem ko posledice gospodarskega kriminala ostanejo prikrite, nevidne in jih ni moč zaznati (Lamberger, 2009, str. 20, 21).

Ne moremo zagotovo trditi, kdaj se je prvič pojavil gospodarski kriminal, vendar strokovnjaki ocenjujejo, da je to konec 19. stoletja, ko se je začela industrijska revolucija in akumuliranje dobička ter premoženja. V tistem času so se pojavljale prve kapitalske družbe,

začela se je razvijati svetovna trgovina, povečevalo se je prebivalstvo, ki je bilo gonilna sila tedanje industrije, saj ni bilo avtomatizirane proizvodnje. Vse to je vodilo do priložnosti za kriminalna dejanja. Čeprav je bila opredelitev utrjena šele pozneje, se odkrivanje gospodarskega kriminala pripisuje Francu Wilsonu, ki je bil leta 1930, ko je delal kot certificiran računovodja v službi za notranje prihodke, nameščen v delovno skupino za raziskovanje tajnih poslov Al Capona, enega najslavnejših ameriških gangsterjev v Čikagu. Capone je bil znan po številnih nezakonitih dejavnostih, med katerimi so bila mnoga nasilna kazniva dejanja, toda ni prijavljal svoje dohodnine zveznim oblastem, kar je ponudilo priložnosti forenzičnim računovodjem. Leta 1931 je bil, po zaslugi Wilsonove skrbne analize njegovih finančnih evidenc družbe, Al Capone obtožen zvezne utaje davka od dohodka, s čimer je vlada terjala davek od nezakonitih dobičkov od iger na srečo v višini 215.080,48 USD. Capone je bil spoznan za krivega in obsojen na 10 let zveznega zapor. Trdni temelji procesiranja gospodarskega kriminala so bili postavljeni (University of Scranton, 2020).

Prav tako eden izmed prvih pionirjev, Sutherland, ki se je ukvarjal z raziskovanjem gospodarskega kriminala v prvi polovici 20. stoletja, pred drugo svetovno vojno, v svoji objavi kot prvi opisal kriminal »belih ovratnikov«. V knjigah je definiral kriminalno dejanje oseb, ki so na visokih družbenih položajih in uživajo ugled v družbi. S takšno definicijo je razbil klasične poglede na kriminal, saj je do tedaj veljalo, da je revnejši sloji izvajalec kriminalnih dejanj. S temi raziskovalnimi članki je nakazal na škodno odgovornost vodilnih oseb, poleg tega je odprl novo poglavje v kriminološki dejavnosti, saj s tem je povzročil vzbujanje nezaupanja in dvom v moralno in etično sposobnost ljudi na vodilnih položajih v podjetjih. Opozarjal je na škodo, ki jo lahko povzročijo tovrstna dejanja (Sutherland, 1940, str. 3).

Prvi slovenski avtor, ki se je ukvarjal z gospodarsko kriminaliteto, je prof. dr. Pečar (1992), ki je gospodarsko kriminaliteto definiral takole: »Moralno-etično, poklicno deviantno in kriminalno vedenje posameznikov iz določenih, navadno višjih plasti družbe, ki v razgibanem družbeno-gospodarskem življenju opravljajo dejanja, ki pogosto pomenijo zvijačno in protipravno prilaščanje raznih dobrin in vrednosti«.

Prav tako Dobovšek (2012) opredeli gospodarsko kriminaliteto tudi kot organizirano kriminaliteto, ki jo definira kot zvezo najmanj dveh oseb, ki želita in poskušata pridobiti finančno korist s pomočjo kriminalne dejavnosti na določenem geografskem območju.

Pri opredelitvi gospodarskega kriminala je treba upoštevati tako vsebinsko kot formalno merilo. Vsebinsko merilo pri analizi kaznivega dejanja se osredotoča na vsebino storjenega kaznivega dejanja. Kaznivo dejanje ima znake klasičnega kaznivega dejanja (kraja ali tatvina), vendar se zaradi vpletenosti večjega števila oseb to dejanje uvršča med gospodarski kriminal. Formalno merilo pa navaja, da med gospodarski kriminal uvrščamo samo dejanja, ki jih definira Kazenski zakonik Republike Slovenije kot kazniva dejanja zoper gospodarstvo. S tem se izognemo vsem pastem, ki jih sprožijo različni pogledi na to problematiko. S tem pa še vedno nismo postavili enotne definicije, saj različne države

različno definirajo in opredeljujejo gospodarska kazniva dejanja. Po mnenju avtorja je vsebinsko merilo bolj smiselno za opredelitev gospodarskega kriminala ter navaja, da je »gospodarski kriminal tisti, pri katerem storilec ali več storilcev s kaznivimi dejanji na področju gospodarskih dejavnosti ogroža premoženje znotraj gospodarskih družb ali gospodarskih subjektov ali pa s kaznivimi dejanji ogroža premoženje pri medsebojnem gospodarskem poslovanju gospodarskih subjektov« (Ferlinc, 1999, str. 43–63).

1.1 Vrste gospodarskega kriminala

Kazenski zakonik (v nadaljevanju KZ-1, Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20) ureja področje gospodarskega kriminala. Določa, da je protipravno dejanje vsako dejanje, ki ga zakon določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa znake ter kazenske sankcije za le-to. V Sloveniji velja načelo zakonitosti kot primarno načelo prava, kar pomeni, da ni kaznivega dejanja brez zakona in kazni brez zakonske podlage, kar pomeni, da nihče ne more dobiti kazni ali drugih kazenskih sankcij za dejanje, ki ga zakon ni določil za kaznivo, preden je isto bilo storjeno ter dobiti kazni, ki ne bi bila predpisana z zakonom. Kazenski zakonik določa tudi odgovornost pravnih oseb, da so odgovorni za kaznivo dejanje, ki ga storilec izvrši v njihovem imenu, na njihov račun ali za njihovo korist. Kot posledica tega se pravni osebi in posamezniku, ki je storil kaznivo dejanje, odvzame vsa protipravno pridobljena premoženjska korist. Prav tako se odvzame premoženjska korist oz. premoženje pravni osebi, ki je ustrezna premoženjski koristi, ko storilci kaznivega dejanja ali drugi posamezniki prenesejo nanjo premoženje, ki ne ustreza pravi vrednosti.

KZ-1 določa tudi, katera dejanja se štejejo za kazniva s področja gospodarstva. Za vsako dejanje je definirana vrsta in višina kazenske sankcije, ki je lahko v denarni obliki ali v obliki zaporne kazni ter oboje hkrati. Definirana kazniva dejanja so sledeča:

- zloraba monopolnega položaja (v 225. členu);
- lažni stečaj (v 226. členu);
- oškodovanje upnikov (v 227. členu);
- poslovna goljufija (v 228. členu);
- goljufija na škodo Evropskih skupnosti (v 229. členu);
- preslepitev pri pridobitvi posojila ali ugodnosti (v 230. členu);
- preslepitev pri poslovanju z vrednostnimi papirji (v 231. členu);
- preslepitev kupcev (v 232. členu);
- neupravičena uporaba tuje oznake ali modela (v 233. členu);
- neupravičena uporaba tujega izuma ali topografije (v 234. členu);
- ponareditev ali uničenje poslovnih listin (v 235. členu);
- izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti (v 236. členu);
- vdor v poslovni informacijski sistem (v 237. členu);

- zloraba notranje informacije (v 238. členu);
- zloraba trga finančnih instrumentov (v 239. členu);
- zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti (v 240. členu);
- nedovoljeno sprejemanje daril (v 241. členu);
- nedovoljeno dajanje daril (v 242. členu);
- ponarejanje denarja (v 243. členu);
- ponarejanje in uporaba ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev (v 244. členu);
- pranje denarja (v 245. členu);
- izdaja nekritega čeka in zloraba bančne ali kreditne kartice (v 246. členu);
- uporaba ponarejene bančne, kreditne ali druge kartice (v 247. členu);
- izdelava, pridobitev in odtujitev pripomočkov za ponarejanje (v 248. členu);
- davčna zatajitev (v 249. členu);
- tihotapstvo (v 250. členu).

1.1.1 Davčna zatajitev

Davčna zatajitev ali davčna utaja – obe frazi pomenita nezakonito izogibanje plačila zakonsko določenega davka ali prikritje podatkov pred državnimi organi, seveda s ciljem pridobitve nezakonito pridobljenih premoženjskih koristi oz. zmanjšanja davčne osnove.

V KZ-1, natančneje v 249. členu, je storjena davčna utaja takrat, ko se nekdo z enim ali več postopki izogne popolnoma ali deloma plačilu davkov, prispevkov ali ostalih predpisanih obveznosti pravnih ali fizičnih oseb ali posreduje lažne podatke o pridobljenih dohodkih, stroških, predmetih, blagu ali drugih okoliščinah, ki vplivajo na ugotovitev davkov ter drugih predpisanih obveznosti ali je dobil neupravičeno vrnjen davek v Republiki Sloveniji ali v drugih državah, ki so članice Evropske unije ali na kakršen koli drugačen način preslepi oz. prevari državni organ, ki je pristojen za odmero ali nadzor nad obračunavanjem in plačevanjem tovrstnih obveznosti. V primeru, da je skupna višina neporavnanih obveznosti ali obveznosti, ki se jim je fizična ali pravna oseba izogibala, ali pa višina davka, ki ji je bil neupravičeno vrnjen, ne glede na vrsto obveznosti v zadnjih dvanajstih zaporednih mesecev, doseže veliko premoženjsko vrednost, je predpisana kazen zapora od enega do osmih let. Prav tako se na enak način kaznuje tudi posameznik, ki na podlagi prvega odstavka vsaj enkrat ne prijavi pridobljenega dohodka ali drugih okoliščin, ki vplivajo na ugotovitev davkov, prispevkov ali ostalih predpisanih obveznosti pravnih ali fizičnih oseb, ko je prijava obvezna. Tako se kaznuje vsaka oseba, ki je vrednost neporavnanih obveznosti ali obveznosti, ki se jim je izogibala, ne glede na vrsto v obdobju največ enega leta, doseže veliko premoženjsko vrednost. Enako se kaznuje oseba, ki z namenom, da bi se preprečila dejanska ugotovitev davčne obveznosti z neustreznim posredovanjem podatkov, ne vodi ali ne predloži poslovnih knjig in evidenc, ki jih mora voditi ali pa so vodene knjige in evidence vsebinsko napačne, brez pojasnila ali ovira davčni nadzor. Kaznuje se z zaporno kaznijo do

dveh let. Če bi bilo dejanje storjeno v hudodelski družbi, se storilec kaznuje z zaporno kaznijo od treh do dvanajstih let.

1.1.2 Korupcija

Korupcija je težava, ki dobiva vse večjo pozornost v javnosti. Korupcija je vselej prisotna, po celem svetu, kljub razvoju družbe v demokracijo. Razvoj družbe, transformacija starih sistemov v demokracijo, razvoj politike in mednarodnega sodelovanja ter povezovanja so nove razmere, ki se jim je potrebno prilagoditi. Tovrstnim trendom sledi v prvi vrsti kriminal, posledično tudi korupcija (Dobovšek, 2005).

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (v nadaljevanju ZintPK) definira pojem korupcije kot »vsaka kršitev dolžnega ravnanja uradnih in odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju, kot tudi ravnanje oseb, ki so pobudniki kršitev ali oseb, ki se s kršitvijo lahko okoristijo, zaradi neposredno ali posredno obljubljenih, ponujenih ali dane oziroma zahtevane, sprejete ali pričakovane koristi zase ali za drugega«.

Korupcijo lahko razdelimo na naslednje elemente, ki jih mora vsebovati dejanje, ki ga lahko okarakteriziramo kot koruptivno, in sicer: kršitev v obliki ravnanja, ko nekdo stori nekaj, česar ne bi smel oz. ko nekdo ne stori nečesa, kar bi moral storiti, kršitev dolžnega ravnanja, ki ga oseba mora početi, določeno v veljavni zakonskih in podzakonskih predpisih ter kodeksih ravnanja. To dejanje kršitve storijo uradne osebe, ki so definirane v ZintPK.

To dejanje se lahko zgodi v javnem ali v zasebnem sektorju. Javni sektor so državni organi in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti, javni skladi, javne agencije, javni zavodi, javni gospodarski zavodi, osebe javnega prava, ki posredno uporabljajo sredstva državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti ter javna podjetja in gospodarske družbe, v katerih ima prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost. Zasebni sektor je vse, kar ni definirano v definiciji javnega sektorja v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije. Cilj oz. namen je pridobiti korist zase ali za drugega. Korist lahko definiramo kot premoženjsko ali nepremoženjsko, kar pomeni da ni vsaka korist v fizični obliki. Klasični primer je prednostna obravnava pri zdravniku. Koruptivno obnašanje oz. ravnanje ima dve strani: aktivno in pasivno. Aktivna stran je lahko ponujena, obljubljena ali celo dana drugemu sodelujočemu, medtem ko je pasivna stran lahko pričakovana, zahtevaana ali že sprejeta. Na aktivni strani je ponudnik, na pasivni pa sprejemnik korupcije (KPK, 2018a).

Bistvo koruptivnega dejanja je koruptivni namen. Koruptivni namen je uporaba koristi z namenom, da bi spodbudila ali nadgradila kršitev dolžnega ravnanja oz. ko je korist sprejeta kot poplačilo dolžnega ravnanja. Proti korupciji je treba uveljaviti ničelno toleranco, saj se s pomočjo majhnih dejanj začne rušenje prava in ustvarja možnost za pojave večjih in hujših oblik kršitev.

Mednarodni standardi revidiranja in mednarodni standardi o strokovnem ravnanju pri notranjem revidiranju ne definirajo pojma korupcija. Pojem korupcija prav tako ni formalno definiran v slovenski zakonodaji. V kazenskem zakoniku RS je opredeljena vrsta koruptivnih dejanj v naslednjih členih:

- 151. člen – Kršitev proste odločitve volivcev
- 154. člen – Uničenje ali ponareditev volilnih listin
- 157. člen – Sprejemanje podkupnine pri volitvah
- 259. člen – Ponareditev ali uničenje uradne listine, knjige, spisa ali arhivskega gradiva
- 260. člen – Izdaja tajnih podatkov
- 261. člen – Jemanje podkupnine
- 262. člen – Dajanje podkupnine
- 263. člen – Sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje
- 264. člen – Dajanje daril za nezakonito posredovanje

1.1.3 Pranje denarja

Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Ur. l. RS, št. 60/2007-ZPPDFT, v nadaljevanju ZPPDFT) v drugem členu definira pranje denarja kot katero koli ravnanje, s katerim se prikriva izvor denarnih sredstev ali drugega premoženja, ki je lahko pridobljeno s kaznivim dejanjem, ki vključuje menjavo ali kakršen koli prenos denarja ali ostalega premoženja, ki izvira iz kaznivega dejanja ali skriva ali prekriva pravi izvor, pravo naravo, gibanje, nahajanje, razpolaganje, lastništvo ali pravice v zvezi z denarnimi sredstvi ali drugim premoženjem, katerega je izvor kaznivo dejanje.

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES (Ur. l. EU, št. 309/15) definira pranje denarja kot vsako naklepno ravnanje prenos premoženja, vedoč, da premoženje izvira iz kaznivega dejanja ali udeležbe v tovrstnem dejanju, z namenom utaje ali prikrivanja nezakonitega izvora premoženja. Prav tako je pranje denarja okarakterizirano kot pomoč osebi, ki je vpletena v storitev tovrstnega dejanja, da bi se izognila posledicam takega dejanja. Pranje denarja je tudi prikrivanje ali utaja pravega vira, narave, kraja, razpolaganja ali pretoka premoženja ali pravic iz lastništva na premoženju, hkrati zavedajoč, da to premoženje ima izvor iz kaznivega dejanja ali udeležbe v takšnem dejanju. Tudi lastništvo, uporaba ali pridobitev premoženja, zavedajoč se, da v času prejema to premoženje ima izvor iz kaznivega dejanja ali udeležbe v takšnem dejanju je v definiciji pranje denarja.

Kasneje, na podlagi direktive (EU) št. 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES (UL L št. 141 z dne 5. 6. 2015, str. 73, je bil sprejet zakon o preprečevanju pranja

denarja in financiranja terorizma (Uradni list RS, št. 68/16-ZPPDFT-1, v nadaljevanju ZPPDFT-1).

ZPPDFT-1 definira »pranje denarja kot katerokoli ravnanje z denarjem ali premoženjem, pridobljenim s kaznivim dejanjem, ki vključuje zamenjavo ali kakršen koli prenos denarja ali drugega premoženja, ki izvira iz kaznivega dejanja ter skrivanje ali prikrivanje prave narave, izvora, nahajanja, gibanja, razpolaganja, lastništva ali pravic v zvezi z denarjem ali drugim premoženjem, ki izvira iz kaznivega dejanja«.

Pranje denarja predstavlja vsako iskanje ali poskuse za uporabo različnih metod za prikrivanje nezakonitega izvora denarja oz. poskuse vključitve »oprane« denarja v legalne oz. zakonske finančne in gospodarske tokove. Glavni motiv pranja denarja je nevidnost nelegalno pridobljenih denarnih sredstev oz. premoženja pred organi pregona, konkurenco, kreditorji in poslovnimi partnerji (Zoretič, 2009, str. 32).

Pojem pranje denarja so prvič v dvajsetih letih dvajsetega stoletja uporabili ameriški sodni organi, ki so ugotovili, da mafija denar, ki ga služi s prepovedanimi dejavnostmi, kot so igre na srečo, prostitucija in tihotapljenje alkohola, vlaga v pralnice denarja, ki so bile v lasti italijanskih družin. Tako je nezakoniti denar dobil svojo legalno plat ter dobil legalni značaj (Dvoršek, 2000).

Pranje denarja je postopek, ki je nezakonit in s pomočjo katerega velike količine denarja, ki so prislužene z nelegalnimi posli (trgovina s prepovedanimi drogami, trgovina z ljudmi, nezakonito trgovanje z orožjem), postanejo »legalne« oz. se jih prikaže, kot da so zaslužene s pomočjo regularno obstoječih poslovanj. Kriminalci uporabljajo najrazličnejše tehnike pranja denarja, da bi nezakonito pridobljena sredstva postala »čista«. Spletno bančništvo in kripto valute so kriminalcem olajšale prenos in dvig denarja brez pokritja. Preprečevanje pranja denarja je postalo mednarodno prizadevanje in zdaj med svoje cilje vključuje financiranje terorizma (Chen, 2020).

Koletnik in Kolar (2008) povezujeta pranje denarja s financiranjem terorizma. Financiranje terorizma je zagotavljanje oz. zbiranje ali poskus zbiranja oz. zagotavljanja denarja ali drugega premoženja iz zakonitih ali nezakonitih izborov z namenom uporabe v celoti ali delno za izvedbo terorističnega dejanja.

1.1.4 Insajderstvo

Trgovanje na podlagi insajderskih oz. notranjih informacij je oblika gospodarskega kriminala, pri katerem prihajajo do pomena informacije o trgu vrednostnih papirjev, še zlasti pri prevzemih podjetij, saj je hiter zaslužek največja skušnjava za ljudi, ki imajo dostop do notranjih informacij. Obstaja neločljiva povezava med insajderstvom in poslovanjem z vrednostnimi papirji. Insajderstvo torej definiramo kot dejanje, ko posameznik za svojo ali za korist nekoga drugega uporabi informacije, ki so ostalim udeležencem na trgu

nedostopne. Osebe, ki utegnejo imeti tovrstne informacije, so največkrat osebe, ki so na vodilnih položajih ter vedo, da bi te informacije uspele vplivati na ceno vrednostnih papirjev. In ker imajo prave informacije ob pravem času, lahko s pomočjo tečajev oz. vrednosti delnic bistveno vplivajo na višino svojega premoženja. Slovenski trg vrednostnih papirjev je še posebej primeren za tovrstno obliko kriminala, saj je relativno majhen (Svoljšak & Žigon, 2003).

1.1.5 Poslovna goljufija in goljufija na škodo Evropske skupnosti

Ko storilec želi zase ali pa za koga drugega pridobiti premoženjsko korist, ki je protipravna, pri čemer hoče drugega spraviti v zmotu z lažnim prikazovanjem dejstev tako, da ga zapelje, da stori ali opusti kaj v škodo drugega ali svojega premoženja, je storil kaznivo dejanje goljufija. V primeru, da to stori na področju gospodarske dejavnosti, je storil poslovno goljufijo.

KZ-1 v 228. členu definira kazen z zaporem do petih let za vsakogar, ki zaradi delne ali celotne neizpolnitve obveznosti sebi ali komu drugemu pridobi protipravno premoženjsko korist ali povzroči stranki ali komu drugemu premoženjsko škodo, in sicer tako da pri opravljanju gospodarske dejavnosti pri sklenitvi ali izvajanju pogodbe ali posla preslepi drugega s prikazovanjem, da bodo obveznosti izpolnjene ali prikriva dejstva, da obveznosti ne bodo izpolnjene ali ne bodo mogle biti v celoti ali delno izpolnjene.

Če je zaradi omenjenih dejanj nastala velika premoženjska škoda ali je bila pridobljena velika premoženjska korist, se storilca kaznuje s kaznijo zopora od enega do desetih let. Če se ugotovi, da je pridobljena majhna premoženjska korist ali je nastala majhna premoženjska škoda, se storilca kaznuje le z denarno kaznijo ali z zaporno kaznijo do enega leta.

Leta 2009 je KZ-1 utrpel spremembe, in sicer od novembra 2009 je v 229. členu goljufija na škodo Evropskih skupnosti na novo opredeljena kot kaznivo dejanje. To kaznivo dejanje izvrši vsak, ki poneveri ali neupravičeno zadržuje ali neustrezno uporabi sredstva splošnega proračuna Evropske skupnosti ali proračunov, ki jih upravljajo Evropske skupnosti ali se upravljajo v njihovem imenu z namenom, da se izogne odhodkom, tako da uporabi ali predloži listine, nepopolne ali nepravilne izjave ali dokumente in ne razkrije vseh potrebnih podatkov.

Po členu 229 v KZ-1 je za storilca tovrstnih dejanj predpisana zaporna kazen od treh mesecev do treh let. Enako velja tudi za tistega, ki si pridobi sredstva iz omenjenih proračunov na enak način. V primeru, da je bila z omenjenimi dejanji pridobljena velika premoženjska korist ali povzročena velika premoženjska škoda, se storilec kaznuje z zaporno kaznijo od enega do osmih let.

S temi kaznimi se kaznujejo le osebe, ki so vodje podjetij ali drugi pooblaščenici, ki so odgovorni za sprejemanje odločitev ali nadzorov v podjetjih, če omogočijo ali ne preprečijo teh kaznivih dejanj storilcem, ki so jim podrejeni in delujejo v imenu podjetja (KZ-1).

1.2 Znani primeri gospodarskega kriminala

Napake in goljufije so pogosto v ospredju medijske pozornosti, forenzični računovodje pa zakulisno sestavljajo koščke nezakonite finančne uganke. Križnar (2004), Pušnik (2005), Pušnik (2006), Morozov (2013), Krajnc (2012), Slovenske novice (2019) in University of Scranton (2020) so opisale nekatere pomembne kazenske zadeve, ki so bile za preiskavo in pregon podprte s forenzičnim računovodstvom, in sicer:

- **Charles Ponzi:** Znan je kot eden najbolj znanih ameriških finančnih kriminalcev, katerega nezakonita naložbena prevara je do leta 1920 dosegla več kot 420.000 dolarjev (kar je danes blizu 5 milijonov dolarjev) in ga uradno uvrstila v zgodovino s poimenovanjem Ponzijeve sheme, ki se še danes pojavlja v znanih primerih, kot je Bernie Madoff. Ponzijeva shema vključuje izplačilo donosov vlagateljem iz njihovega lastnega denarja ali od drugih vlagateljev, ne da bi jih kdaj plačali iz dejanskega dobička.
- **Enron:** Finančni škandal Enron je bil razkrit leta 2001, s čimer je zaslužil svoje mesto v zgodovini, in sicer kot največji poslovni stečaj, ki je bil zabeležen in sprožen (skupaj s škandalom WorldCom), in sicer z ustanovitvijo zakona Sarbanes-Oxley iz leta 2002, ki je določil nov predpis za vse uprave javnih in računovodskih podjetij. Delničarji so izgubili 74 milijard dolarjev, na tisoče zaposlenih pa je izgubilo službo in pokojninske račune.
- **Worldcom:** Leta 2002 je bilo odkrito, da je podjetje svoje premoženje povečalo za 11 milijard dolarjev. Ko pa ga je revidirala lastna revizijska služba, je bilo odkritih 3,8 milijarde dolarjev goljufije. Za vlagatelje je bilo izgubljenih 180 milijard dolarjev in 30.000 delovnih mest.
- **Tyco International:** V primeru skrajnega pohlepa je bil leta 2002 škandal Tyco International, ki sta ga zakrivila izvršni direktor in finančni direktor, in sicer je bilo ukradenih 150 milijonov dolarjev in povečan dohodek podjetja za 500 milijonov dolarjev.
- **Bernie Madoff:** Leta 2008 je bila Madoffova prevara največja (finančna) in najdlje vodena Ponzijeva shema vseh časov. Madoff je bil nekdanji predsednik NASDAQ, spominjali pa se ga bomo po dejanju, da je od nedolžnih osebnih vlagateljev pridobil 64,8 milijarde dolarjev. Mnogi od njih so izgubili vse, kar so imeli. Odkrila ga je forenzična obravnava in obsojen je bil na 150 let zapora.

- **Afera Patria:** Primer Patria je bil politični spor glede trditve tožilcev v Sloveniji in v Avstriji o podkupovanju slovenskih uradnikov s strani finske družbe Patria za pomoč pri uveljavljanju odredbe oklepnikov. Kriminalistična preiskava je dokazala, da sta dva uslužbenca Patrie, ki sta bila aretirana, sodelovala pri podkupovanju slovenske vlade. Generalni direktor je zaradi afere odstopil s svojega položaja. Zaradi obtožb ga je preiskovala finska policija. V začetku septembra 2008, le tri tedne pred slovenskimi parlamentarnimi volitvami 21. septembra 2008, je finska televizija YLE objavila preiskavo, ki nakazuje na korupcijo slovenskega premierja Janeza Janše. Janša, ki je ignoriral in napadel tudi drugo poročilo o njem, ki ga je leta 2013 objavila Komisija za preprečevanje korupcije RS (KPK), je zavrnil vse obtožbe in pozval novinarje, naj predložijo nekaj dokazov za svoje trditve ali umaknejo obtožbe. 11. septembra 2011 je televizija RTV Slovenija objavila dokument, ki nasprotuje trditvi, da je g. Janez Janša vpleten v korupcijo in implicira Bartola Jerkovića, direktor hrvaškega podjetja za težko industrijsko industrijo »Đuro Đaković Specijalna vozila«. Po dolgotrajnem sojenju v zadevi Patria je bil 5. junija 2013 bivši in sedanji premier Janez Janša v Sloveniji nepravnomočno obsojen na dve leti zapora, z obrazložitvijo, da je med 10. in 22. avgustom 2005 sprejel obljubljeni nagrado. Zaporni kazni sta bili izrečeni tudi Ivanu Črnkoviču in Tonetu Krkoviču, vsakemu po 22 mesecev. Poleg zapornih kazni je sodišče obsojencem prisodilo tudi po 37.000 evrov denarne kazni. Obtoženi so se pritožili na nepravnomočno odločbo sodišča. Konec marca 2014 je višje sodišče v Ljubljani pritožbe obtoženih zavrnilo kot neutemeljene in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. S tem je sodba postala pravnomočna, obtoženci pa so bili poleg sodnih taks dolžni plačati tudi strošek pritožnega postopka.

- **Elan:** Primer Elan je prevzela komisija državnega zbora, ki je po pregledih ugotovila, da je uprava Elana na nedovoljen način prenesla kapital in pozitivne zadeve na obvodna podjetja. Po nenavadnih zapletih in razpletih sodišča, več ovadbah in procesih, je na koncu odgovarjal takratni zadnji direktor, Pavle Koder, ki je bil obsojen na leto dni pogojne zaporne kazni. Elan je bil nato prodan hrvaški Privredni banki. Pred stečajem ga je rešila Slovenska razvojna družba, slednja je poplačala terjatve in dala denar za vnovični zagon ter ustanovila ekipo finančnih strokovnjakov, ki bi Elan postavila na zdrave noge in ga rešila iz negativnih števil. Sledili so nepričakovano dobri rezultati, ki so sovpadali z visokimi nagradami finančnih strokovnjakov, z Urošem Koržetom na čelu. Za poslovno leto so si obračunali 1,15 milijarde tolarjev (pribl. 4,8 mio EUR). Nagrada je motila lastnike, poleg nagrade pa tudi izplačilo, ki je bilo v obliki Elanovih delnic. Sanacijska ekipa finančnih strokovnjakov pa je menila, da je pogodba, v kateri je bila določena premija za uspeh, nesporna, saj so podjetje rešili iz velikih dolgov, ki so bili višji od 60 milijonov evrov neto, zapuščajo podjetje kot dobro stoječe, tako finančno kot poslovno.

Sanacijski ekipi očitajo, da je povečevala dobiček z različnimi mehanizmi, z namenom izplačila visoke nagrade, ki je presejala višino plač vseh zaposlenih v podjetju.

Nagrajevanje je prav tako preseglo priporočilo vlade, ki pravi, da v primeru, da je država večinski lastnik, je najvišja nagrada lahko do 15 odstotkov letnih prejemkov direktorja v obliki plač. Računsko sodišče je podalo mnenje, da je nagrada sanacijski ekipi občutno previsoka, med 553 milijonov in 1,9 milijarde tolarjev.

Posebna revizija, ki je bila opravljena leta 2004, je ugotovila, da sanacija Elani ni bila tako zelo uspešna, ko se je sprva zdelo, ter da ekipa, na čelu z Urošem Koržetom, ni bila upravičena do skoraj 2 milijard tolarjev nagrade. Na osnovi tega je direktor Skimarja, podjetja, ki je največji lastnik Elana, Tevž Tavčar, vložil odškodninsko tožbo proti Koržetovemu timu. Prav tako je tožbo vložil Korže, ki je terjal podjetje Skimar za izplačilo 506 milijonov tolarjev menedžerske nagrade.

Tožbeni postopek je trajal vse do leta 2011. Eno od dveh tožb je pravnomočno izgubil nekdanji predsednik Elanove uprave Uroš Korže. Višje sodišče je razsodilo, da je neupravičen do nagrade v višini 2,1 milijona evrov za vodenje podjetja od aprila do decembra 2000. Druga tožba, ki se nanaša na obdobje Koržetovega vodenja Elana od leta 2001 do aprila 2004, še ni pravnomočno odločena na višjem sodišču. Na prvostopenjskem sodišču je leta 2011 Korže obe tožbi dobil v svojo korist.

- **Bofex in Merkur:** Ljubljansko okrožno sodišče je nekdanjega predsednika uprave Merkurja, Bineta Kordeža, spoznalo za krivega zlorabe položaja in ponareditve poslovnih listin, obenem ga je zaradi oškodovanja Merkurja in omenjenih kaznivih dejanj obsodilo na pet let zaporne kazni in denarne kazni v višini 39.504 evrov. Senat ljubljanskega okroglega sodišča je za pomoč pri omenjenih kaznivih dejanjih krive spoznal nekdanjega člana Merkurjeve uprave Milana Jelovčana, nekdanjo izvršno direktorico financ Janjo Kraševac in nekdanjega direktorja podjetja Kograd Igem Ota Brgleza. Vsi so dobili zaporne in denarne kazni, in sicer Milan Jelovčan dve leti zaporne kazni in 19.943 evrov denarne kazni, Janja Kraševac in Oto Brglez leto in pol zaporne kazni in 16.460 evrov denarne kazni.

Denarne kazni so morali plačati v treh mesecih od pravnomočnosti sodbe. Sodišče je za odgovorno oškodovanja družbe Merkur spoznalo tudi koroško gradbeno podjetje Kograd Igem, ki je sodelovalo pri preprodaji trgovskega centra Primskovo ter ga kaznovalo z denarno kaznijo 100.000 evrov. Oškodovanje Merkurja je bilo višje kot devet milijonov evrov, nastalo pa je kot posledica preprodaje trgovskega centra Primskovo. Podjetje Merkur se je odpovedalo predkupni pravici za trgovski center Primskovo v korist Merfina, ki je dobil posojilo od podjetja Merkur, s katerim je kupil trgovski center ter ga čez nekaj dni prodal koroškemu gradbenemu podjetju Kograd Igem. Nato so šest mesecev kasne nepremičnino prodali Merkurju, z razliko nekaj več kot devet milijonov evrov med prvo in zadnjo prodajno ceno, ki je ostala Merfinu. Obsojeni so protipravno premoženjsko korist dobili preko Merfina, ki je bil pravno lastniško obvladovan s strani obsojenih. Sodišče je naložilo obsojencem tudi vrnitev Merkurju protipravno pridobljeno finančno korist. Sodnik Srečko Škerbec je bil mnenja, da je bil Kordež pobudnik in

koordinator posla, ob tem pa ni zanemaril tudi vloge preostalih obsojenih. Jelovčan je ključno prispeval k sklenitvi posla s podpisom spornih pogodb, medtem ko sta Krašovčeva in Brglez naklepno pomagala pri izvrševanju kaznivih dejanj, ki so botrovale oškodovanju Merkurja.

Leta 2019 je Vrhovno sodišče razveljavilo sodbo zaradi kršitve ustavnih pravic do enakosti pred zakonom s tem, ko je delno ugodilo Kordeževi zahtevi za varstvo zakonitosti, ne pa tudi njunima. Tako je zopet vse na začetku.

2 PREVARA

Pojem prevara je definiran z velikim številom definicij, ki se med seboj več ali manj razlikujejo, odvisno od namena, zakaj so oblikovane. Stičišče vseh definicij je, da je prevara namerno oz. zavestno dejanje, ne glede na izvajalca. Prevara je zelo podobna napaki, vendar se napaka v strokovni literaturi definira kot nenamerna napačna predstavitev (Gobec Zidar, 2007).

Slovar slovenskega knjižnega jezika opredeljuje prevaro kot dejanje, s katerim nekdo z določenim namenom skuša zavesti nekoga v zmoto (ISJFR ZRC SAZU, 2021).

2.1 Opredelitev termina

Prevara oz. prevarantsko dejanje je namerna prevara, ki žrtvi povzroči ekonomsko izgubo in/ali storilcu pridobitev. Poenostavljena definicija prevare je »kraja z goljufijo« (Kranacher, Riley & Wells, 2011). Prevare opredeljujejo tudi mednarodni standardi revidiranja, bolj natančno MSR 240, kot namerno dejanje enega ali več članov managementa, odgovornih za upravljanje zaposlenih ali tretjih oseb, ki bi z goljufijo pridobili neupravičene ali nezakonite koristi (Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov, 2009).

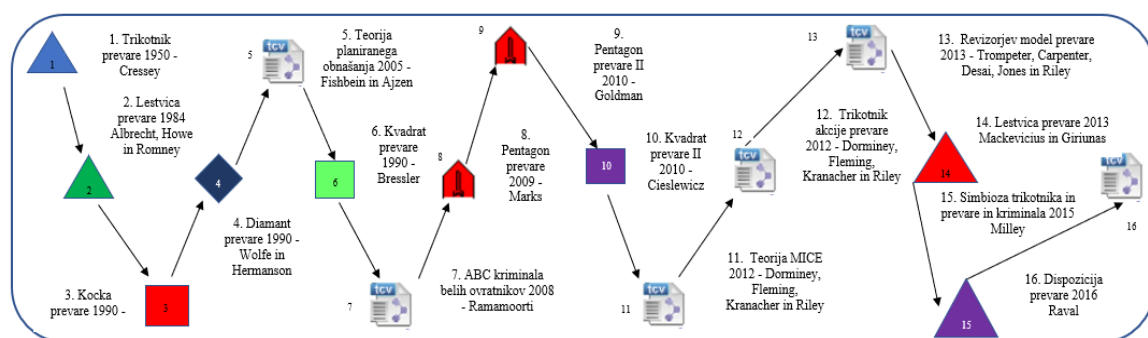
2.2 Teorija prevar

V času od leta 1950 do 2016 je nastalo veliko različnih modelov teorij prevar. Na sliki 1 je prikazana kronologija razvoja modela prevar. V nadaljevanju bom predstavil pomembnejše in podal razlike med podobno postavljenimi teorijami.

2.2.1 Trikotnik prevare

Cressey (1953) je postavil teorijo o trikotniku prevar. Bil je učenec Sutherlanda in je uspešno nadaljeval razvijanje teorije prevar v forenzičnem računovodstvu.

Slika 1: Kronologija razvoja modela prevar

Vir: Marks (2020).

Trikotnik prevare, kot je prikazano na sliki 2, je sestavljen iz treh fundamentalnih delov: priložnosti, pritiska/motiva in racionalizacije.

Motiv oz. pritisk za goljufijo je velikokrat povezan s pričakovanji, ki so jih postavili podjetje in odgovorni za vodenje strukture, saj le-ti niso doseženi. Pričakovano je, da so podjetja, ki ne dosegajo začrtanih ciljev, bolj dovzetna za prevare. To se je velikokrat pokazalo tudi v dosedanji praksi, denimo v podjetju Enron je motiv oz. pritisk povzročil velik dolg, ki je zahteval ustvarjanje visokih dobičkov za plačilo obresti dosedanjih posojil ter izvedenih finančnih instrumentov. Direktor je želel to doseči s prevaro, saj je želel uresničitev bonusnih klavzul v pogodbi, ki jih je prejemal ob prodaji delniških izvedenih instrumentov (Choo & Tan, 2007).

Slika 2: Elementi trikotnika prevare

Vir: Cressey (1953).

V podjetju Theranos, ki ga je ustanovila devetnajstletna Elizabeth Holmes, je pritisk ustvarilo zadovoljevanje želja investorjev, ki so želeli svojo investicijo unovčiti v najkrajšem možnem času. Ko ima podjetje atraktivni izdelek, kot ga je imelo podjetje Theranos, investitorji hitro opazijo priložnost za zaslužek. Po drugi strani pa prav investitorji

ustvarijo pritisk in motiv, ki prisili vodstvene strukture podjetja k večjemu ustvarjanju denarnega toka (David Anderson & Associates, 2019). Eden izmed najbolj znanih primerov prevarantskega poročanja je podjetje Parmalat. Podjetje se je v času do leta 1990, ko so se težave začele, do končnega bankrota v letu 2003, posluževalo prevarantskih shem računovodskega poročanja. Podjetje je spadalo med družinska podjetja, ko je doseglo svoj največji uspeh v času osemdesetih let prejšnjega stoletja. Vrhunec uspešnosti je bil nastop na borzi leta 1990. V času, ko je podjetje nastopilo na borzi, so se začele težave in uprava, namesto, da bi se jih lotila reševati, je s pomočjo neetičnih vedenj uspela 13 let manipulirati s finančnimi izkazi. V tem času so s pomočjo sheme dvojnega zaračunavanja (angl. Double billing), s terjatvami, ki so jih ustvarili preko tovrstne sheme, uspeli zadolževati pri bankah. Glavni motiv bil prikriti izgube ter s pomočjo prevarantskega poročanja pridobiti denar za tekočo likvidnost (Rimkus, 2016).

Priložnost je druga komponenta trikotnika prevar. Povezuje se z možnostjo izkoristiti položaj in moč, kjer se znajde izvajalec prevarantskih manevrov. V primeru Enron je imela vodstvena struktura glavno besedo pri pomembnih zadevah, kot so denimo uvajanje kompleksnega računovodskega sistema. Managerji so izkoristili svoj položaj in edinstvenost poslovnega modela ter s pomočjo zunanjih sodelavcev sestavili kompleksni računovodski sistem, preko katerega so lahko izvajali neetične aktivnosti, in sicer so zgradili delovno okolje z neetično poslovno kulturo, s pomočjo finančnega prevarantskega poročanja so prirejali finančne izkaze, črpali so sredstva v obliki visokih nagrad, ki jih niso ponovno investirali v donosne posle. Vsa ta neetična vedenja in poteze so vodile v bankrot, največji v zgodovini panoge oz. poslovanja v panogi (Li, 2010). V primeru Theranos je bila možnost prepoznana preko samoocenjevanja in možnosti poročanja o napredku ter možnosti izdaje finančnih izkazov, ki niso bili revidirani. Posledično o takšnih finančnih izkazih nikoli ne moremo trditi, da so verodostojni. Dodatni motiv za odlog transparentnosti so investitorji, ki veliko tvegajo in imajo pravice do tega, da ostanejo anonimni. Zahtevano anonimnost si zagotovijo z velikimi vložki, z upanjem, da pridejo do hitrejšega zaslužka. Ne nazadnje, mediji v takih primerih postanejo sostorilci, saj zaupajo podatkom, o katerih družba sama poroča in ki naj bi bili podlaga za naslednje velike podvige (David Anderson & Associates, 2019). V primeru Parmalat je bila priložnost prepoznana, ko so vodilni možje navidezni prevzem podjetja uporabili za paravan za manipulacijo s stroški. V ta namen so bile ustanovljene podružnice na Kajmanskih otokih, nizozemskih Antilih in na Malti. Ustanovili so tudi podružnico, ki so jo poimenovali Črna luknja, ki je bila ustvarjena za ustvarjanje fiktivnih prihodkov in prikrivanje dolga. To so počeli tako, da je družba, preko konsolidiranih hčerinskih družb, prenesla terjatve na podružnice, ki jih ni bilo moč unovčiti. Tako so podružnice, ki so ustvarjale izgube, ustvarile prodajo s fiktivnimi prodajnimi posli. V računovodskih izkazih so zabeležili odkup obveznic, ki je bil fiktiven. Tako so prodali terjatve, ki so bile označene z neplačilom, kar pomeni, da so kupci še vedno lahko terjali Parmalat, vendar nosili tveganje lastništva. Družbi je na ta način uspelo skriti 12 milijard evrov in jih uspela obdržati na izven bilančnih kontih (Rimkus, 2016).

Racionalizacija je tretja in zadnja komponenta trikotnika poslovnih prevar po Creeseju. Gre za opravičevanje dejanj, ki jih oseba naredi. »Saj ni tako resna stvar«, »saj s tem, ko to počnem, nikomur ne škodim« in mnogi drugi izgovori so vsakodnevni izgovori poslovnih prevar. V primeru Enron je predsednik uprave zatrdil, da ni pričakoval bankrota družbe. Čeprav je bil doktor ekonomije in je povsem dobro poznal delovanje podjetja, ni bilo možnega nerazumevanja dogajanja z njegove strani. Zaradi propada podjetja je bil spoznan za krivega in je bil obsojen na najdaljšo možno zaporno kazen – 175 let. »Nisem mogel vedeti, kaj se dogaja v podjetju, saj so Andy in njegov tim lagali meni in ostalim članom posloводства,« je bila ena izmed njegovih izjav, ko je že bil v zaporu (Leung, 2005). V primeru prevare Theranos je Elizabeth Holmes na več načinov racionalizirala svoja dejanja. Čeprav je zagotovo vedela, da poslovni model ne bo uspel, je uporabila znan slogan »Skupaj smo v tem«, da bi opravičila svoja dejanja. Ko ljudje počnejo napačne zadeve, s prestavljanjem odgovornosti na druge, skušajo omiliti svoj občutek krivde (David Anderson & Associates, 2019).

2.2.2 Ostale teorije prevar

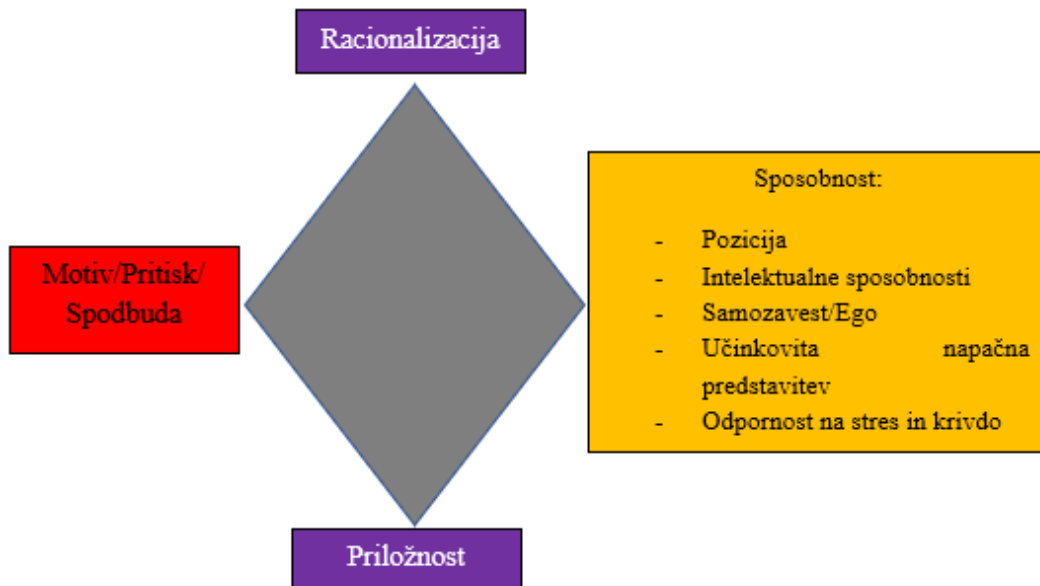
Glede na dejstvo, da je teorija o trikotniku prevar postavljena v sredini 20. stoletja, je po nekaterih mnenjih zastarela (Wells, 2007). Zato so se razvile številne druge teorije, kot so lestvica prevar, kocka prevar itd.

Albrecht, Howe in Romney (1984) so razvili »lestvico prevare«, ki se opira na dve komponenti trikotnika prevare, pritisk in priložnost, vendar je racionalizacijo nadomestila z osebno integriteto. **Kocka prevare** s temeljnim konceptom računalniške prevare in kriminala je ideologija, ki vsebuje tri dimenzije, in sicer: odnos, strokovnost in motivacijo (Tran, 1992, str. 21). V začetku 21. stoletja je bil predstavljen koncept o **diamantu poslovnih prevar**, na sliki 3, ki poleg pritiska, racionalizacije in motiva kot dodaten element vključuje tudi sposobnost oz. zmožnost (angl. capability) (Wolfe & Hermanson, 2004).

Položaj ali funkcija v podjetju lahko omogoči osebi, da zlorabi svoj položaj in ustvari priložnost za goljufijo, ki ni na voljo drugim. To se lahko zgodi le v primeru, če na tak položaj pride prava oseba, ki prepozna možnost goljufije, ter jo je zmožna izvesti. V svoji raziskavi sta ugotovila, da mora oseba, ki zagreši goljufijo, imeti določene lastnosti, kot so: visok položaj oz. funkcijo v podjetju, kot je denimo položaj izvršnega direktorja. Izvršni direktor lahko neposredno vpliva na goljufijo in njen razvoj v podjetju. Imeti mora sposobnost prepoznati pomanjkljivosti računovodskih sistemov in ohlapne notranje kontrole ter zmožnost razumeti, kako sistem funkcionira. Prepričanje, da goljufivega dejanja in vedenja ne bo odkril nihče, kar vpliva na njihov postopek odločanja; tako storilec postane samozavestnejši, poveča se možnost zagrešitve prevare. Potrebna je zmožnost in sposobnost učinkovitega obvladovanja stresa zaradi tveganja, da jih ujamejo, in odprava goljufije na daljši časovni rok. Goljuf mora učinkovito in dosledno lagati, da bi se izognil odkritju, celo

biti toliko manipulativen, da prepriča tudi ostale ljudi v podjetju, da se goljufije v podjetju ne dogajajo (Ruankaew, 2016).

Slika 3: Diamant prevare po Wolfu in Hermansonovi

Vir: Wolfe & Hermanson (2004).

V drugih raziskavah je bilo ugotovljeno, da vsaka oseba, ki ima motivacijo in priložnost, ne nujno stori goljufijo, saj ji primanjkuje sposobnosti za izvajanje in prikrivanje le-te Sposobnost oz. zmožnost je ena izmed najpomembnejših faktorjev, ko gre za obsežne in dolgoročne goljufije, ki ima poleg tega visoko sposobnost, da lahko razume obstoječi sistem notranjega nadzora, ugotovi njegove pomanjkljivosti in jih uporabi pri uporabi izvajanja goljufij (Albrecht, Wernz & Williams, 1995).

Začetni dejavnik, s katerim se prevarantu omogoči, da stori goljufijo, je funkcija ali položaj v organizaciji. Položaj in blog lahko izpopolnjujeta pot zaposlenega do kršitve organizacijskega zaupanja. Raziskava, ki so jo izvedli Beasley, Carcello in Hermanson (1999), prikazuje ugotovitve, da je bilo več kot 70 odstotkov primerov goljufij izvršnih direktorjev javnih podjetij. Poročajo tudi o tem, da številne organizacije ne izvajajo zadostnih pregledov in ravnotežij, da bi ublažile zmogljivosti svojega izvršnega direktorja za vplivanje in nadaljevanje goljufij. Goljuf je nekdo, ki razume in je sposoben izkoristiti pomanjkljivosti notranjega nadzora in izkoristiti položaj, funkcijo ali pooblašeni dostop v svojo korist. Inteligentni, izkušeni, ustvarjalni ljudje, ki imajo dober nadzor in ranljivosti, danes zagrešijo številne največje prevare. To znanje se uporablja za vpliv na skrb

posameznika za odobritev dostopa do sistemov ali sredstev. Po podatkih CFE (2003) je imelo 51 odstotkov oseb kaznivih dejanj poklicne goljufije najmanj diplomo, 49 odstotkov storilcev goljufij pa je starejših od 40 let. Tudi vodje ali izvršilni delavci so na podlagi nedavne študije združenja storili 46 odstotkov goljufij. Prevarant ima močan ego in je samozavesten, da ga ne bodo odkrili, oziroma verjame, da bi se lahko zlahka rešil iz težav, če bi ga ujeli. Takšno zaupanje ali aroganca lahko vplivata na analizo stroškovne koristi, povezanih z goljufijo. Bolj kot je oseba samozavestna, manjši so ocenjeni stroški prevare (Wolfe & Hermanson, 2004, str. 40).

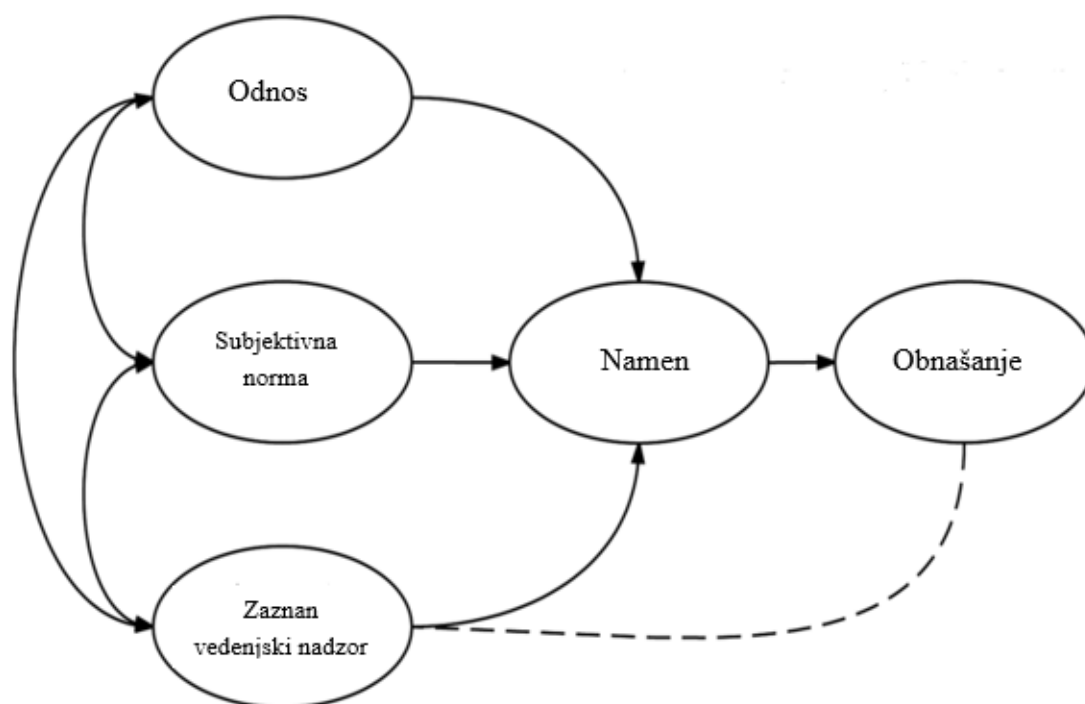
Ena pogostih osebnostnih vrst goljufov ego. Egoistična oseba se sklicuje na nekoga, ki naj bi »za vsako ceno poskušal uspeti, je samovšečen, samozavesten in narcističen«. »Psihologija prevare« ugotavlja, da je poleg finančnega napora pomemben tudi vidik motivacije, ki se lahko nanaša na nekatere ali vse vrste goljufij, to je ego/moč. (Duffield & Grabosky, 2001). Sutherland (1940) navaja, da: »Ko so se goljufi znašli uspešni pri tem zločinu, so začeli pridobiti nekaj sekundarnega veselja nad vedenjem, da prevarajo svet, da kažejo svojo premoč drugim.«

Posamezniki, ki zagrešijo goljufijo, morajo imeti močan ego in veliko zaupanje, da jih ne bodo odkrili. Skupni tipi osebnosti vključujejo nekoga, ki si za vsako ceno prizadeva za uspeh, samovšečnega, samozavestnega in pogosto narcisoidnega (Rudewicz, 2011). Glede na Priročnik za diagnostiko in statistiko duševnih motenj (ang. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) je narcistična motnja osebnosti razširjen vzorec grandioznosti, potreba po občudovanju in pomanjkanju empatije do drugih. Posamezniki s to motnjo verjamejo, da so boljši ali edinstveni, zato imajo verjetno napihnjene poglede na lastne dosežke in sposobnosti (Rudewicz, 2011).

Kvadrat prevare ima štiri elemente: spodbudo, priložnost, sposobnost in realizacijo (Mackevičius & Giriunas, 2013, str. 152). **ABC metoda**, kjer je A – Slabo jabolko (angl. Bad apple): posamezne osebnostne lastnosti tistih, ki zagrešijo goljufijo; B – Slaba letina (angl. Bad Bushel): skupinska dinamika dogovarjajočega vedenja; C – slab pridelek (angl. Bad crop): večji kulturni/družbeni dejavniki, ki povečujejo ali dovoljujejo goljufije (Ramamoorti, Morrison & Koletar, 2009).

Fishbeinova in Ajzenova teorija planiranega obnašanja (v nadaljevanju TPO) je sestavljena iz štirih dimenzij. Kot je razvidno na sliki 4, to so odnos (do goljufije), subjektivne norme, zaznani vedenjski nadzor in moralne obveznosti. TPO ni model prevare kot tak, vendar je njegov namen razložiti vsako načrtovano ali namerno dejanje. Ker so goljufiva dejanja v osnovi načrtovana vedenja, ki so odvisna od volje izvajalca, je okvir teorije planiranega obnašanja pomemben pri raziskavah finančnih goljufij (Raval, 2016).

Slika 4: Teorija planiranega obnašanja

Vir: Ajzen (1991).

Splošni koncept zmožnosti in usposobljenosti je podobno opredeljen kot v prejšnjih dveh konceptih trikotnika in diamanta. Zmogljivost/usposobljenost predstavlja sposobnost zaposlenega, da prevlada ali manipulira z notranjim nadzorom, razvije prefinjeno strategijo prikrivanja in nadzoruje položaj v svojo korist. Raziskava odbora sponzorskih organizacij Treadway komisije je pokazala, da ima 70 odstotkov goljufov profil, ki združuje pritisk z arogantnostjo ali pohlepom, v 89 odstotkov primerov goljufij pa gre za izvršnega direktorja. Na osnovi tega podatka obenem predlaga, da z vidika generalnega direktorja obstaja pet elementov arogance, ki so velik ego in CEO je videti kot „zvezdnik“ in ne kot poslovnež. Prav tako lahko zaobidejo notranji nadzor in jih notranje kontrolno okolje ne zazna. Ustrahujejo, izvajajo avtorski slog upravljanja in se bojijo, da bodo izgubili svoj položaj ali status. Ti elementi arogance se lahko razvijejo v izjemno aroganco Hubrisovega faktorja, ki pod seboj skriva negativni vpliv, ki lahko uniči kariero ali podjetje. Ta pojav je najbolje ponazoriti kot ledeno goro, ki je videti majhna in ne zastrašujoča od daleč, vendar lahko povzroči množično uničenje, ko nekdo trči vanjo (Crowe, 2011).

Kvadrat prevare št. 2 je povečan trikotnik prevare za pojem družbenih vplivov. **Pentagon prevare št. 2** vsebuje tudi razsežnosti osebnega pohlepa in nezadovoljstva zaposlenih (Free, 2005).

Pentagon model prevare je razširitev modela trikotnika in diamanta prevare. Model je prilagoditev in nadgraditev dosedanjih konceptov trikotnika in diamanta in dodaja aroganco v shemo, kot je prikazano na sliki 5. Aroganca ali pomanjkanje vesti je odnos večvrednosti in upravičenosti ali pohlep osebe, ki meni, da notranji nadzor preprosto zanj ne velja (Marks, 2020).

Slika 5: Pentagon prevar

Vir: Crowe (2011).

Medtem ko trikotnik prevare določa pogoje, pod katerimi se lahko zgodi prevarantsko dejanje, **trikotnik akcije prevare** opisuje dejanja, ki jih mora posameznik narediti, da bi storil prevaro. Tri komponente, značilne za prevare, so: dejanje, prikrivanje in spreobrnjenje. Dejanje predstavlja izvajanje in metodologijo prevare, kot so poneverbe, preverjanje ali bistveno lažno finančno poročanje. Prikrivanje predstavlja skrivanje kaznivega dejanja. Primeri prikrivanja vključujejo ustvarjanje lažnih vnosov v dnevnike, ponarejanje bančnih poravnjav ali uničenje dokumentacije. Pretvorba je proces pretvarjanja zlorabljenih koristi v nekaj, kar storilec izkoristi na način, ki se zdi zakonit. Primeri vključujejo opran denar, avtomobile ali domove (Dorminey, Fleming, Kranacher, & Riley, 2012).

Model MICE je širši pristop in lahko razloži primer Wal-Mart. Profesor Jason Thomas ga je prvotno predstavil v »forenzičnem računovodstvu in pregledu goljufij« (Wiley, 2010). Profesor Thomas uporablja akronim MICE za prikaz: denar (angl. Money), ideologija (angl. Ideology), prisila (angl. Coercion), ego (angl. Ego, Entitlement). Zdi se, da Enron in druge goljufije s finančnimi izkazi ustrezajo temu modelu (Bliss, 2012).

Model DIPE spreminja pritisk trikotnika prevare, saj ponuja razširjen nabor motivacij, ki presega nedejavni finančni pritisk. Denar in ego sta pogosta motivacija za prevare.

Zgodovine primerov Madoff, Stanford, Enron, WorldCom, Adelphia, Phar-Mor in ZZZZ Best prikazujejo primere, ko se zdi, da je obsojeni storilec motiviran z egom ali upravičenostjo, pa tudi z denarjem. Verjetno je ideologija manj pogosta motivacija za zločin belih ovratnikov, vendar se o primerih razmišlja. Prvič, primeri utaje davkov, pri katerih storilec navaja, da so "davki protiustavni" ali "plačam dovolj davkov", so primeri. Prisila opisuje stanje, ko posameznik ni pripravljen, vendar zaradi pritiska sodeluje v shemi goljufije. Kot primer, ko se je ponovno sklicevala na primer Walmart-Coughlin, je primer, ko je Patsy Stephens tožila Thomasa Coughlina, ki je trdil, da je bila prisiljena k predložitvi bonov in pranju denarja prek lastnega bančnega računa (Maharani, Pentarosa & Amalia, 2017).

Lestvico goljufije št. 2 je bila predstavljena leta 2013. Ta lestvica vsebuje štiri elemente: motive, pogoje, možnosti in realizacijo. Prvi element lestvice prevare je motiv. Določa, ali se zaposleni obnaša neskladno oz. nepravilno ter zakaj. Drugi element lestvice goljufije je preučevanje pogojev, ki povečujejo njihovo tveganje. Tretji element so možnosti, ki se obravnavajo kot možnost, dodeljena zaposlenemu, ki si upa storiti goljufijo. Četrti element je realizacija, ki jo vidijo kot sredstvo, s katerim zaposleni opravičujejo svoje nepošteno vedenje (Mackevičius & Giriunas, 2013, str. 159–160).

Revizorjev model videvanja prevare je neke vrste sprejeti model trikotnika prevare kot stanja narave storilca pred prevaro v kombinaciji s stanjem po opravljeni prevari, ki se osredotoča na posebne elemente prevare: dejanje, prizadevanje za prikrivanje dejanja in prepoznavanje koristi, ki jih s prevaro pripisujejo storilcu prevare (Trompeter, Carpenter, Desai, Jones & Riley, 2012).

Kriminalni trikotnik je predstavljen kot dopolnilo splošno sprejetemu trikotniku prevare. Makro prikaz kriminalnega trikotnika na goljufiji razširi fokusno (mikro) storilstvo ter tako ponuja celovito perspektivo dogodka goljufije (Mailley, 2015).

Model prevare na osnovi dispozicije predstavlja popuščanje. Ljudje zagrešijo goljufijo s prepustitvijo moralni skušnjavi, kar vodi v namerno dejanje. Torej je ta model na osnovi dispozicije v bistvu interakcija med okoliščinami, ki jih predstavljajo dražljaji, ki sestavljajo moralno skušnjava, in osebo/likom (dispozicija) (Raval, 2016, str. 1–23).

2.3 Razlike med prevaro in gospodarskim kriminalom

Prevara ali goljufija in gospodarski kriminal sta zelo prepletena izraza, ki si marsikdaj križata poti. Prevara je širši izraz, ki lahko pomeni tudi prevara, ki se ne nujno nanaša na korporacijski kriminal, kot je denimo prevariti partnerja, prevariti oz. ogoljufati fakulteto s prepisovanjem na izpitu. Prevara je torej preslepitev, ki jo nekdo počne s ciljem pridobiti neko korist, kar ni nujno definirana s finančnimi sredstvi. Medtem ko je gospodarski kriminal skoraj vedno definiran s finančnimi sredstvi (Goldberg, 2017).

Izraz "kriminal belih ovratnikov" se pojavlja v zadnjih letih in zdaj prežema naše medije. Mnogi od nas abstraktno razumejo, kaj pomeni kriminal belih ovratnikov. Morda imamo nejasne predstave o bogatih vlagateljih na Wall Streetu, ki sedijo v svojih visokih poslovalnicah in zbirajo denar z dvojnimi sredstvi. Toda kaj je pravzaprav kriminal belih ovratnikov in kako se razlikujejo od gospodarskih oz. korporacijskih kaznivih dejanj (Goldberg, 2017).

2.3.1 Kriminal belih ovratnikov/prevara

Kriminaliteta belih ovratnikov so nenasilni, finančni zločini. Kadar posameznik uporablja zavajajoča sredstva za doseg osebne finančne koristi, se to šteje za kaznivo dejanje belega ovratnika. Pogosti primeri kaznivih dejanj belega ovratnika so poneverbe, pranje denarja in goljufije. Na primer, oseba, ki trdi, da zastopa ugledno banko, pošilja lažna sporočila z lažnim predstavljanjem, ki so namenjena prevari prejemnikov, da razkrijejo svoje podatke o osebnem bančnem računu. To je vrsta goljufije. Ker posameznik to kaznivo dejanje stori v lastno finančno korist, se šteje za kaznivo dejanje kriminala belih ovratnikov (Goldberg, 2017).

2.3.2 Korporativni kriminal/Gospodarska kriminaliteta

Korporativni zločini so lahko v marsičem podobni kriminalnim dejanjem belih ovratnikov. Vključijo lahko tudi zgoraj navedene vrste kaznivih dejanj. Glavna razlika je v tem, da v podjetjih, v katerih delajo, delajo osebe (ali ljudje), ki storijo ta kazniva dejanja. Njihov cilj je finančno koristiti družbi ali njenim delničarjem. Omeniti velja, da se za obravnavanje korporacijskega kaznivega dejanja zadevnemu podjetju ni treba zavedati – ali oprostiti – takšne kriminalne dejavnosti. Nedavni škandal Volkswagen z emisijami je primer goljufije, ki je korporativni zločin. Nekateri Volkswagnovi sodelavci so namestili programsko opremo, ki je znatno zmanjšala odčitke izpustov avtomobilov, zaradi česar se zdi, da so toliko boljši od svojih konkurentov. V resnici so bile emisije teh avtomobilov dejansko 40-krat višje od dovoljene ravni. Ker je bil cilj te goljufije finančno koristiti podjetju – ne storilcem neposredno – gre za korporativni zločin (Goldberg, 2017).

Ker smo opredelili razlike med prevarami in gospodarskim kriminalom, bom vam v nadaljevanju predstavil izbrane državne organe, ki se ukvarjajo predvsem z obravnavo gospodarske kriminalitete v Sloveniji. Predstavil bom pravno podlago za delovanje državnih institucij, njihove pristojnosti, analizo njihovega delovanja preko objavljenih poročil za javnost in letnih poročil ter ocenil stanje gospodarskega kriminala v Sloveniji na podlagi sekundarnih podatkov, pridobljenih iz zgoraj omenjenih poročil.

3 DRŽAVNI ORGANI, KI SO ZADOLŽENI OBRAVNAVATI GOSPODARSKO KRIMINALITETO

3.1 Nacionalni preiskovalni urad

Kriminalistična policija je prioriteto obravnavala gospodarsko kriminaliteto v času med letoma 2001 in 2009, saj so zabeležili trend porasta obravnavanih dejanj gospodarske kriminalitete in porast gospodarske škode, ki je bila povzročena s tovrstnimi kriminalnimi dejanji. Kot je razvidno iz tabele 1, je razpon števila kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete med 5825 (v letu 2004) in 9259 (v letu 2009), obseg zaznave gospodarske škode pa med 59,7 (v letu 2003) in 193,2 (v letu 2009) milijona evrov. Gospodarska kriminaliteta je v letu 2009 presegala devetletno povprečje za 24,3 odstotka (Jevšek, 2010).

Tabela 1: Gibanje gospodarske kriminalitete in povzročene materialne škode v času od leta 2001 do leta 2009

Leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Število kaznivih dejanj	7215	8527	7168	5825	6115	8471	7962	7459	9259
Povzročena škoda (v mio.€)	70,1	81,4	59,7	100,1	69,4	87,0	106,8	112,5	193,2
Preiskana kazniva dejanja(v odstotkih)	95,3	95,6	96,7	94,4	95,5	97,3	96,3	96,3	95,3

Vir: Jevšek (2010).

Analiza gospodarske kriminalitete med letoma 2001 in 2009 kaže na to, da sedanja organizacija in usposobljenost kadrov odkrivanja in pregona kriminalnih dejanj, metode dela, strategije in prioritete niso sistemsko ustrezne za odzivanje na nove, zahtevne oblike kriminalitete niti niso primerljive z najboljšimi sodobnimi praksami na tem področju v izbranih drugih evropskih državah. Kot posledica tega je Ministrstvo za notranje zadeve v letu 2008 začelo s projektom sprememb v konceptu organiziranosti in delovanja kriminalistične policije, tako na državni kot na regionalni ravni, s čimer, bi se omogočil sistemski, trajnostni in kvalitativni razvoj na področju odkrivanja, preiskovanja in preprečevanja dejanj gospodarske kriminalitete in korupcije ter ostalih hujših oblik kriminalitete, ki zahtevajo specialistična znanja (Jevšek, 2010).

V tem procesu je delovna skupina na podlagi analize prišla do določenih ugotovitev (Jevšek, 2010):

- neustrezna zakonodaja, ki ni urejala multidisciplinarnega pristopa k preiskovanju gospodarskega in organiziranega kriminala;

- premalo število zaposlenih in usposobljenih kadrov in njihova fluktuacija zaradi podcenjenih delovnih mest;
- neustreznost materialnih sredstev (prepočasno sledenje razvojnim trendom tehnologije) in neustreznosti sistem usposabljanja oz. izobraževanja (zaprt sistem usposabljanja);
- pomanjkljiva kooperacija med institucijami (neusklajenosti v delovanju, ki so del predkazenskega postopka).

Ustanovitev NPU v Sloveniji je bila posledica iskanja učinkovite strategije in modelov za omejevanje kriminalitete. Razvite države so v obdobju pred ustanovitvijo NPU iskale in izoblikovale postopke za uspešnejši spopad s kriminalom, še posebej z gospodarskim kriminalom, korupcijo, pranjem denarja, organizirano kriminaliteto ter ostalimi oblikami kriminalitete. Gospodarska kriminaliteta se je razvila kot posledica informacijske revolucije, ki je spremenila in preoblikovala slovensko družbo, saj je delovne procese in njihovo razumevanje nadgradila in pohitrila. Tako se je spremenila tudi miselnost in delovanje kriminalnih združb. Gospodarska kriminaliteta je bila v ospredju, saj so storilci tovrstnih kaznivih dejanj zelo hitro, učinkovito in intenzivno izkoriščali ponujene šibkosti in možnosti, ki jih je začela omogočati informacijska tehnologija. Kot posledica razvoja gospodarske kriminalitete in novih vrst kriminala ter neuspešnosti države, da tovrstni kriminal ustrezno omeji, se je pojavila potreba po novih, drugačnih in boljših metodah zaustavitve kriminalnih dejanj (Jevšek, 2010).

Zato se je tudi pojavila potreba po NPU. NPU je organ, formiran v sklopu Ministrstva za notranje zadeve, ki je začel delo dne 1.1.2010. NPU je specializiran kriminalistično preiskovalni organ na državni ravni za odkrivanje in preiskovanje zahtevnih kaznivih dejanj s področij finančne in gospodarske kriminalitete, korupcije. V določeni meri NPU preiskuje tudi primere organiziranega kriminala, primere kriminala, ki so povezani z novimi informacijskimi tehnologijami ali »kiber kriminalitete« (angl. cyber criminal). NPU deluje v sklopu Uprave kriminalistične policije kot specializirana kriminalistična enota (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

3.1.1 Pravna podlaga za delovanje NPU

Ustanovitev NPU ni zahtevala in ni posegala v posebne spremembe obstoječe zakonodaje. Predlog sprememb Zakona o policiji je v tem, da je potrebno zagotoviti večjo operativno samostojnost NPU iz organizacijskega vidika, obenem pa zakonsko uveljaviti visoke pogoje in transparenten način izbora za delovno mesto direktorja, olajšati pridobivanje kadrov, ki bi jih glede na nefleksibilni sistem javnih uslužbencev le stežka pritegnili k delu, omogočiti pragmatičnosti pri projektnem začasnem vključevanju zunanjih strokovnjakov v delovni proces NPU in zagotoviti transparentnost in jasno odgovornost delovanja v razmerju do obveščanja javnosti, izvršilne in zakonodajne veje oblasti (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

Pravno gledano je NPU notranja organizacijska enota policije, ki za ustanovitev in delovanje ni potrebovala posebne pravne podlage, saj v sklopu policije delujejo še ostale posebne enote, kot so nacionalni forenzični laboratorij, policijski orkester, urad za varnost in zaščito, ki pa niso nikjer navedene v zakonu. Za ustanovitev in implementacijo NPU je bil sprejet Akt o spremembah in dopolnitvah akta o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v Policiji, opravljen in izveden interni razpis, izdelan je bil katalog strokovnih znanj, spretnosti in veščin za preiskovalca NPU, pripravljena je bila reorganizacija uprave kriminalistične policije, podpisani so bili posamezni sporazumi o sodelovanju z drugimi državnimi organi (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

3.1.2 Pristojnosti delovanja NPU

NPU je del slovenske policije in kot avtonomna kriminalistično preiskovalna enota Generalne policijske uprave upravno umeščen v Upravo kriminalistične policije. Izvaja izključne operativne naloge, ki terjajo vrhunsko usposobljene kadre in najsodobnejšo opremo. Kot vsak organ, urad oziroma kot vsaka institucija ima tudi NPU svoje pristojnosti, ki pa so pod "oblastjo" direktorja NPU, saj on odloča o vseh zadevah, ki jih bo NPU preiskoval. NPU izvaja postopke za posebne namene odkrivanja in preiskovanja zahtevnih kaznivih dejanj, s poudarkom na področja gospodarstva, organiziranega kriminala, ki zahtevajo posebno organiziranost, usposobljenost in opremljenost kriminalističnih preiskovalcev ali posebej usmerjeno funkcioniranje državnih organov in institucij s področja carin, davkov, finančnega poslovanja, vrednostnih papirjev, prepovedanih drog, preprečevanje korupcije ter inšpekcijskega nadzora. Pristojen je za odkrivanje in preiskovanje gospodarske, korupcijske in druge oblike resne kriminalitete, katerih zahtevnost terja posebno usposobljenost, organiziranost in opremljenost preiskovalcev ter usklajeno in skupno izvajanje nalog različnih institucij na nacionalni in mednarodni ravni. Pri svojem delu je NPU pomembno povezan s sektorji kriminalistične policije in s policijskimi postajami na regionalni oziroma lokalni ravni, prek sistema izmenjave operativnih informacij in izvajanja nalog na celotnem območju. NPU je del Policije in njegovi preiskovalci imajo status policista kriminalista, njihove naloge in pooblastila pa temeljijo na Zakonu o policiji in Zakonu o kazenskem postopku, torej enako, kot velja za vse ostale kriminaliste.

Pristojen pa je za odkrivanje kaznivih dejanj iz področij gospodarstva, korupcije in organiziranega kriminala, davkov, carin, finančnega poslovanja, inšpekcijskega nadzora (Jevšek, 2010). Za izbor sumov kaznivih dejanj (katere primere bodo raziskovali) pa je pristojen samo direktor NPU. Slednji odloča o preiskovanju, kaj in kako bo stvar potekala (Jevšek & Meško, 2011). Pri svoji odločitvi mora direktor NPU upoštevati zlasti potrebo po posebej usklajenem in usmerjenem izvajanju nalog v sodelovanju z drugimi pristojnimi državnimi organi in institucijami s področij davkov, carin, finančnega poslovanja, vrednostnih papirjev, varstva konkurence, preprečevanja pranja denarja, preprečevanja korupcije, prepovedanih drog in inšpekcijskega nadzora, teže kaznivega dejanja in

zahtevnost ter dolgotrajnost preiskovanja, čezmejno razsežnost preiskave, višino domnevnega oškodovanja javno-finančnih sredstev oziroma višino protipravno pridobljene premoženjske koristi, strokovno zapletenost preiskovanja zaradi potrebe po specializiranih znanjih s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter domnevno vključenost v kaznivo dejanje nosilcev javnih funkcij in direktorjev v javnem sektorju (Čas, 2012).

3.1.3 Predstavitev analize delovanja preko podatkov, objavljenih v letnih poročilih

NPU je z delom pričel v letu 2010. Zato so obravnavana letna poročila med letoma 2010 in 2020, vključno z letnim poročilom za leto 2020. V letnem poročilu za **leto 2010** je omenjeno, da je NPU preiskoval skupno 17 kompleksnih zadev. Prav tako je omenjeno, da je NPU na področju gospodarske kriminalitete in korupcije zbiral obvestila o 68 kaznivih dejanjih. V letnem poročilu za leto 2011 pa je omenjeno, da je v letu 2010 NPU preiskoval 22 kaznivih dejanj. Povzročena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 18,7 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 61. V tem letu je NPU preiskoval 22 kaznivih dejanj. Povzročena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 18,7 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 61 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2011).

V **letu 2011** je NPU preiskoval 39 kaznivih dejanj, stopnja preiskivosti pa je bila 72,3 odstotka. Povzročena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 43,4 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 100. Rezultati NPU so posledica intenzivnejšega in bolj usmerjenega preiskovanja in kadrovske okrepitve enote. V letnem poročilu za leto 2011 je bilo v oklepajih omenjena primerjalna vrednost za preteklo leto (Ministrstvo za notranje zadeve, 2012).

V **letu 2012** je NPU preiskoval 39 kaznivih dejanj, stopnja preiskivosti pa je bila 97,8 odstotka. Povzročena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 228,7 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 95. NPU je preiskoval kompleksne primere izčrpavanja večjih podjetij, zlorabe v bančnem sistemu, organiziranje piramidnih iger v večjem obsegu, zatajitev davščin, koruptivna dejanja v gospodarstvu in v javnem sektorju ter organizirani kriminal, zlasti trgovine s prepovedanimi drogami in z ljudmi. V letnem poročilu za leto 2012 je bila v oklepajih omenjena primerjalna vrednost za preteklo leto (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

V **letu 2013** je NPU preiskoval 103 kaznivih dejanj, stopnja preiskivosti pa je bila 100 odstotna. Povzročena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 59,5 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 237. Rezultati dela NPU so posledica intenzivnejšega in bolj usmerjenega preiskovanja ter kadrovske okrepitve enote. Preiskoval in končal je strokovno in vsebinsko zahtevne preiskave zlorab v bančnem sektorju, izčrpavanja gospodarskih družb v večinski državni lasti, oškodovanja javnih financ, sistemske korupcije v javnem sektorju (npr. v zdravstvu) in preiskav organiziranega kriminala, zlasti mednarodne trgovine s prepovedanimi drogami. V letnem poročilu za leto

2013 je bila v oklepajih omenjena primerjalna vrednost za preteklo leto (Ministrstvo za notranje zadeve, 2014).

V letu 2014 je NPU preiskoval 139 kaznivih dejanj, stopnja preiskivosti pa je bila 94,2 odstotka. Povzročena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 140,6 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 327. Rezultati dela NPU so posledica intenzivnejšega in bolj usmerjenega preiskovanja ter kadrovske okrepitve enote. Preiskoval in končal je strokovno in vsebinsko zahtevne preiskave zlorab v bančnem sektorju, izčrpanja gospodarskih družb v večinski državni lasti, oškodovanja javnih financ, sistemske korupcije v javnem sektorju (npr. v zdravstvu) in preiskav organiziranega kriminala, zlasti mednarodne trgovine s prepovedanimi drogami. V letnem poročilu za leto 2014 je bila v oklepajih omenjena primerjalna vrednost za preteklo leto, vendar je število ovadenih oseb bilo predstavljeno le s spremembo, brez primerljivega podatka za preteklo leto (Ministrstvo za notranje zadeve, 2015).

V letu 2015 je NPU preiskoval 75 kaznivih dejanj, stopnja preiskivosti pa je bila 96 odstotna. Ocenjena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 130,213 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 199. Manjše število kaznivih dejanj in ovadenih oseb je posledica manj zaključenih primerov kaznivih dejanj organizirane in korupcijske kriminalitete. Nekatera korupcijska kazniva dejanja so bila tudi prekvalificirana v druga kazniva dejanja, predvsem zlorabo položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti. NPU se je ukvarjal s strokovno in vsebinsko zelo zahtevnimi preiskavami destabilizacije monetarnega, ekonomskega ali gospodarskega sistema in s preiskavami gospodarskih kaznivih dejanj, kjer so obravnavali nekonvencionalne oblike le-teh, povezane z različnimi zlorabami finančnih instrumentov in drugih transakcij, ki so generirale veliko protipravno premoženjsko škodo. Preiskoval je tudi korupcijska kazniva dejanja na področjih, kjer so korupcijska tveganja največja, zlasti na področju zdravstvenega sistema in lokalne skupnosti. Na področju organizirane kriminalitete je bila njegova dejavnost usmerjena v odkrivanje in preiskovanje kriminalnih združb, ki se ukvarjajo z mednarodno trgovino s prepovedanimi drogami. Tako je sodeloval v dlje časa trajajoči mednarodni operaciji zoper mednarodno hudodelsko združbo, ki je tihotapila velike količine prepovedane droge iz Južne Amerike v Evropo. Operacija je bila zahtevna z organizacijskega (usklajevanje operativnih aktivnosti več policij hkrati) in pravnega vidika (dokazovanje kaznivih dejanj). V opisu aktivnosti NPU za leto 2015 je dodana tudi relativna razlika za število kaznivih dejanj. Tako kot v letnem poročilu za leto 2014 ni predstavljen podatek o ovadenih osebah, predstavljen je le z relativno razliko o spremembi med letom 2015 in 2014 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2016).

V letu 2016 je NPU preiskoval 131 kaznivih dejanj, stopnja preiskivosti pa je bila 98,5 odstotka. Ocenjena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 115,013 milijonov evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 276. Povečanje števila omenjenih kaznivih dejanj je posledica večjega števila obravnavanih kaznivih dejanj organizirane kriminalitete. Pri posameznih kaznivih dejanjih bančne in gospodarske

kriminalitete je bilo udeleženih tudi več sosterilcev, napeljevalcev in pomagačev, kar je razlog za večje število ovadenih oseb. Prioritete dela NPU so bile preiskave zahtevnih in kompleksnih oblik kaznivih dejanj, storjenih v škodo bančnega sektorja (zlasti notranja bančna kriminaliteta) in drugih kaznivih dejanj korporacijske kriminalitete, v povezavi z zlorabami finančnih instrumentov, prevzemi gospodarskih družb, dokapitalizacijami in drugimi nezakonitimi transakcijami. NPU je preiskoval tudi korupcijska kazniva dejanja na področjih, kjer so korupcijska tveganja največja, zlasti na področju zdravstvenega sistema in lokalne skupnosti. V opisu aktivnosti NPU za leto 2016 je dodana tudi relativna razlika za število kaznivih dejanj. Tako kot v letnem poročilu za leto 2014 ni predstavljenega podatka o ovadenih osebah, predstavljen je le z relativno razliko o spremembi med letoma 2016 in 2015 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2017).

V letu 2017 je NPU preiskoval 41 kaznivih dejanj, stopnja preiskavanosti pa je bila 100 odstotna. Ocenjena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 95,7 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb je bilo 97. Zmanjšanje števila obravnavanih kaznivih dejanj in osumljencev je posledica dolgotrajnosti zahtevnih in kompleksnih preiskav z uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov in v odvisnosti od aktivnosti in pridobivanja podatkov in dokazov iz tujine. Prioritete dela NPU so bile preiskave zahtevnih in kompleksnih oblik kaznivih dejanj zlorabe položaja ali pravic in zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti v škodo bančnega sektorja. Kar 93,7 odstotka zaznanih t. i. bančnih kaznivih dejanj je bilo preiskanih. V opisu aktivnosti NPU za leto 2017 je dodana tudi relativna razlika za število kaznivih dejanj. Tako kot v letnem poročilu za leto 2016 ni predstavljenega podatka o ovadenih osebah, predstavljen je le z relativno razliko o spremembi med letoma 2017 in 2016 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2018).

V letu 2018 je NPU preiskoval 48 kaznivih dejanj, stopnja preiskavanosti ni bila razkrita. Ocenjena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 95.11 milijona evrov. Število ovadenih fizičnih oseb ni bilo objavljeno. Po obsegu škode so v zadnjih petih letih izstopala kazniva dejanja zlorabe položaja ali zaupanja pri opravljanju gospodarske dejavnosti, oškodovanja upnikov, poslovne goljufije, v letu 2018 pa je izstopal obseg materialne škode, povzročene z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic (predvsem v bankah). V letnem poročilu za leto 2018 ni bilo razkritega števila ovadenih oseb, prav tako sta bila opisno podana podatka o ocenjeni škodi (Ministrstvo za notranje zadeve, 2019).

V letu 2019 število kaznivih dejanj, ki jih je obravnaval NPU, ni objavljeno, prav tako stopnja preiskavanosti ni bila razkrita. Ocenjena škoda, ki je bila povzročena s preiskanimi kaznivimi dejanji, je bila ocenjena na 183 milijonov evrov. Število ovadenih fizičnih oseb ni bilo objavljeno. Prav tako niso objavljeni primerjalni podatki o preteklem letu. Podatki so podani v opisni obliki, prednostne naloge NPU so bile preiskave zahtevnih in kompleksnih oblik kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, korupcije in organizirane kriminalitete. Modus operandi se po vsebini in količini ni bistveno spremenil. Med gospodarskimi

kaznivimi dejanji so prevladovale zlorabe položaja ali pravic in zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti, goljufije, ponareditve ali uničenja poslovnih listin ter pranje denarja. Izvršitvene oblike kaznivih dejanj so bile podobne kot v preteklih letih; praviloma je šlo za kvalificirane oblike kaznivih dejanj, ki so bile usmerjene v pridobivanje velike premoženjske koristi oziroma posledično v povzročitev velike škode. Obravnavani osumljenci so bili praviloma poslovodne osebe in osebe z nadzornimi funkcijami v posameznih gospodarskih subjektih. NPU je pozornost usmeril v preiskovanje kaznivih dejanj z največjimi korupcijskimi tveganji, in sicer v zdravstvenem sistemu, pri stečajih, na bankah in v športu. V letu 2019 je bilo končanih več preiskav kaznivih dejanj v zdravstvenem sistemu, vključno s primerom podkupovanja tujega javnega uslužbenca. Vsi podatki o obravnavanih kaznivih dejanjih, ocenjeni škodi in število ovadenih oseb med letoma 2010 in 2019 so prikazani v tabeli 2 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2020).

Tabela 2: Obravnavana kazniva dejanja s strani NPU v letih od 2010 do 2019

Leto	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število kaznivih dejanj	22	39	46	103	139	75	131	41	48	N/A
Ocenjena škoda (v mio €)	18.7	43.4	228.7	59.5	140.6	130.2	115.013	95.7	95.11	183
Število ovadenih oseb	61	100	95	237	327	199	276	97	N/A	N/A

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve (2011), Ministrstvo za notranje zadeve (2012), Ministrstvo za notranje zadeve (2013), Ministrstvo za notranje zadeve (2014), Ministrstvo za notranje zadeve (2015), Ministrstvo za notranje zadeve (2016), Ministrstvo za notranje zadeve (2017), Ministrstvo za notranje zadeve (2018), Ministrstvo za notranje zadeve (2019) in Ministrstvo za notranje zadeve (2020).

3.1.4 Ugotovitve na podlagi analize letnih poročil za NPU

V tem poglavju bom predstavil ugotovitve na podlagi podatkov iz letnih poročil. Za lažjo predstavitev sem trditve preveril posebej.

3.1.4.1 Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas«

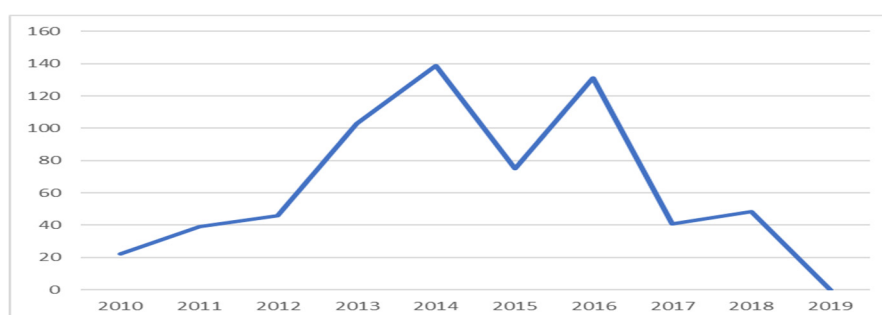
V letnih poročilih za leti 2010 in 2011 ni bilo omenjenih nikakršnih podatkov o vrstah obravnavanih gospodarskih kaznivih dejanjih, v letnih poročilih 2012, 2013 in 2014 ter 2015 je generalno opisano, da se je gospodarski kriminal večinoma nanašal na kazniva dejanja zlorab v bančnem sistemu, organiziranja piramidnih iger, zatajitev davkov, koruptivnih dejanj v gospodarstvu in v javnem sektorju, še zlasti v zdravstvu, ter kazniva dejanja organiziranega kriminala, še posebej mednarodne trgovine s prepovedanimi drogami. V letu 2016 je poleg že obravnavanih primerov gospodarske kriminalitete NPU opravil preiskave zahtevnih in kompleksnih oblik kaznivih dejanj, storjenih v škodo bančnega sektorja (zlasti

notranja bančna kriminaliteta) in drugih kaznivih dejanj korporacijske kriminalitete, v povezavi z zlorabami finančnih instrumentov, prevzemi gospodarskih družb, dokapitalizacijami in drugimi nezakonitimi transakcijami. V letih 2017, 2018 in 2019 je bil fokus dela NPU obravnava kompleksnih oblik kaznivih dejanj zlorabe položaja ali pravic in zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti v škodo bančnega sektorja, goljufije, ponareditve ali uničenja poslovnih listin ter pranje denarja. Skozi vsa leta se modus operandi ni bistveno spreminjal, vendar se je gospodarski kriminal v letih od 2010 do 2019, na podlagi podatkov podanih v letnih poročilih, uspel spremeniti od enostavnejša kazniva dejanja, kot so zatajitev davkov in zlorabe v bančnem sektorju, do drugih kaznivih dejanj korporacijske kriminalitete v povezavi z zlorabami finančnih instrumentov, prevzemi gospodarskih družb, dokapitalizacijami in drugimi nezakonitimi transakcijami. Začenši z bolj enostavnimi preiskavami gospodarskega kriminala in nadaljevati z bolj kompleksnimi in številčnejšimi preiskavami gospodarskih kaznivih dejanj, zaključujem, da se je gospodarski kriminal spremenil skozi obravnavano obdobje, tako po enostavnosti kot tudi po vsebini obravnavanih gospodarskih kaznivih dejanj.

3.1.4.2 Preveritev trditve »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete«

Na sliki 6, ki je narejena na podlagi podatkov pridobljenih iz letnih poročil Policije med letoma 2010 in 2019, je možno opaziti povečanje obravnavanih primerov gospodarskega kriminala z 22 na 39 med letoma 2010 in 2011, oziroma s 47 na 103 med letoma 2012 in 2013. Skratka, opazno je povečanje med določenima letoma, med določenima paroma let pa pride do zmanjšanja, kot je primer med letoma 2014 in 2015, ko se je število zmanjšalo od 139 na 75 zaznanih obravnavanih kaznivih dejanj.

Slika 6: Število obravnavanih kaznivih dejanj NPU

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve (2011), Ministrstvo za notranje zadeve (2012), Ministrstvo za notranje zadeve (2013), Ministrstvo za notranje zadeve (2014), Ministrstvo za notranje zadeve (2015), Ministrstvo za notranje zadeve (2016), Ministrstvo za notranje zadeve (2017), Ministrstvo za notranje zadeve (2018), Ministrstvo za notranje zadeve (2019) in Ministrstvo za notranje zadeve (2020).

Če primerjamo leto 2010 in 2019, je opazna razlika 22 v letu 2010 in 48 v letu 2019. Trditev, da se je zaznava gospodarskega kriminala skozi čas povečala pri instituciji NPU, potrjujem. Glede na to, da je bil NPU leta 2010 ustanovljen prav zaradi boljšega obravnavanja gospodarskih kaznivih dejanj, trditev, da institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, prav tako potrjujem.

3.2 Komisija za preprečevanje korupcije

Republika Slovenija je postala članica skupine držav proti korupciji Sveta Evrope (angl. Group of States against corruption/GRECO) leta 1999 in je bila del pregleda v prvem ocenjevalnem krogu s strani ocenjevalne skupine GRECO (v nadaljevanju OSG). OSG je bila sestavljena iz višjega specializiranega policista, stotnika, Petra Garaja, člana Urada za organizirani kriminal, Oddelka za boj proti korupciji iz Slovaške (policijski strokovnjak); državnega tožilca na Vrhovnem sodišču, Antonia Vercher Noguera (strokovnjak za tožilstvo) in sodnika, Jacek Garstka, iz oddelka za mednarodno sodelovanje in evropsko pravo, Ministrstva za pravosodje iz Poljske (strokovnjak za strategije).

OSG je obiskala Ljubljano med 12. in 15. septembrom 2000, poleg treh članov se je obiska udeležil tudi izvršni sekretar GRECO. Pred obiskom so člani OSG prejeli zelo obširne odgovore na ocenjevalni vprašalnik (dokument GRECO Eval I (2000)12) in izvode ustrezne zakonodaje (Svet Evrope, 2000).

Prvi koraki k organiziranju organa za preprečevanje korupcije so bili narejeni v letu 2001, ko se je v sklopu Policije oblikoval oddelek za korupcijo. Potrebe za novim organom, ki bi se ukvarjal s koruptivnimi dejanji, ni bilo, saj je bilo v tedaj veljavnem Kazenskem zakoniku zelo malo definiranih koruptivnih dejanj. Kljub nizkemu številu koruptivnih dejanj je Svet Evrope predlagal, da Slovenija osnuje in ustvari nov organ, ki se bo spopadel s koruptivnimi dejanji (Svet Evrope, 2000).

Na podlagi Sklepa o ustanovitvi, delovnem področju in organizaciji Urada Republike Slovenije za preprečevanje korupcije z dne 13. 7. 2001 se ustanovi Urad Republike Slovenije za preprečevanje korupcije. Ustanavljanje urada pomeni, da se organizira kot samostojna strokovna služba Vlade Republike Slovenije na področju preprečevanja in analiziranja korupcije, priprave in zagotovitve uresničevanja nacionalne protikorupcijske strategije in usklajevanja aktivnosti drugih pristojnih organov na tem področju (Uradni list RS, 2001).

3.2.1 Pravna podlaga za delovanje KPK

Prvi zakon, ki je urejal osnovanje in delovanje KPK, je nastal leta 2003, »Zakon o preprečevanju korupcije« (v nadaljevanju ZPkor). Drugi antikorupcijski pravni akt, ki je prav tako pomemben za Slovenijo, je Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki

Sloveniji (v nadaljevanju Resolucija). Na podlagi teh dveh pravnih aktov je bila dne 1. 10. 2004 osnovana KPK. Vendar leta 2006 je ZPkor prenehal veljati zaradi predloga Zakona o nezdružljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo. Kljub temu je to bila dobra popotnica, saj je z ZPkor postavil temelje preventive na področju korupcije in je določal uvedbo in realizacijo načrtov integritete, ki so postali pravno obvezni za vse državne organe in institucije lokalnega značaja (Svet Evrope, 2000).

Po prvih dveh zakonskih aktih je Republika Slovenija leta 2011 sprejela trenutno aktualni Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (v nadaljevanju ZIntPK). ZIntPK definira KPK na sledeči način: »Komisija za preprečevanje korupcije je samostojni in neodvisni državni organ, ki z namenom krepitve učinkovitega delovanja pravne države in preprečevanje njenega ogrožanja s koruptivnimi dejanji v okviru in na podlagi zakonov samostojno izvršuje pristojnosti in opravlja naloge, določene v tem in v drugih zakonih.«

Poleg omenjenih pravnih aktov delo KPK definirajo še Ustava Republike Slovenije, Pravilnik o omejitvah in dolžnostih funkcionarjev v zvezi s sprejemanjem daril, Poslovnik Komisije za preprečevanje korupcije, Zakon o Slovenskem državnem holdingu, Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank, Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji, Akcijski načrt o uresničevanju Resolucije o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji, Zakon o splošnem upravnem postopku, Zakon o prekrških, Zakon o varstvu osebnih podatkov, Zakon o tajnih podatkih, Zakon o upravnih taksah, Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja ter Zakon o medijih.

3.2.2 Pristojnosti delovanja KPK

KPK ima širok nabor izvršilnih, preiskovalnih in nadzorstvenih pooblastil, ki so definirani v Poslovniku KPK in v zakonskih aktih. Slovenski zakonski akti, ki urejajo področje delovanja KPK, so sledeči: Ustava RS, Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije, Pravilnik o omejitvah in dolžnostih funkcionarjev v zvezi s sprejemanjem daril, Poslovnik Komisije za preprečevanje korupcije, Zakon o Slovenskem državnem holdingu, Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank, Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji, Poslovnik Komisije za preprečevanje korupcije, Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji, Akcijski načrt o uresničevanju Resolucije o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji, Zakon o splošnem upravnem postopku, Zakon o prekrških, Zakon o varstvu osebnih podatkov, Zakon o tajnih podatkih, Zakon o upravnih taksah, Zakon o dostopu do informacij javnega značaja, Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja in Zakon o medijih (KPK, 2020b).

Poleg pravnih aktov domačega prava obstajajo tudi mednarodni pravni akti, ki definirajo področje delovanja KPK (2020):

- Konvencija o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju,
- Konvencija Združenih narodov proti korupciji,
- Konvencija Združenih narodov proti organiziranemu kriminalu,
- Konvencija pripravljena na podlagi člena K.3.(2) (c) Pogodbe o Evropski uniji, o boju proti korupciji uradnikov Evropskih skupnosti ali uradnikov držav članic Evropske unije,
- Kazenskopravna konvencija o korupciji,
- Dodatni protokol h kazenskopravni konvenciji o korupciji,
- Civilnopravna konvencija o korupciji.

KPK ima svoje organe definirane v Aktu o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest v Komisiji za preprečevanje korupcije, in sicer: predsednik KPK, namestnik predsednika KPK, Senat in Urad KPK, Služba za nadzor in preiskave (v nadaljevanju SNAP) in Center za integriteto in preventivo (v nadaljevanju CIP). V 12. členu ZintKP so definirane naloge in pristojnosti KPK. Te naloge so pripravljane strokovne podlage za krepitev integritete in za programe usposabljanja, usposablja osebe, ki so odgovorne za načrte integritete, s predstavniki istovrstnih oseb javnega prava ali njihovih združenj pripravi vzorce njihovih načrtov integritete. Svetuje pri krepitvi integritete in preprečevanju ter odpravljanju tveganj za korupcijo v javnem in zasebnem sektorju. Spremlja in analizira podatke o stanju in uresničevanju nalog za preprečevanje korupcije v Republiki Sloveniji, spremlja zadeve s področja mednarodne korupcije ter spremlja in analizira podatke o številu in pojavnih oblikah kaznivih dejanj z elementi korupcije v Republiki Sloveniji. Opravlja naloge v zvezi z lobiranjem, izdaja načelna mnenja, stališča, priporočila in pojasnila o vprašanih, povezanih z vsebino tega zakona. Skrbi za izvajanje resolucije, ki ureja preprečevanje korupcije v Republiki Sloveniji, pripravlja spremembe resolucije, ki ureja preprečevanje korupcije v Republiki Sloveniji in jih predlaga v obravnavo vladi, ki jih predloži v sprejem državnemu zboru, daje soglasje k načrtom aktivnosti za uresničevanje resolucije, ki ureja preprečevanje korupcije v Republiki Sloveniji, posameznim organom, opredeljenim v resoluciji. Opozarja pristojne organe v Republiki Sloveniji na uresničevanje obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih aktov s področja preprečevanja korupcije in jim daje predloge glede načina uresničevanja teh obveznosti. Sodeluje s pristojnimi državnimi organi pri pripravi predpisov s področja preprečevanja korupcije. Lahko daje mnenje k predlogom zakonov ter ostalih predpisov pred njihovo obravnavo na vladi o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in predpisi, ki urejajo področje preprečevanja korupcije in preprečevanja in odpravljanja nasprotja interesov. V skladu z njenimi nalogami in pristojnostmi sodeluje s podobnimi organi drugih držav in mednarodnih integracij ter mednarodnimi neprofitnimi organizacijami zasebnega sektorja s področja preprečevanja korupcije. Sodeluje z znanstvenimi, strokovnimi, medijskimi in neprofitnimi organizacijami zasebnega sektorja s področja preprečevanja korupcije. Pripravlja izhodišča za kodekse ravnanja, objavlja strokovno literaturo, odplačno izvaja strokovne naloge v zvezi s pripravo in izdelavo načrtov integritete in pripravo ukrepov za preprečevanje korupcije za

uporabnike iz zasebnega sektorja, vodi evidence v skladu s tem zakonom ter opravlja druge naloge, določene s tem in drugimi zakoni.

3.2.3 Predstavitev analize delovanja preko podatkov, objavljenih v letnih poročilih

V letu 2010 je KPK poročala o 1.271 prejetih prijav, od katerih jih je obdelala 855. Ker je bila KPK v velikem zaostanku, je reševala najprej zaostale odprte zadeve in jih je uspela 80 odstotkov vseh v letu 2010 tudi rešiti. Poleg tega je bil izpeljan nadzor nad premoženjskim stanjem naključno izbranih 500 zavezancev ter je bila v procesu postavitve novega elektronskega sistema poročanja o premoženjskem stanju. Bilo je izdanih 59 odločb o registraciji lobista ter 2 odločbi o izbrisu osebe iz registra lobistov, prejela je 51 poročanj lobirancev o domnevnem lobiranju, med katerimi je bilo 6 ugotovljenih zakonitih lobiranj. Uvedena sta bila prekrškovna postopka na področju lobiranja. Izdala je 33 izdanih načelnih mnenj. Bila je izrečena (pravnomočna) globa zaradi prekrška s področja protikorupcijske klavzule. Na področju nadzora nad premoženjskim stanjem je bila izrečena 1 (pravnomočna) globa zaradi prekrška. Prejela je 1886 funkcionarjev, ki so komisiji poročali o omejitvah poslovanja, izdala je tudi 693 odgovorov in pravnih mnenj glede interpretacije in uporabe zakona na področju nasprotja interesov, omejitev poslovanja in nezdržljivosti (KPK, 2011).

V letu 2011 je KPK obravnavala 1237 prijav, poleg obravnavanih je 231 prijav tudi zavrгла zaradi neizpolnjevanja pogojev suma korupcijskega dejanja. Komisija je v letu 2011 po posebej v ta namen sprejeti metodologiji za odpravo zaostankov iz preteklih obdobj obravnavala oziroma proučila 767 prijav, prejetih v času veljavnega ZPKor, to je pred uveljavitvijo ZIntPK. SNAP je v letu 2012 pisno odgovorila tudi na 78 različnih vprašanj, povezanih s pristojnostmi komisije za preiskovanje. Na podlagi postopkov nadzora in preiskav je izdala 13 različnih načelnih mnenj, ugotovitve o konkretnih primerih, ocene dejavnikov korupcijskih tveganj in priporočil. Prav tako je bilo uvedenih 15 prekrškovnih postopkov.

V letu 2011 je KPK še vedno postavljala elektronski sistem, zato je veliko dokumentov prejela v papirnati obliki, predvsem obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju, takih je bilo 3.811. Poroča tudi o 879 pozivih za predložitev podatkov o seznamih zavezancev, 4 pozivih za dopolnitev podatkov o seznamih zavezancev, prav o toliko pozivih za predložitev podatkov o premoženjskem stanju in 49 pozivih za dopolnitev podatkov o premoženjskem stanju. Izdala je 49 potrdil o prejemu obrazca za poročanje podatkov o premoženjskem stanju in posredovala 3 kopije obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju zavezancem. 7 kopij obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju je posredovala NPU in Policiji.

Na področju lobiranja je prejela 129 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Ob koncu leta je bilo registriranih 59 lobistov, 19 izmed njih je le poročalo o lobiranju. Ugotovila je 16 razhajanj v procesu lobiranja. Skupno plačilo lobistom za leto 2011 je 200.000 evrov.

Na področju omejitev poslovanja je KPK ugotovila kršitve določb o omejitvah poslovanja pri 61 pravnih poslih v sedmih občinah (posli so različni – od manjših zneskov, povezanih z gostinskimi storitvami, do gradbenih poslov in obrtniških storitev).

Na področju instituta nasprotje interesov je obravnavala 30 primerov, ki so se nanašali na domnevne kršitve odločb, v 4 obravnavanih primerih je bilo ugotovljeno nasprotje interesov, trije primeri so bili odstopljeni pristojnim organom, v preostalih primerih ni bilo moč formalno potrditi, bodisi ker je uradno dejanje segalo v čas pred uveljavitvijo ZIntPK bodisi pa osebe, ki so se znašle v nasprotju interesov, niso imele statusa uradne osebe skladno z ZIntPK. KPK je izdala tudi 27 mnenj, smernic oz. priporočil na zahtevo različnih organov, pripravila je 140 odgovorov in pranih mnenj, ki zajemajo širši vidik nasprotja interesov.

KPK je ugotovila 6 primerov nezdržljivosti funkcij in funkcionarjem izdala opozorila, prav tako je izdala 15 opozoril in pozivov za odpravo nezdržljivosti funkcij, pri čemer so vsi opozorjeni funkcionarji razen enega upoštevali in odpravili nezdržljivost. Izdala je 165 odgovorov in pravnih mnenj, ki so se nanašali na nezdržljivost funkcij. Prav tako poroča o 4 vlogah funkcionarjev za izdajo dovoljenja za opravljanje dodatne dejavnosti na podlagi 26. člena ZintPK, pri čemer je izdala 3 dovoljenja.

Na področju protikorupcijske klavzule je KPK izdala dve dovoljenji za sklenitev pogodbe brez protikorupcijske klavzule (Komisija za preprečevanje korupcije, 2012).

V letu 2012 je KPK poročala o 1.841 prejetih prijavi, 547 jih je zavrгла in jih ni sprejela v obravnavo zaradi neizpolnjevanja pogojev suma koruptivnega dejanja. Rešila je 1.888 prijavi, 967 iz tekočega in 921 iz preteklih obdobj. SNAP je v letu 2012 pisno odgovoril tudi na 78 različnih vprašanj, povezanih s preiskovalnimi pristojnostmi komisije. Na podlagi postopkov nadzora in preiskav v letu 2012 je bilo izdanih 79 ugotovitev o konkretnih primerih, od tega objavljenih 20 in 7 sistemskih načelnih mnenj, ocen dejavnikov korupcijskih tveganj ter priporočil. V letu 2012 je bilo uvedenih 106 prekrškovnih postopkov, končanih je bilo 53 postopkov z opozorili, 32 z odločbami o prekršku, 15 postopkov pa je bilo tudi pravnomočno zaključenih.

V letu 2012 je bil elektronski sistem že postavljen in je bistveno pomagal pri evidentiranju podatkov iz naslova nadzora nad premoženjskim stanjem. KPK je poročala o 1.165 prejetih seznamih zavezancev in 7946 prejetih elektronskih obrazcih za poročanje podatkov o premoženjskem stanju, poslala je 118 pozivov za predložitev podatkov o seznamih zavezancih in za dopolnitev podatkov o seznamih zavezancih in 101 poziv za predložitev podatkov o premoženjskem stanju. Prav tako je prejela 887 obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju ter posredovala 34 kopij obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju zavezancev. Število pisnih pojasnil zavezancem v letu 2012 je bilo 222.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 321 prijavi o logističnih stikih, od vseh prijavi je prejela 216 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 216 primerov jih je bilo 31 lobiranje

registriranih lobirancev, 185 pa tako imenovanih izjem. Ob koncu leta je bilo registriranih 60 lobistov, bilo je 7 izbrisov in 6 vpisov v register. Ugotovila je 16 razhajanj v procesu lobiranja. V izvedenih postopkih o prekršku je bilo izrečenih 18 opozoril, od tega 15 lobirancem in 2 osebama, ki sta lobirali v nasprotju z ZIntPK, ter izdane 3 odločbe o prekršku, v 2 primerih je bil izrečen opomin, v tretjem globa.

Na področju omejitev poslovanja je KPK ugotovila kršitve določb o omejitvah poslovanja pri 127 pravnih poslih v sedmih občinah, in sicer, 106 v občinah (za 16 občin sta bila odprta po dva, v eni občini pa trije primeri) in 5 v drugih organih (eden izmed njih je Državni zbor RS, ostali pa so javni zavod, javno komunalno podjetje, krajevna skupnost in zdravstveni dom – v teh štirih primerih je komisija postopala na podlagi prijav, ki pa se niso izkazale za utemeljene, saj gre za subjekte, pri katerih omejitve poslovanja skladno z ZIntPK ne morejo nastati, saj v teh organih ne delujejo funkcionarji). Rešenih je bilo 119 primerov, ostalih je 8 nerešenih. 86 postopkov je bilo uvedenih na podlagi lastne pobude, 41 pa na podlagi prejetih prijav.

Na področju instituta nasprotja interesov je zaključila 49 primerov. Opravljenih je bilo pet odstopov zadev drugim pristojnim organom, 7 zadev je komisija zavrgla, 12 jih je zavrnila, v 25 preostalih primerih pa je vsebinsko ugotavljala nasprotje interesov. V 15 primerih je bilo nasprotje interesov potrjeno, v preostalih primerih pa ga formalno ni bilo mogoče potrditi – bodisi ker je uradno dejanje segalo v čas pred uveljavitvijo ZIntPK bodisi osebe, ki so se znašle v nasprotju interesov, niso imele statusa uradne osebe skladno z ZIntPK bodisi komisija ni mogla potrditi okoliščin nasprotja interesov v konkretnem primeru. KPK je izdala tudi 27 mnenj, smernic oz. priporočil na zahtevo različnih organov, pripravila je 106 odgovorov in pravnih mnenj, ki zajemajo širši vidik nasprotja interesov.

KPK je ugotovila 2 primera nezdržljivosti funkcij in funkcionarjem izdala opozorila, ki jih je kasneje razveljavila. Izdala je 165 pravnih mnenj, ki so se nanašala na nezdržljivost funkcij. Prav tako poroča o 3 vlogah funkcionarjev za izdajo dovoljenja za opravljanje dodatne dejavnosti na podlagi 26. člena ZintPK, izdala je prav tako 3 dovoljenja. Na podlagi 26. člena ZIntPK je prejela 8 obvestil poklicnih funkcionarjev o dodatnem opravljanju dejavnosti, namenjenih pridobivanju dohodka, obvestila so bila skladna s pogoji, ki jih določa ZintPK, preučila je 16 prijav s področja nezdržljivosti funkcij, pri čemer ni bilo zaznanega večjega obsega kršitev. Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 14 odgovorov s področja daril. Na področju protikorupcijske klavzule je KPK prejela 3 vloge in izdala prav tako 3 dovoljenja za sklenitev pogodbe brez protikorupcijske klavzule (Komisija za preprečevanje korupcije, 2013).

V letu 2013 je KPK poročala o 1.931 prejetih prijavah, od tega je bilo 713 znanih prijaviteljev in 348 anonimnih. Rešila je 2.300 prijav. SNAP je v letu 2012 pisno odgovoril tudi na 210 različnih vprašanj, povezanih s preiskovalnimi pristojnostmi komisije. V letu 2013 je bilo uvedenih 111 prekrškovnih postopkov, od katerih je bilo 92 pravnomočno zaključenih s prav toliko izdanimi odločbami, v 8 primerih je vložila zahtevo za sodno

varstvo, za 11 pa je izdala opozorilo. V 288 primerih je KPK podala naznanila ter ovadbe policiji oziroma državnemu tožilstvu, v 341 primerih pa so bile zadeve odstopljene v pristojno reševanje inšpekcijskim organom, Računskemu sodišču RS, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja ali drugim pristojnim nadzornim institucijam. V okviru svojega dela je komisija državnim organom oziroma pravnim osebam javnega in zasebnega prava nasloвила 872 pisnih zahtev za posredovanje pojasnil, dokumentacije in podatkov.

Na področju instituta premoženjsko stanje je bilo prejetih 883 seznamov zavezancev in 6.358 prejetih obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju. Poslala je 31 pozivov za predložitev podatkov o seznamih zavezancev in za dopolnitev podatkov o seznamih zavezancev in 12 pozivov za predložitev podatkov o premoženjskem stanju ter izdala 34 izdanih kopij obrazcev za poročanje o podatkih o premoženjskem stanju zavezancev, odgovorila je tudi na 206 vprašanj s področja premoženjskega stanja. Opravila je 7 rednih in 19 izrednih nadzorov nad premoženjskim stanjem ter prejela 27 prijav s področja nadzora nad premoženjskim stanjem.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 591 prijav o logističnih stikih, od vseh prijav je prejela 830 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 830 primerov je bilo 26 lobiranje registriranih lobirancev, 804 pa tako imenovanih izjem. Ob koncu leta je bilo registriranih 62 lobistov, bilo je 6 izbrisov in 8 vpisov v register. V izvedenih postopkih o prekršku je bilo izrečeno 1 opozorilo, ko je lobirala oseba, ki ni bila vpisana v register lobistov RS in ni bila izvzeta iz obveznosti registracije na podlagi četrtega odstavka 58. člena ZintPK. V 173 primerih prijavljenih lobističnih stikov ni bilo ugotovljenega lobiranja.

Na področju omejitev poslovanja je KPK ugotovila kršitve določb o omejitvah poslovanja pri 80 pravnih poslih v 24 občinah in 28 v drugih poslovnih subjektih. Prejela je 18 prijav in 5 postopkov začela na lastno pobudo ter zaključila 17 primerov, 6 jih je ostalo nerešenih. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 14, 8 je bilo zaključenih izven seje senata in pri prav tolikšnem številu so bile ugotovljene kršitve, 3 prijave so bile odstopljene drugim pristojnim organom, 2 zadevi sta bili zavrženi, 3 pa zavrjnene. Uvedenih je bilo 13 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 10 odločb o prekršku in 5 pisnih opozoril o prekršku ter za 3 so bile vložene zahteve za sodno varstvo zoper odločbe komisije. V letu 2013 je bilo tudi 72 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nezdržljivosti funkcije je KPK prejela 7 prijav in 15 postopkov začela na lastno pobudo ter zaključila 18 primerov, 4 so ostali nerešeni. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 13, 9 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 8 je bilo ugotovljenih kršitev, 5 prijav je bilo odstopljenih drugim pristojnim organom, 9 pa zavrjnjenih. Ni bilo uvedenih prekrškovnih postopkov. V letu 2013 je bilo tudi 73 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča. Na področju nasprotju interesov je KPK prejela 90 prijav in 19 postopkov začela na lastno pobudo ter zaključila 94 primerov, 15 jih je ostalo nerešenih. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je bilo 55, 39 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 21 so bile ugotovljene kršitve, 11 prijav je bilo odstopljenih drugim

pristojnim organom, 8 zadev je bilo zavrženih, 31 pa zavrnjenih. Uvedenih je bilo 23 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 19 odločb o prekršku in 1 pisno opozorilo o prekršku ter za 4 so bile vložene zahteve za sodno varstvo zoper odločbe komisije. V letu 2013 je bilo tudi 118 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 13 odgovorov s področja daril. Na področju protikorupcijske klavzule je KPK pripravila 39 odgovorov v zvezi z uporabo protikorupcijske klavzule oziroma pridobitvijo izjave o lastniški strukturi. Zaradi ne vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbo je komisija v letu 2013 kot prekrškovni organ uvedla štiri prekrškovne postopke, od katerih sta dva pravnomočno končana, tretji je zaključen z neizdano odločbo in zadnji je še v teku (Komisija za preprečevanje korupcije, 2014).

V letu 2014 je KPK poročala o 1.467 prejetih prijavih, 771 je bilo zavrženih v skladu s 40. členom Poslovnika komisije, 696 pa jih je šlo v prehodni preizkus. Rešila je 804 prijav (popravek v LP za leto 2015). SNAP je rešil 1.973 zadev (zaključni dokument, zavrnjenje, naknaden odgovor drugim pristojnim organom, prijavitelju ...). V letu 2013 je bilo uvedenih 60 prekrškovnih postopkov, od katerih je bilo 42 pravnomočno zaključenih s 30 izdanimi odločbami, v 4 primerih je KPK vložila zahtevo za sodno varstvo, za 25 pa je izdala opozorilo. V 108 primerih je KPK podala naznanila ter ovadbe policiji oziroma državnemu tožilstvu, v 98 primerih pa so bile zadeve odstopljene v pristojno reševanje inšpekcijskim organom, Računskemu sodišču RS, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja ali drugim pristojnim nadzornim institucijam.

Na področju instituta premoženjsko stanje je bilo prejetih 3.563 elektronskih prijav in 448 elektronskih odjav iz registra zavezancev, 4.991 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju ob nastopu funkcije oz. dela, 486 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju po prenehanju funkcije oz. dela in leto dni po prenehanju funkcije oz. dela, 850 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje sprememb v premoženjskem stanju, 25 izdanih kopij obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju zavezancem. Poslala je 257 pozivov za predložitev podatkov o premoženjskem stanju in odgovorila na 283 vprašanj s področja premoženjskega stanja. Opravila je 156 rednih in 42 izrednih nadzorov nad premoženjskim stanjem ter prejela 14 prijav s področja nadzora nad premoženjskim stanjem. Poroča tudi o 30 uvedenih postopkih, 12 izdanih odločbah, 14 pisnih opozorilih in 2 zahtevah za sodno varstvo.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 1.118 prijav o logističnih stikih, od vseh prijav je prejela 882 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 8.882 primerov jih je bilo 21 lobiranje registriranih lobirancev, 861 pa tako imenovanih izjem. Ob koncu leta je bilo registriranih 59 lobistov, bilo je 7 izbrisov in 4 vpisi v register. V izvedenih postopkih o prekršku je bila izrečena 1 odločba in izrečeni sta bili 2 pisni opozorili. 236 stikov je bilo okarakteriziranih kot nelobiranje.

Na področju omejitev poslovanja je KPK 28 postopkov začela na podlagi prijave in lastne pobude. Zaključila je 28 primerov, 3 so ostali nerešeni. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 9, 19 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 5 je bilo ugotovljenih kršitev, 4 prijave so bile odstopljene drugim pristojnim organom, 2 zadevi sta bili zavrženi, 16 pa zavrnjenih. Uvedenih je bilo 6 prekrškovnih postopkov, izdane so bili 3 odločbe o prekršku in 1 pisno opozorilo o prekršku. V letu 2014 je bilo tudi 124 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča. Na področju nezdržljivosti funkcije je KPK 6 postopkov začela na podlagi prijave in lastne pobude ter je 6 primerov rešila, nerešenih primerov ni bilo. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 2, 4 so bile zaključene izven seje senata in pri 2 so bile ugotovljene kršitve, 4 prijave so bile zavrnjene. Ni bilo uvedenih prekrškovnih postopkov. V letu 2014 je bilo tudi 132 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nasprotju interesov je KPK začela 105 primerov na podlagi prijav in na lastno pobudo ter zaključila 100 primerov, 12 jih je ostalo nerešenih. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 25, 75 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 15 so bile ugotovljene kršitve, 9 prijav je bilo odstopljenih drugim pristojnim organom, 7 zadev je bilo zavrženih, 68 pa zavrnjenih. Uvedenih je bilo 18 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 12 odločb o prekršku in 6 pisnih opozoril o prekršku ter za 1 je bilo vložena zahteva za sodno varstvo zoper odločbe komisije. V letu 2014 je bilo tudi 94 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča. Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 11 odgovorov s področja daril (Komisija za preprečevanje korupcije, 2015).

V letu 2015 je KPK poročala o 1.083 prejetih prijavah, 633 je bilo zavrženih v skladu s 40. členom Poslovnika komisije, 450 pa jih je šlo v prehodni preizkus. Rešila je 605 prijav. SNAP je rešil 1.575 zadev (zaključni dokument, zavrženje, naknaden odgovor drugim pristojnim organom, prijavitelju ...). V letu 2015 je bilo uvedenih 133 prekrškovnih postopkov, od katerih je bilo 47 pravnomočno zaključenih s 46 izdanimi odločbami, za 17 pa je izdala opozorilo, v 84 primerih je podala naznanila ter ovadbe policiji oziroma državnemu tožilstvu, v 118 primerih pa so bile zadeve odstopljene v pristojno reševanje inšpekcijskim organom, Računskemu sodišču RS, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja ali drugim pristojnim nadzornim institucijam. Na področju instituta premoženjsko stanje je bilo prejetih 3.525 elektronskih prijav in 367 elektronskih odjav iz registra zavezancev, 4.141 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje o podatkih o premoženjskem stanju ob nastopu funkcije oz. dela, 878 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje sprememb premoženjskega stanja. Poslala je 49 pozivov za predložitev podatkov o premoženjskem stanju in odgovorila na 153 vprašanj s področja premoženjskega stanja. Opravila je 103 nadzore nad premoženjskim stanjem. Poroča tudi o 30 izdanih odločbah in 12 pisnih opozorilih.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 2.483 prijav o logističnih stikih, od vseh prijav je prejela 1.928 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 1.928 primerov jih je bilo 19 lobiranje registriranih lobirancev, 1.909 pa tako imenovanih izjem. Ob koncu leta je bilo

registriranih 58 lobistov, bilo je 6 izbrisov in 5 vpisov v register. Izdanih je bilo 14 opominov za neoddajo letnih poročil za preteklo leto. 555 stikov je bilo okarakteriziranih kot nelobiranje.

Na področju omejitev poslovanja je KPK 39 postopkov začela na podlagi prijave in na lastno pobudo. Zaključila je 39 primerov in 3 so ostali nerešeni. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 11, 28 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 11 so bile ugotovljene kršitve, 2 prijavi sta bili odstopljeni drugim pristojnim organom, 1 zadeva je bila zavržena, 26 pa zavrnjenih. Uvedenih je bilo 13 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 7 odločb o prekršku in 3 pisna opozorila o prekršku. V letu 2014 je bilo tudi 57 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nezdržljivosti funkcije je KPK 12 postopkov začela na podlagi prijave in lastne pobude ter 12 primerov rešila. Nerešenih primerov ni bilo. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 4, 8 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 4 so bile ugotovljene kršitve, 3 prijave so bile odstopljene drugim pristojnim organom, 1 je bila zavržena in 6 je bilo zavrnjenih. Uvedeni so bili 4 prekrškovni postopki. V letu 2015 je bilo tudi 58 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nasprotja interesov je KPK je pričela 86 primerov na podlagi prijav in na lastno pobudo ter zaključila 87 primerov, 11 jih je ostalo nerešenih. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 11, 76 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 8 so bile ugotovljene kršitve, 9 prijav je bilo odstopljenih drugim pristojnim organom, 16 zadev je bilo zavrženih, 58 pa zavrnjenih. Uvedenih je bilo 10 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 6 odločb o prekršku in 2 pisni opozorilo o prekršku. V letu 2014 je bilo tudi 164 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 11 odgovorov s področja daril. Na področju protikorupcijske klavzule je KPK prejela 2 vloge in izdala le eno dovoljenje za sklenitev pogodbe brez protikorupcijske klavzule (Komisija za preprečevanje korupcije, 2016).

V letu 2016 je KPK poročala o 1.160 prejetih prijavah, 494 je bilo zavrženih v skladu s 40. členom Poslovnika komisije, 666 pa jih je šlo v prehodni preizkus. Od prijav, ki jih je komisija prejela v letu 2016, se je 531 prijav nanašalo na področje suma korupcije. Rešila je 367 prijav. SNAP je rešil 1.078 zadev (zaključni dokument, zavrženje, naknadni odgovor drugim pristojnim organom, prijavitelju ...). V letu 2016 je bilo uvedenih 375 prekrškovnih postopkov, od katerih je bilo 327 pravnomočno zaključenih s 303 izdanimi odločbami, za 115 pa je KPK izdala opozorilo. V 48 primerih je podala naznanila ter ovadbe policiji oziroma državnemu tožilstvu, v 99 primerih pa so bile zadeve odstopljene v pristojno reševanje inšpekcijskim organom, Računskemu sodišču RS, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja ali drugim pristojnim nadzornim institucijam.

Na področju instituta premoženjsko stanje je bilo prejetih 3.739 elektronskih prijav in 611 elektronskih odjav iz registra zavezancev, 3.739 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju ob nastopu funkcije oz. dela, 883 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje sprememb v premoženjskem stanju. Odgovorila je na 104 vprašanja s področja premoženjskega stanja. Opravila je 313 nadzorov nad premoženjskim stanjem. Poroča tudi o 265 izdanih odločbah in 103 pisnih opozorilih ter da je v 9 zadevah vložila zahteve za sodno varstvo.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 2.004 prijav o logističnih stikih, od vseh prijav je prejela 1.473 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 1.473 primerov je bilo 42 lobiranje registriranih lobirancev, 1.431 pa tako imenovanih izjem. Ob koncu leta je bilo registriranih 66 lobistov, bila sta 2 izbrisa in 10 vpisov v register. Izdanih je bilo 16 opominov za neoddajo letnih poročil za preteklo leto. 531 stikov je bilo okarakteriziranih kot nelobiranje.

Na področju omejitev poslovanja je KPK 48 postopkov začela na podlagi prijave in na lastno pobudo. Zaključila je 40 primerov, 17 jih je ostalo nerešenih. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 23, 10 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 20 so ugotovili kršitve, 1 prijava je bila odstopljena drugim pristojnim organom, 10 pa zavrnjenih. Uvedenih je bilo 22 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 17 odločb o prekršku in 2 pisni opozorili o prekršku. V letu 2014 je bilo tudi 36 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nezdržljivosti funkcije je KPK 33 postopkov začela na podlagi prijave in na lastno pobudo ter 25 primerov rešila, ostalo je 11 nerešenih primerov. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 11, 11 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 2 so bile ugotovljene kršitve, 3 prijave so bile odstopljene drugim pristojnim organom in 12 je bilo zavrnjenih. Uvedenih je bilo 6 prekrškovnih postopkov in prav toliko izdanih odločb o prekršku. V letu 2016 je bilo tudi 36 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nasprotju interesov je KPK začela 83 primerov na podlagi prijav in na lastno pobudo ter zaključila 75 primerov. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 16, 59 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 12 so bile ugotovljene kršitve, 6 prijav je bilo odstopljenih drugim pristojnim organom, 7 zadev je bilo zavrnjenih, 52 pa zavrnjenih.

Uvedenih je bilo 19 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 14 odločb o prekršku in 2 pisni opozorili o prekršku. V letu 2016 je bilo tudi 125 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 8 odgovorov s področja daril. Prejela je 1 prijavo, ki jo je zavrnila (Komisija za preprečevanje korupcije, 2017).

V letu 2017 je KPK poročala o 725 prejetih prijavah, 163 je bilo zavrnjenih v skladu s 40. členom Poslovnika komisije, 562 pa jih je šlo v prehodni preizkus. Od prijav, ki jih je

komisija prejela v letu 2016, se je 535 prijav nanašalo na področje suma korupcije. Rešila je 880 prijav. SNAP je rešil 880 zadev (zaključni dokument, zavrženje, naknaden odgovor drugim pristojnim organom, prijavitelju ...). V letu 2017 je bilo uvedenih 47 prekrškovnih postopkov, od katerih je bilo 33 pravnomočno zaključenih z 22 izdanimi odločbami, za 18 pa je KPK izdala opozorilo. V 143 primerih je KPK podala naznanila ter ovadbe policiji oziroma državnemu tožilstvu in inšpekcijskim organom, Računskemu sodišču RS, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja ali drugim pristojnim nadzornim institucijam.

Na področju instituta premoženjsko stanje je bilo prejetih 7.126 elektronskih prijav in 254 elektronskih odjav iz registra zavezancev, 3.139 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju ob nastopu funkcije oz. dela, 796 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje sprememb o premoženjskem stanju. Odgovorila je na 61 vprašanj s področja premoženjskega stanja. Opravila je 10 nadzorov nad premoženjskim stanjem. Poroča tudi o 2 izdanih odločbah in 3 pisnih opozorilih.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 3.943 prijav o logističnih stikih. Od vseh prijav je prejela 1.858 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 1.858 primerov je bilo 53 lobiranj registriranih lobirancev, 1.805 pa tako imenovanih izjem.

Ob koncu leta je bilo registriranih 66 lobistov, bilo je 5 izbrisov in 5 vpisov v register. Izdanih je bilo 16 opominov za neoddajo letnih poročil za preteklo leto. 2.085 stikov je bilo okarakteriziranih kot nelobiranje.

Na področju omejitve poslovanja je KPK 8 postopkov začela na podlagi prijave in lastni pobudi. Zaključila je 23 primerov. Število zadev, ki jih je obravnaval senat je 14, 9 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 10 je bilo ugotovljenih kršitev, 9 pa zavrjenih.

Uvedenih je bilo 2 prekrškovnih postopkov, izdana je bila 1 odločba o prekršku in 1 pisno opozorilo o prekršku. V letu 2017 je bilo tudi 24 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravnih mnenj in stališč.

Na področju nezdržljivosti funkcije je KPK 17 postopkov začela na podlagi prijave in lastni pobudi ter 13 primerov rešila, ostalo je 4 nerešenih primerov. 10 primerov je bilo zavrjenih, 3 primeri so bili zavrženi. Uveden je bil 1 prekrškovni postopek. V letu 2017 je bilo 31 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravnih mnenj in stališč.

Na področju nasprotja interesov je KPK je pričela 101 primer na podlagi prijave in na lastno pobudo ter zaključila 93 primerov. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 26, 67 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 16 so bile ugotovljene kršitve.

15 prijav je bilo odstopljenih drugim pristojnim organom, 5 zadev je bilo zavrženih, 62 pa zavrjenih. Uvedenih je bilo 29 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 15 odločb o prekršku in 4 pisni opomini o prekršku, 11 izrečenih glob in 4 pisna opozorila o prekršku. V letu 2017 je bilo tudi 140 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 4 odgovore s področja daril. Prejela je 1 prijavo, ki jo je zavrnila (KPK, 2018).

V letu 2018 je KPK poročala o 541 prejetih prijavah, 101 je bilo zavrženih v skladu s 40. členom Poslovnika komisije, 440 pa jih je šlo v prehodni preizkus. Od prijav, ki jih je komisija prejela v letu 2018, se je 440 prijav nanašalo na področje suma korupcije.

Rešila je 367 prijav. SNAP je rešil 638 zadev (zaključni dokument, zavrženje, naknaden odgovor drugim pristojnim organom, prijavitelju ...). V letu 2018 je bilo uvedenih 58 prekrškovnih postopkov, od katerih je bilo izdanih 40 odločb o prekršku, za 14 je bila izdana globa, v 26 pa je bila izrečena sankcija izključno opominjevalne narave.

Na področju instituta premoženjskega stanja je bilo prejetih 8.296 elektronskih prijav in 320 elektronskih odjav iz registra zavezancev, 3.365 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje podatkov o premoženjskem stanju, 678 prejetih elektronskih obrazcev za poročanje sprememb v premoženjskem stanju. Odgovorila je na 76 vprašanj s področja premoženjskega stanja. Opravila je 5 nadzorov nad premoženjskim stanjem. Poroča tudi o uvedbi treh prekrškovnih postopkov, izrečeni sta bili dve ustni opozorili in dve pisni opozorili.

Na področju lobiranja je bilo registriranih 4.861 prijav o logističnih stikih, od vseh prijav je prejela 4.861 poročanj lobirancev o lobističnih stikih. Od 4.861 primerov jih je bilo 71 lobiranje registriranih lobirancev, 4.790 pa tako imenovanih izjem. Ob koncu leta je bilo registriranih 68 lobistov, bilo je 6 izbrisov in 8 vpisov v register. Izdanih je bilo 17 opominov za neoddajo letnih poročil za preteklo leto.

Na področju omejitev poslovanja je KPK 12 postopkov začela na podlagi prijave in lastno pobudo. Zaključila je 8 primerov. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 3, 5 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 2 je bila ugotovljena kršitev, 9 pa zavrženih.

Uvedenih je bilo 5 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo prav toliko odločb o prekršku. V letu 2018 je bilo tudi 51 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nezdržljivosti funkcije je KPK 11 postopkov začela na podlagi prijave in na lastno pobudo ter 9 primerov rešila. 2 primera sta bila zavrjnena, 1 primer je bil zavržen. Uveden je bil le 1 prekrškovni postopek in izdana je bila le 1 odločba. V letu 2018 je bilo 52 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Na področju nasprotja interesov je KPK začela 93 primerov na podlagi prijav in na lastno pobudo ter zaključila 104 primere. Število zadev, ki jih je obravnaval senat, je 22, 82 je bilo zaključenih izven seje senata in pri 13 so bile ugotovljene kršitve, 30 prijav je bilo odstopljenih drugim pristojnim organom, 80 zadev pa je bilo zavrženih.

Uvedenih je bilo 29 prekrškovnih postopkov, izdanih je bilo 15 odločb o prekršku in 20 pisnih opominov o prekršku, 6 izrečenih glob in 3 pisna opozorila o prekršku. V letu 2018 je bilo tudi 112 pripravljenih odgovorov na vprašanja, pravna mnenja in stališča.

Tako kot vsako leto je KPK pripravila javni katalog daril in pripravila 4 odgovore s področja daril. Prejela je 2 prijavi, ki ju je zavrnila (Komisija za preprečevanje korupcije, 2019). Na spletni strani KPK ni mogoče dobiti letnega poročila za leto 2019, saj je objavljeno le poročilo Senata KPK.

3.2.4 Ugotovitve na podlagi analiziranih podatkov iz letnih poročil za KPK

V tem poglavju bom predstavil ugotovitve na podlagi podatkov iz letnih poročil. Za lažjo predstavitev sem vse trditve preveril skupaj.

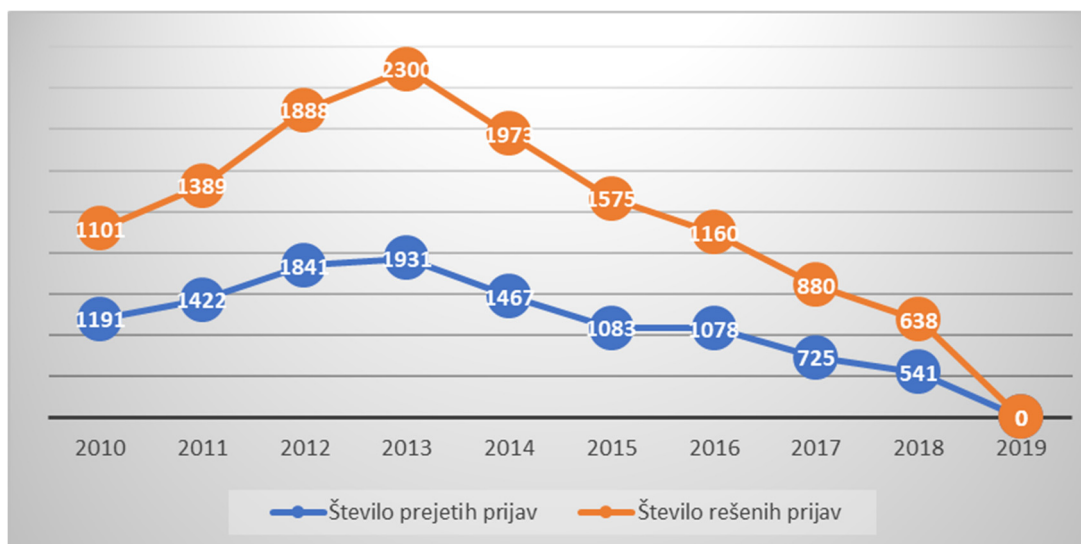
3.2.4.1 Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas za KPK«, »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete« za KPK

Glede na to, da KPK poroča le o določenih postavkah, ki se ponavljajo v vseh letnih poročilih, zaključujem, da se gospodarski kriminal ni spreminjal skozi čas. Zaključujem, da je struktura letnih poročil KPK skozi vsa leta podobna, poroča o prejetih in obravnavanih prijavih ter objavlja podatke o nadzoru nad premoženjem predvsem obvezancev za prijavo svojega premoženja, o lobiranju, o nasprotju interesov, o omejevanju poslovanja, o nezdržljivosti funkcij ter o uporabi protikorupcijske klavzule in zakonskem prejemanju daril.

Na podlagi slike 7, ki je narejena na podlagi podatkov, pridobljenih v letnih poročilih, je opazen trend povečanja prijavljenih in rešenih prijav do leta 2013, nato sledi upad tako prijavljenih kot rešenih obravnavanih zadev s strani KPK. Razlog za večje število rešenih kot novih primerov je velik zaostanek, ki ga je imela KPK s primeri iz časa pred letom 2010. Poleg tega je v tem času veliko naporov in dela KPK vložila v preventivo in nadzor, ki sta urejena po zakonih o preprečevanju korupcije in financiranje terorizma ter o zakonih in novelah zakonov o integriteti in financiranju terorizma. Če opazujemo obdobje od leta 2010 do leta 2013, je opazna večja zaznava in obdelava podatkov, če pa pregledamo obdobje od leta 2014 do leta 2018, pa je opazno zmanjšanje števila zaznave in obdelave podatkov, vendar se je to zgodilo predvsem iz naslova preventivnih ukrepov, saj se je med letoma 2011 in 2013 postavljala elektronski sistem, ki je veliko pripomogel k boljšemu procesiranju prijav iz naslova korupcijskih dejanj. Glede na naraščajoči trend v letih med 2010 in 2013 in povečanim preventivnim delovanjem KPK v letih med 2014 in 2018 zaključujem, da

institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete ter da se je zaznava gospodarskega kriminala povečala skozi čas.

Slika 7: Gibanje prejetih in rešenih prijav v obdobju med 2010 in 2019

Vir: KPK(2011), KPK(2012), KPK(2013), KPK(2014), KPK(2015), KPK(2016), KPK(2017), KPK(2018b), KPK(2019) in KPK(2020).

3.3 Urad za preprečevanje pranja denarja

Globalna prizadevanja za vzpostavitev učinkovitega okvira za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma so zahtevala nov pristop, ki je omogočil povezavo med zasebnim sektorjem (zlasti finančnim trgom) s strukturami, ki izvajajo kazensko zakonodajo. Kot rezultat teh premislekov so države sprejele pobude za ustanovitev novega tipa državnega organa: enoto za finančno obveščanje (angl. Financial intelligence unite, v nadaljvanju FIU). Glavna naloga enote za finančni nadzor je sprejemanje, analiziranje in posredovanje poročil o sumih, ki jih je ugotovil in vložil zasebni sektor. FIU zato delujejo kot posrednik med zasebnimi subjekti, za katere veljajo obveznosti na področju pranja denarja in financiranja terorizma in organi pregona. Dodana vrednost FIU je analiza vseh prejetih informacij, pa tudi široka paleta drugih finančnih informacij, s katerimi razpolaga in jih lahko uporabi za boljšo oceno informacij o danih sumih. FIU ima lahko poleg svojih glavnih funkcij še dodatna pooblastila, če le-ta ne motijo njene zmožnosti, da bi pravilno opravljala zgoraj navedeno funkcijo. Med dodatnimi vlogami, ki jih FIU po navadi, opravlja, so: pooblastilo za odložitev transakcij, nadzorne funkcije izvajanja obveznosti AML/CFT s strani poročevalskih enot, izdajanje navodil in usposabljanje o zadevah, povezanih z AML/CFT; pa tudi glede na vlogo glavnega akterja na področju preprečevanja pranja denarja in

financiranja terorizma, usklajevanja nacionalnih pobud na ravni politike. FIU pregona na splošno imejo tudi pooblastila za pregon v zvezi z vprašanji pranja denarja in financiranja terorizma in so zato pogosto dodeljeni preiskovalnim pristojnostim. Ključni element pri delovanju FIU je njihova sposobnost sodelovanja s tujimi partnerji in drugimi nacionalnimi institucijami. Leta 1995 je bila, da bi okrepila izmenjavo obveščevalnih podatkov med jurisdikcijami, ustanovljena skupina FIU Egmont. Skupina finančno-obveščevalnih enot Egmont si prizadeva zagotoviti, da bi vse FIU spoštovale številne ključne standarde in da bi omogočile čim večje sodelovanje med njimi. Ključna vloga FIU v boju proti ML (angl. Money laundering) in TF (angl. Terrorism financing) se zato še naprej krepi zaradi njihove zmogljivosti za učinkovito interakcijo, sodelovanje in izmenjavo informacij. V ta namen je skupina Egmont vzpostavila tudi varni splet Egmont, ki je kanal, ki ga člani skupine pogosto uporabljajo za izmenjavo informacij. V skladu s standardi FATF bi morale vse države ustanoviti organ, ki bi deloval kot FIU. Dodatne zahteve so v zvezi z neodvisnostjo, zaupnostjo, ustreznimi viri in zagotavljanjem povratnih informacij poročevalcem (Council of Europe, 2020).

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja (v nadaljevanju Urad) je avtonomni, samostojni in operativno neodvisni organ v sestavi Ministrstva za finance, ki je, na podlagi Zakona o organizaciji in delovnem področju ministrstev (Uradni list RS, št. 71/94), začel delovati 1. 1. 1995. Opravlja naloge, ki se nanašajo na preprečevanje in odkrivanje pranja denarja, predhodnih kaznivih dejanj in financiranja terorizma, izvajajo inšpekcijsko nadzorstvo nad izvajanjem določb Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma ter drugih predpisov s področja odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter opravljajo druge naloge, določene z zakonom (Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja, 2020b).

3.3.1 Pravna podlaga za delovanje urada za preprečevanje pranja denarja

Prvi zakon, ki je vplival na delo Urada, je Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev (Uradni list RS, št. 71/94). Na podlagi tega Zakona je bil Urad ustanovljen. Nato je delo Urada urejal Zakon o preprečevanju pranja denarja (ZPPDen), ki je začel veljati dne 7.7.1994 in prenehal veljati dne 25. 10. 2001, na podlagi novega Zakona o preprečevanju pranja denarja (ZPPDen-1), ki je pričel veljati dne 25. 10. 2001. ZPPDen-1 je veljal do 21.01.2008.

Kot glavna pravna podlaga za delo Urada je Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (v nadaljevanju ZPPDFT-1). Poleg zakona je zelo pomembna listina tudi Uredba o seznamu funkcij, ki se v Republiki Sloveniji štejejo kot vidni javni položaj. V nadaljevanju navajam še nekaj pomembnih dokumentov za delo UPPD:

- Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov, strokovnem usposabljanju ter upravljanju evidenc pri zavezancih;

- Pravilnik o dejavnih neznatnega in povečanega tveganja za pranje denarja ali financiranje terorizma;
- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja;
- Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočiti podatkov o gotovinskih transakcijah
- Pravilnik o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati videoelektronska identifikacijska sredstva;
- Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo sredstva elektronske identifikacije;
- Pravilnik o vzpostavitvi, vzdrževanju in upravljanju Registra dejanskih lastnikov;
- Pravilnik o registru ponudnikov storitev menjav med virtualnimi in fiat valutami ter ponudnikov skrbniških denarnic;
- Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorjev za preprečevanje pranja denarja;
- Direktiva (EU) 2018/843 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive (EU) 2015/849 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma ter o spremembi direktiv 2009/138/ES in 2013/36/EU (Besedilo velja za EGP) (2018/843);
- Direktiva (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES (Besedilo velja za EGP) (2015/849);
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. oktobra 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma (Besedilo velja za EGP) (2005/60);
- Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (MKPOZZ);
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o boju proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev v mednarodnem poslovanju (MKBPTJ);
- Direktiva Komisije 2006/70/ES z dne 1. avgusta 2006 o določitvi izvedbenih ukrepov za Direktivo 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede opredelitve politično izpostavljene osebe in tehničnih meril za postopke poenostavljene dolžnosti skrbnosti pri ugotavljanju identitete stranke ter izjeme na podlagi finančne dejavnosti, ki poteka zgolj občasno ali v omejenem obsegu (2006/70);
- Uredba (ES) št. 1781/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006 o podatkih o plačniku, ki spremljajo prenose denarnih sredstev (Besedilo velja za EGP) (2006/1781);
- Uredba (EU) 2015/847 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1781/2006 (Besedilo velja za EGP) (2015/847).

3.3.2 Pristojnosti delovanja Urada za preprečevanje pranja denarja

Po 87. členu ZPPDFT-1, je Urad osrednji državni organ, ki je pristojen za naloge, ki preprečujejo in odkrivajo pranje denarja, predhodnih kaznivih dejanj in financiranja terorizma. Urad je pri izvajanju svojih aktivnosti v celoti avtonomen, samostojen in operativno neodvisen, vključno z odločitvami o sprejemanju in analiziranju podatkov, informacij in dokumentacije ter o posredovanju rezultatov svojih analiz pristojnim organom. Prav tako je pristojen za sprejemanje in analiziranje sporočil o sumljivih transakcijah ter drugih informacij, povezanih s pranjem denarja in financiranje terorizma, ki jih pridobi v skladu s pravnimi akti. Urad mora imeti za opravljanje svojih nalog pravočasen, neposreden ali posreden dostop do podatkov, informacij in dokumentacije, s katerimi razpolagajo zavezanci, državni organi in nosilci javnih pooblastil, vključno z informacijami v zvezi z odkrivanjem in pregonom kaznivih dejanj.

Pomembna funkcija Urada je tudi analitična funkcija. V okviru le-te Urad na podlagi prejetih informacij, podatkov in dokumentacije, ki jih prejme, opravlja operativne analize, ki so koncentrirane na analize posameznih sporočil ali drugih sporočil, obvestil, podatkov in informacij o sumljivih transakcijah, osebah, premoženju ali sredstvih, da bi presodil, ali so povezane z neko osebo, transakcijo, premoženjem ali sredstvi, če obstaja sum storitve dejanja pranja denarja ali kaznivega dejanja financiranja terorizma. Poleg operativnih analiz Urad opravlja tudi strateške analize, ki so osredotočene na ugotavljanje trendov v zvezi s pranjem denarja in financiranjem terorizma.

3.3.3 Predstavitev analize delovanja preko podatkov, objavljenih v letnih poročilih

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje. V letu 2010 je Uradu transakcije nad 30.000 EUR sporočilo 39 različnih organizacij. Preko predpisanih obrazcev je bilo sporočenih 15.412 gotovinskih transakcij, v vrednosti 1.197.785.163 EUR. Fizične osebe so izvršile 64,4 odstotka tovrstnih transakcij, pravne osebe in osebe, ki opravljajo samostojno dejavnost domačega prava 33,1 odstotka, preostanek, 2,4 odstotka, je bilo opravljenih s strani tujih pravnih oseb. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 269 prenosov gotovine nad 10.000 evrov čez mejo Skupnosti v letu 2010, od tega banke o enem prenosu, tuja podjetja so poročale o dveh prenosih, domača podjetja o 8 prenosih ter fizične osebe o 247 prenosih. Prav tako je bilo nekaj neprijavljenih prenosov, in sicer 11 (domača in tuja podjetja 1 neprijavljeni prenos, fizične osebe 9 tovrstnih prenosov).

V skladu z drugim odstavkom 53. člena ZPPDFT Urad sprejema, zbira, posreduje in analizira podatke. V členih 61 in 62 ZPPDFT pa Urad pooblašča, da v primerih, ko presodi, da so pri transakcijah podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali drugih, v 62. členu naštetih kaznivih dejanj, o tem obvesti pristojne organe. Urad poroča o

231 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. Členu KZ-1, in 2 novih odprtih zadevah z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 233. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 233, oz. 70,38 odstotka.

V letu 2010 je Urad odprl 233 novih zadev in zaključil 207 starih zadev. V letu 2010 je Urad na UKP MNZ ali pa na državno tožilstvo zaradi suma storitve kaznivega dejanja pranja denarja posredoval 52 zadev v obliki 43 obvestil o sumljivih transakcijah, oz. 25,1 odstotka od vseh v letu 2010 zaključenih zadev. Razlog za večje število zadev je, da so nekatera obvestila vsebovala več med seboj povezanih zadev.

V letu 2010 je Urad na UKP MNZ ali pa državno tožilstvo zaradi suma storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1. V letu 2010 je Urad posredoval drugim pristojnim državnim organom zaradi suma storitve drugih kaznivih dejanj 43 zadev, 21 informacij UKP MNZ in davčne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju DURS), 11 informacij le UKP MNZ ter 2 informaciji le DURS. V letu 2010 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 56.223.252 EUR.

V letu 2010 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 47 kazenskih ovadbah za pranje denarja, tožilstvo pa je samostojno pričelo postopek v 10 primerih, skupaj 57. Od vseh skupaj 57 primerov je 26 zadev oz. 45,61 odstotka pričelo in temeljilo na informacijah in obvestilih s strani Urada.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2010, je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, iz katerih je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s temi 158 zadevami zoper 356 fizičnih in 34 pravnih oseb na dan 31. 12. 2010. 43 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 59 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 55 pa je že začelo s kazenskimi postopki, ki so v teku, v eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (Ur. l. RS, št. 60/07, 19/10 in 77/11, v nadaljevanju ZPPDFT) v 72. členu določa, da mora Urad RS za preprečevanje pranja denarja najmanj enkrat letno o svojem delu poročati Vladi Republike Slovenije.

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR, in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje. V letu 2011 je Urad za transakcije nad 30.000 EUR preko predpisanih obrazcev prejel 16.793 obvestil o gotovinskih transakcij v vrednosti 1.310.187.305 EUR. Fizične osebe so izvršile 64,5 odstotka tovrstnih transakcij,

pravne osebe in osebe, ki opravljajo samostojno dejavnost domačega prava 34,5 odstotka, preostanek, 2,0 odstotka, je bilo opravljenih transakcij s strani tujih pravnih oseb. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 267 prenosov gotovine nad 10.000 evrov čez mejo Skupnosti v letu 2011. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2011)

V letu 2011 je število odkritih primerov kršitve obveznosti prijave prenosa gotovine čez mejo Skupnosti znašalo 19, medtem ko je v letu 2010 bilo 11 takšnih primerov. Med odkritimi neprijavljenimi prenosi je bilo 10 vnosov in 9 iznosov gotovine iz Skupnosti. Vsi neprijavljeni prenosi, razen enega vnosa, so bili opravljeni za fizične osebe.

V skladu z drugim odstavkom 53. člena ZPPDFT Urad sprejema, zbira, posreduje in analizira podatke. V členih 61 in 62 ZPPDFT pa Urad pooblašča, da v primerih, ko presodi, da so pri transakcijah podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali drugih, v 62. členu naštetih kaznivih dejanj, o tem obvesti pristojne organe. Urad poroča o 323 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in 4 novih odprtih zadevah z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 327. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 238, oz. 72,78 odstotka.

V letu 2011 je Urad odprl 327 novih zadev in zaključil 256 zadev. V letu 2011 je Urad na UKP MNZ, pa od katerih jih je 157 v obliki obvestil zaradi razlogov za sum pranja denarja (99) ali informacij o drugih kaznivih dejanjih (58), posredoval pristojnim organom (policija/tožilstvo/DURS). V letu 2011 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 55.754.202 EUR.

V letu 2011 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 38 kazenskih ovadb za pranje denarja ter tožilstvo, ki je samostojno pričelo postopek v 14 primerih, skupaj 52.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2011, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski postopki in postopki v zvezi s temi 210 zadevami zoper 458 fizičnih in 65 pravnih oseb na dan 31. 12. 2011. 51 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 75 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 82 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku, pri dveh zadevah je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje. V letu 2012 je Uradu transakcije nad 30.000 EUR sporočilo 44 različnih organizacij. Preko predpisanih obrazcev je bilo

sporočenih 15.868 gotovinskih transakcij v vrednosti 1.576.766.018 EUR. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2012)

V letu 2012 morajo na podlagi drugega odstavka 38. člena ZPPDFT-B organizacije od 18. 10. 2011, najpozneje v treh dneh, uradu sporočiti podatke o vsakem nakazilu nad 30.000 EUR, ki je bilo na zahtevo stranke izvršeno na račune fizičnih in pravnih oseb s stalnim ali začasnim prebivališčem ali sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma oziroma na račune v te države. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 2.742 prenosov gotovine nad 30.000 evrov čez mejo Skupnosti v letu 2011, v vrednosti 363.245.887 EUR. Od tega je bilo 75,9 odstotka nakazil izvršenih za domače pravne osebe, 587 oziroma 21,4 odstotka nakazil za tuje pravne osebe, 66 oziroma 2,4 odstotka nakazil za fizične osebe in 7 oziroma 0,3 odstotka nakazil za samostojne podjetnike in osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost. Največ tovrstnih transakcij je bilo opravljenih v Turčiji in na Cipru, in sicer je bilo opravljenih transakcij v 34 državah s seznama, ki je v letu 2012 štel 48 držav.

Prav tako je bilo v letu 2012 Uradu prijavljenih 318 prenosov gotovine nad 10.000 evrov čez mejo Skupnosti. Vnosi za fizične osebe so predstavljali 95,8 odstotka, domača podjetja 3,8 odstotka in tuja podjetja 0,5 odstotka od vseh vnosov. Na drugi strani so iznosi za fizične osebe predstavljali 98,1 odstotka, za domača podjetja 0,95 odstotka in za tuja podjetja 0,95 odstotka vseh iznosov. Prav tako je bilo nekaj neprijavljenih prenosov, in sicer 16, vsa opravljene s strani fizičnih oseb.

V letu 2012 je število odkritih primerov kršitve obveznosti prijave prenosa gotovine čez mejo Skupnosti znašalo 19, medtem ko je v letu 2010 bilo 11 takšnih primerov. Med odkritimi neprijavljenimi prenosi je bilo 10 vnosov in 9 iznosov gotovine iz Skupnosti. Vsi neprijavljeni prenosi razen enega vnosa so bili opravljeni za fizične osebe.

V skladu z drugim odstavkom 53. člena ZPPDFT Urad sprejema, zbira, posreduje in analizira podatke. V členih 61 in 62 ZPPDFT pa Urad pooblašča, da v primerih, ko presodi, da so pri transakcijah podani razlogi za sum pranja denarja ali financiranja terorizma ali drugih, v 62. členu naštetih kaznivih dejanj, o tem obvesti pristojne organe. Urad poroča o 558 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1, in 1 novo odprto zadevo z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 559. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 461 oz. 82,47 odstotka.

V letu 2012 je Urad odprl 559 novih zadev in zaključil 378 zadev. Med zaključenimi je bilo 248 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer 175 obvestil zaradi razlogov za sum pranja denarja bilo posredovano Policiji/tožilstvu, 73 primerov pa je Urad informacije poslal pristojnim organom, med njimi tudi DURS. V letu 2012 je Urad prav tako poročal o začasnem zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 60.053.145 EUR.

V letu 2011 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 49 kazenskih ovadbah za pranje denarja, tožilstvo pa je samostojno pričelo postopek v 6 primerih, skupaj 55.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2011, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da je bilo na dan 31. 12. 2012 predkazenskih in postopkov v zvezi s 265 zadevami zoper 556 fizičnih in 91 pravnih oseb. 103 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 64 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 97 pa je že začelo s kazenskimi postopki, ki so v teku, v eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah and 30.000 evrov, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma; seznam teh držav objavlja urad na svoji spletni strani. V letu 2013 je Uradu transakcije nad 30.000 EUR sporočilo 41 različnih organizacij. Preko predpisanih obrazcev je bilo sporočenih 17.181 gotovinskih transakcij v vrednosti 1.241.321.026 EUR. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 2.665 prenosov gotovine nad 30.000 evrov čez mejo Skupnosti v letu 2013, v vrednosti 321.444.795 EUR. Od tega je bilo 71,1 odstotka nakazil izvršenih za domače pravne osebe, 683 oziroma 25,6 odstotka nakazil za tuje pravne osebe, 65 oziroma 2,4 odstotka nakazil za fizične osebe in 21 oziroma 0,8 odstotka nakazil za samostojne podjetnike in osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost. Največ tovrstnih transakcij je bilo opravljenih v Turčijo, na Ekvador in Ciper, sicer je bilo opravljenih transakcij v 30 državah s seznama, ki je v letu 2013 štel 48 držav.

Urad poroča o 141 primerih prenosih gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim je bilo 139 prijavljenih, izvršile so jih tuje pravne osebe (3) in fizične osebe (136). Poskusa neprijavljene gotovine sta bila izvršena s strani fizičnih oseb.

Urad poroča o 609 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in 7 novih odprtih zadevah z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 616. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 600, oz. 97,40 odstotka. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2013)

V letu 2013 je Urad odprl 600 novih zadev in zaključil 435 zadev. Med zaključenimi je bilo 170 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer 135 obvestil zaradi razlogov za sum pranja

denarja bilo posredovano Policiji/tožilstvu, 109 primerov pa je Urad poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi DURS, 156 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanja. V letu 2013 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 23.543.623 EUR.

V letu 2013 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 62 kazenskih ovadb za pranje denarja.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2013, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s 348 zadevami zoper 821 fizičnih in pravnih oseb, in sicer na dan 31. 12. 2013. 137 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 80 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 130 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah nad 30.000 evrov, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma; seznam teh držav objavlja Urad na svoji spletni strani. V letu 2014 je Uradu transakcije nad 30.000 EUR sporočilo 41 različnih organizacij. Preko predpisanih obrazcev je bilo sporočenih 13.548 gotovinskih transakcij, v vrednosti 974.279.746 EUR. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 4.406 prenosov gotovine nad 30.000 evrov čez mejo Skupnosti v letu 2014, v vrednosti 571.887.071 EUR. Od tega je bilo 70,34 odstotka nakazil izvršenih za domače pravne osebe, 1.147 oziroma 26,03 odstotka nakazil za tuje pravne osebe in 142 oziroma 3,22 odstotka nakazil za fizične osebe. Največ tovrstnih transakcij je bilo opravljenih v Bosno in Hercegovino, na Britanskih deviških otokih, v Turčiji in na Cipru, sicer je bilo opravljenih transakcij v 30 državah s seznama, ki je v letu 2013 štel 48 držav.

Urad poroča o 114 primerih prenosih gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim je bilo 113 prijavljenih, izvedle so jih tuje pravne osebe (24) in fizične osebe (89). Poskus neprijavljene gotovine je bil izvršena s strani fizične osebe.

Urad poroča o 484 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1, in 5 novih odprtih zadevah z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 489. Največ je bilo prijavljenih novih

primerov s strani bank, in sicer 372 oz. 77,50 odstotka. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2014)

V letu 2014 je Urad odprl 480 novih zadev in zaključil 521 zadev. Med zaključenimi je bilo 190 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer 135 obvestilnih je bilo zaradi razlogov na sum pranja denarja posredovano Policiji/tožilstvu, o 124 primerih pa je Urad poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi DURS, 207 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanja. V letu 2014 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer v vrednosti 36.010.381 EUR.

V letu 2014 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 62 kazenskih ovadb zaradi pranja denarja.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2014, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s 407 zadevami zoper 859 fizičnih in 134 pravnih oseb, in sicer na dan 31. 12. 2014. 167 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 104 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 135 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah nad 30.000 evrov, ki so bile na zahtevo stranke izvršene na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma; seznam teh držav objavlja urad na svoji spletni strani. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2015)

V letu 2015 je Uradu transakcije nad 30.000 EUR sporočilo 40 različnih organizacij. Preko predpisanih obrazcev je bilo sporočenih 11.993 gotovinskih transakcij v vrednosti 853.095.310 EUR. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 5.285 prenosov gotovine nad 30.000 evrov čez mejo Skupnosti v letu 2014, v vrednosti 899.314.039 EUR. Od tega je bilo 69 odstotkov nakazil izvršenih za domače pravne osebe, 1.454 oziroma 27,5 odstotka nakazil za tuje pravne osebe in 135 oziroma 2,5 odstotka nakazil za fizične osebe. Največ tovrstnih transakcij je bilo opravljenih v Bosni in Hercegovini in Luksemburgu, sicer je bilo opravljenih transakcij v 28 državah s seznama, ki je v letu 2011 štel 48 držav.

Urad poroča o 132 primerih prenosih gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim so jih 13 izvršile tuje pravne osebe, 119 pa so jih izvršile fizične osebe. Poskusa prenosa neprijavljene gotovine ni bilo.

Urad poroča o 516 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in o 5 novih odprtih zadevah z razlogi na sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 521. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer oz. 80,1 odstotka.

V letu 2015 je Urad odprl 521 novih zadev in zaključil 572 zadev. Med zaključenimi je bilo 366 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer 107 obvestilih zaradi razlogov na sum pranja denarja bilo posredovano Policiji/tožilstvu, za 107 primerov pa je Urad poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi DURS, 206 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanja. V letu 2014 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 40.466.621 EUR.

V letu 2015 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 39 kazenskih ovadbah za pranje denarja, 19 jih je temeljilo na obvestilih Urada.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2014, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi 455 zadevami zoper 906 fizičnih in 132 pravnih oseb, in sicer na dan 31. 12. 2015. 206 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 94 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 154 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Urad poroča o delu po 4. členu ZPPDFT na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 30.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah nad 30.000 evrov, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma; seznam teh držav objavlja Urad na svoji spletni strani. V letu 2016 je Uradu transakcije nad 30.000 EUR sporočilo 40 različnih organizacij. Preko predpisanih obrazcev je bilo sporočenih 13.822 gotovinskih transakcij, v vrednosti 862.564.344 EUR. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 2.861 prenosov gotovine nad 30.000 EUR čez mejo Skupnosti v letu 2016, v vrednosti 751.467.321 EUR. Od tega je bilo 90 odstotkov nakazil izvršenih za domače pravne osebe, 319 oziroma 11 odstotkov nakazil za tuje pravne osebe in 102 oziroma 3 odstotke nakazil za fizične osebe.

Največ tovrstnih transakcij je bilo opravljenih v Luksemburgu, cca. 70 odstotkov vseh transakcij.

Urad poroča o 101 primeru prenosu gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim so jih 23 izvršili tuje pravne osebe in 78 so jih izvršili fizične osebe. Poskusa prenosa neprijavljene gotovine ni bilo.

Urad poroča o 435 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in 14 novih odprtih zadevah z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 449. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 361 oz. 80,4 odstotka. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2016)

V letu 2016 je Urad odprl 449 novih zadev in zaključil 531 zadev. Med zaključenimi je bilo 245 poslanih v nadaljno obravnavo, in sicer 184 obvestilih zaradi razlogov za sum pranja denarja bilo posredovano Policiji/tožilstvu, 150 primerov pa je poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi DURS, 136 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanj. V letu 2016 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 38.553.622 EUR.

V letu 2016 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 42 kazenskih ovadbah zaradi pranja denarja, 31 jih je temeljilo na obvestilih Urada.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2016, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili na dan 31. 12. 2016 predkazenski in postopki v zvezi s 510 zadevami zoper 1026 fizičnih in 133 pravnih oseb. 236 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 112 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 161 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Dne 19. 11. 2016 je začel veljati ZPPDFT-1 in Urad mora poročati o delu po četrtem členu ZPPDFT-1 na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 15.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah nad 15.000 evrov, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranje terorizma; seznam teh držav objavlja Urad na svoji spletni strani. V letu 2017 je bilo Uradu poročanih preko predpisanih obrazcev, 53.108 gotovinskih transakcij, v vrednosti 1.578.933.560 EUR transakcije nad 15.000 EUR. Prav tako je bilo

Urada prijavljenih 9.733 prenosov gotovine nad 15.000 evrov čez mejo Skupnosti v vrednosti 787.483.027 EUR. Konec let 2017 je bilo 60 držav na seznamu tveganih držav za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma, največ transakcij s temi državami je bilo opravljenih v Bosni in Hercegovini, cca. 75 odstotkov vseh transakcij.

Urad poroča o 110 primerih prenosih gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim je bilo 61 vnosov (1.970.929 EUR in 67.850 USD) in 49 iznosov (964.058 EUR in 485.876 USD). Poskus prenosa neprijavljene gotovine ni bilo.

Urad poroča o 540 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1, in 18 novih odprtih zadevah z razlogi za sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 548. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 361 oz. 79,2 odstotka. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2017)

V letu 2017 je Urad odprl 558 novih zadev in zaključil 435 zadev. Med zaključenimi je bilo 243 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer je bilo 181 obvestilih zaradi razlogov na sum pranja denarja posredovano Policiji/tožilstvu, v 117 primerih pa je Urad poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi DURS, 75 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanja. V letu 2017 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 34.129.223 EUR.

V letu 2017 Urad poroča tudi o zadevah po 75. členu ZPPDFT, ki določa, da so zaradi centralizacije in analize vseh podatkov s področja pranja denarja sodišča, državna tožilstva in drugi državni organi dolžni Uradu posredovati podatke o kaznivih dejanjih pranja denarja in o prekrških iz ZPPDFT. Tako je Policija Uradu poročala o 46 kazenskih ovadbah zaradi pranja denarja, 24 jih je temeljilo na obvestilih Urada.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2017, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s 558 zadevami zoper 985 tujih in 209 domačih fizičnih in pravnih oseb na dan 31. 12. 2017. 260 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 135 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 162 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Dne 19. 11. 2016 je začel veljati ZPPDFT-1 in Urad je moral poročati o delu po četrtem členu ZPPDFT-1 na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 15.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah nad 15.000 evrov, ki so bila na zahtevo stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma; seznam teh držav objavlja Urad na svoji spletni strani. V

letu 2018 je bilo Uradu poročanih preko 44.537 predpisanih obrazcev gotovinskih transakcij, v vrednosti v 1.528.639.650 EUR transakcij nad 15.000 EUR. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 17.618 prenosov gotovine nad 15.000 evrov čez mejo Skupnosti v vrednosti 1.212.809.508 EUR. Konec let 2018 je bilo 66 držav na seznamu tveganih držav za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma, največ transakcij s temi državami je bilo opravljenih v Bosno in Hercegovino in Srbijo, cca. 84 odstotkov vseh transakcij.

Urad poroča o 140 primerih prenosih gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim je bilo 83 vnosov (2.912.606 EUR, 91.300 USD in 8.250 GBP) in 57 iznosov (856.725 EUR in 786.410 USD). Poskusa prenosa neprijavljene gotovine ni bilo.

Urad poroča o 540 novih odprtih zadevah s sumom storitve kaznivega dejanja pranja denarja po 245. členu KZ-1 in o 18 novih odprtih zadevah z razlogi na sum storitve kaznivega dejanja financiranja terorizma po členu 109 KZ-1, skupaj 548. Največ je bilo prijavljenih novih primerov s strani bank, in sicer 361 oz. 79,2 odstotka. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2018)

V letu 2018 je Urad odprl 787 novih zadev in zaključil 559 zadev. Med zaključenimi je bilo 477 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer 328 obvestilih zaradi razlogov za sum pranja denarja je bilo posredovano Policiji/tožilstvu, v 149 primerih pa je poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi DURS. 82 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitev kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanja. V letu 2018 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 35.996.138 EUR.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2018, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s 558 zadevami zoper 985 tujih in 209 domačih fizičnih in pravnih oseb na dan, in sicer 31. 12. 2017. 260 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 135 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 162 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2018, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s 583 zadevami zoper 1.025 domačih in 223 domačih fizičnih in pravnih oseb, na dan 31. 12. 2018. 272 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 141 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 169 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Dne 19. 11. 2016 je začel veljati ZPPDFT-1 in Urad je moral poročati o delu po četrtem členu ZPPDFT-1 na področju gotovinskih transakcij, in sicer o vseh transakcijah nad 15.000 EUR in o prenosih gotovine v vrednosti nad 10.000 EUR čez slovenski del meje Evropske skupnosti na podlagi Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o kontroli gotovine ob vstopu v Skupnost ali izstopu iz nje ter o vseh transakcijah nad 15.000 evrov, ki so bila na zahtevo

stranke izvršena na račune v države oz. na račune fizičnih in pravnih oseb s prebivališčem oziroma sedežem v državah, v zvezi s katerimi obstaja večja verjetnost za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma; seznam teh držav objavlja urad na svoji spletni strani. V letu 2019 je bilo Uradu poročenih preko predpisanih obrazcev 42.879 gotovinskih transakcij, v vrednosti v 1.533.261.465 EUR, in sicer transakcije nad 15.000 EUR. Prav tako je bilo Uradu prijavljenih 18.103 prenosov gotovine nad 15.000 evrov čez mejo Skupnosti v vrednosti 1.654.382.699 EUR. Konec let 2019 je bilo 74 držav na seznamu tveganih držav za pojav pranja denarja ali financiranja terorizma, največ transakcij s temi državami je bilo opravljenih v Bosni in Hercegovini in Srbiji, cca. 82 odstotkov vseh transakcij.

Urad poroča o 113 primerih prenosih gotovine nad 10.000 evrov čez mejo ali v Evropsko skupnost. Med njim je bilo 58 vnosov (2.963.648 EUR in 30.000 USD) in 55 iznosov (764.365 EUR in 604.642 USD). Poskusa prenosa neprijavljene gotovine ni bilo.

Urad poroča o 1.030 prijavah sumljivih transakcij ali sumljivih aktivnosti, ki so se nanašale na razloge za sum pranja denarja, 31 prijav, ki so se nanašale na razloge za sum financiranja terorizma, medtem ko so 8 prijav prejeli od tožilstva, ki je po predhodnem strinjanju Urada odredilo finančno preiskavo v skladu z Zakonom o odvzemu premoženja nezakonitega izvora. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2019)

V letu 2019 je Urad odprl 1.069 novih zadev in zaključil 781 zadev. Med zaključenimi je bilo 351 poslanih v nadaljnjo obravnavo, in sicer 243 obvestilnih zaradi razlogov na sum pranja denarja je bilo posredovano UKP MNZ, o 149 primerih pa je poslal informacije pristojnim organom, med njimi tudi Finančni upravi RS in Policiji, 187 primerov je bilo končanih na Uradu, saj ni bilo ugotovljenih sumov za storitve kaznivega dejanja pranja denarja ali drugega kaznivega dejanja. V letu 2019 je Urad prav tako poročal o začasno zavarovanem premoženju v zadevah s področja pranja denarja, in sicer 33.546.745 EUR.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2019, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s temi 626 zadevami zoper 1.025 domačih in 223 tujih fizičnih in pravnih oseb na dan, 31. 12. 2019. 341 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 138 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 183 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna.

Na podlagi podatkov, objavljenih v letnem poročilu za leto 2019, ki jih je Urad prejel od državnih tožilstev in sodišč, je razvidno, da so bili predkazenski in postopki v zvezi s 583 zadevami zoper 1.025 domačih in 223 domačih fizičnih in pravnih oseb na dan, 31. 12. 2019. 272 zadev je bilo zaključenih pravnomočno, pri 141 zadevah tožilstvo ni sprejelo odločitve o kazenskem pregonu, pri 169 pa je že pričelo s kazenskimi postopki, ki so v teku. V eni zadevi je sodišče že izreklo obsodilno tožbo, ki še ni pravnomočna. (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, 2020)

3.3.4 Ugotovitve na podlagi analiziranih podatkov iz letnih poročil za UPPD

V tem poglavju bom predstavil ugotovitve na podlagi podatkov iz letnih poročil. Za lažjo predstavitev sem trditve preveril posebej.

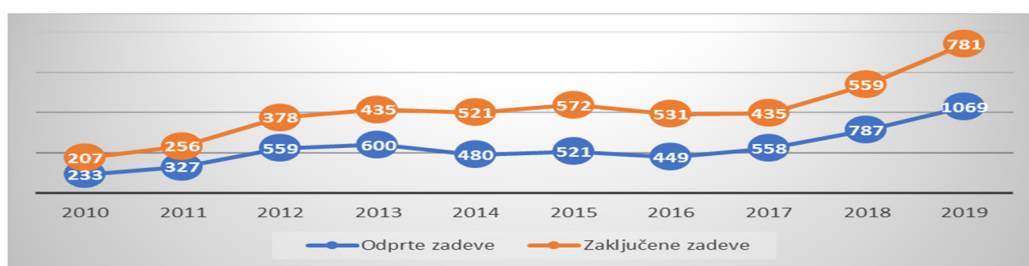
3.3.4.1 Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas«

Glede na to, da urad za preprečevanje pranja poroča v letih med letoma 2010 in 2019 o prenosu gotovine čez mejo evropske skupnosti nad 10.000 evrov, o vseh prenosih gotovine nad 30.000 evrov med letoma 2010 in 2016 in o vseh prenosih gotovine nad 15.000 evrov, ter o zadevah, pri katerih so podani razlogi za sum pranja denarja in o financiranju terorizma, in glede na to, da se je med opazovanim obdobje spremenil prag poročanja o gotovinskih transakcij, kar kaže na večjo zaznavo in spremenjeno delovanje izvajalcev dejanj pranja denarja, zaključujem, da se je gospodarski kriminal, povzročen z dejanji pranja denarja, spremenil kot posledica spremembe višine zneska.

3.3.4.2 Preveritev trditve »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete« za UPPD

Na sliki 8, ki je nastala na podlagi podatkov, pridobljenih v letnih poročilih, je opazen trend povečanja prijavljenih in rešenih prijav med letoma 2010 in 2019. Glede na naraščajoči trend v letih med 2010 in 2019 zaključujem, da institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete ter da se je zaznava gospodarskega kriminala povečala skozi čas.

Slika 8: Gibanje odprtih in zaključenih zadev v letih 2010 do 2019

Vir: Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2011), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2012), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2013), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2014), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2015), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2016), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2017), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2018), Urad RS za preprečevanje pranja denarja (2019) in Urad za preprečevanje pranja denarja(2020a).

3.4 Policija

Policija je vrhovna varnostna sila v državi, ki neprestano deluje že več kot 160 let. Temeljna naloga policije je zagotavljati javni red, mir in varnost državljanov. Za slovensko policijo je pomembnih nekaj obdobji od njenega nastanka do danes, ki sta jih opisala Ministrstvo za notranje zadeve (2021) in Čelik (2005):

- **Policija v času Franca Jožefa I, od 1850 do konca prve svetovne vojne:** V času Jožefa I. so se postavili temelji slovenske policije, in sicer tako, da je cesar sledil francoskemu vzoru in potrdil ustanovitev orožništva v avstrijskem cesarstvu, kamor je takrat spadala večina današnjega slovenskega ozemlja. Glavni razlog za nastajanje nove vrste policije je bila nezmožnost tedanjih varnostnih organov obvladovati razjarjenih množic, ki so nastale v evropski pomladi narodov. Orožnik je lahko postal avstrijski državljan, star od 24 do 36 let, samski ali vdovec, brez otrok, zdrave postave in gibčen, ne nižji od 170,5 centimetra, z znanjem deželnega jezika, branja in pisanja ter dobrega vedenja in neomadeževane preteklosti. V orožniške vrste so v največjem številu prehajali vojaki. V službo so jih sprejemali najmanj za 10 let, pozneje za štiri leta.

Orožarska zaprisega ob vstopu v orožarski stan: »Svečano prisegam pri vsemogočnem Bogu, njegovemu apostolskemu veličanstvu, najpresvetlejšemu knezu in gospodu Francu Jožefu Prvemu, po milosti božji cesarju Avstrije, kralju Češke itd., apostolskemu kralju Ogrske, in veljavnim zakonom domovine zvestobo in vdanost. Prisegam, da bom kot c. kr. orožnik (orožniški častnik) službo javne varnosti, reda in miru po navodilih in kot vojak po vojaških zakonih in predpisih, posebej postavljene naloge vestno izpolnjeval, pri čemer bom imel pred očmi zmeraj koristi službe, njegovega visočanstva in države, zakone kot tudi meni dane ukaze za to pristojnih oblastev, mojih predpostavljenih in višjih z voljno poslušnostjo izpolnjeval ter službeno skrivnost skrbno varoval. Tako naj mi Bog pomaga!«.

- **Kraljevina SHS, od 1918 do 1941:** Po razpadu Avstro-Ogrske in koncu prve svetovne vojne je Slovenija postala del Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS) ter so tako slovenski orožniki in stražniki postali del varnostne službe nove države. Vendar vsi orožniki niso obdržali službe, saj je narodna vlada SHS v Ljubljani odpustila vse vrste orožnikov in stražnikov, ki niso bili slovanskega rodu. Slovenski novozaposleni pripadniki varnostne službe so nadomestili odpuščene Nemce, Madžare in Italijane.

Orožniki so ob vstopu zaprisegli takole: »Jaz (ime in priimek) prisegam na vsemogočnega Boga, da bom vrhovnemu poveljniku narodne oborožene sile, kralju Srbov, Hrvatov in Slovencev, Aleksandru Prvemu, zvest, iz vse duše vdan in pokoren; da bom kot orožnik (orožniški častnik) v službi javne varnosti, reda in miru vestno in zvesto izvrševal svoje dolžnosti po ustavi, zakonih, pravilih in nalogih predstojnikov in službenega oblastva in da bom čuval uradno tajnosti. Tako mi Bog pomagaj!«

- **Druga svetovna vojna, od 1941 do 1945:** Tako kot v Avstro-Ogrski sta notranje ministrstvo in ministrstvo za vojsko in mornarico sta ostali odgovorni za orožarstvo. Notranje ministrstvo je bilo odgovorno za uporabo orožništva, strokovnem usposabljanju ter opremljanju, medtem ko je za disciplino, osebna razmerja, vojaški pouk in oborožitev bilo odgovorno ministrstvo za vojsko in mornarico. Orožnik je potreboval dovoljenje za poroko, ki je bila izdana s strani ministra oz. predstojnika. Poročenih je bilo malo orožnikov, saj so pogoji za dovoljenje bili zelo strogi.

V drugi svetovni vojni so Nemci, Italijani in Madžari po zasedbi slovenskega ozemlja vzpostavili svojo policijo, znotraj katere so vključili tudi del varnostnih sil Kraljevine Jugoslavije. Obenem so organi narodnoosvobodilnega boja ustanavljali svoje varnostne organe in službe, začenši z vaškimi stražami. Narodna zaščita je bila ustanovljena s sklepom vodstva Osvobodilne fronte, kasneje po vojni je postala milica.

Zaprisega pripadnikov narodne zaščite je bila sledeča: »Jaz, vojak osvobodilne ljudske vojske slovenskega naroda, ki se ob boku delavsko-kmečke armade Sovjetske zveze ter vseh ostalih za svobodo se borečih narodov borim za osvoboditev in združitev slovenskega naroda, za mir in bratstvo med narodi ter za srečno bodočnost delovnega ljudstva, prisegam pred svojim narodom in svojimi bojnimi tovariši, da bom oddal vse svoje sile in vse svoje sposobnosti osvobodilni stvari slovenskega naroda, delovnega ljudstva ter vsega naprednega in svobodoljubnega človeštva v sveti vojni proti fašističnim tlačiteljem in barbarom, da ne bom zapustil vrst slovenske osvobodilne vojske, v katero sem prostovoljno in zavestno vstopil, in ne bom odnehal v boju do popolne zmage nad fašističnimi okupatorji, do popolnega uresničenja velikih osvobodilnih ciljev slovenskega naroda in delovnega ljudstva. Prisegam, da v boju za te velike osvobodilne cilje ne bom štedil svojih sil in da se ne bom ustrašil žrtev in težav ter da bom, če bo to potrebno, žrtvoval za svoj narod tudi svoje življenje. Smrt fašizmu – svoboda narodu!«

- **Socialistična Jugoslavija, od 1945 do 1991:** Slovenska vlada je bil 5. maja 1945 oklicana v Ajdovščini, na čelu z Borisom Kidričem in Zoranom Poličem kot ministrom za notranje zadeve. Nova vlada je državne uslužbence pozvala, naj se javijo na starih delovnih mestih, kjer se je dogajalo preverjanje delovanja tekom vojne. Milica je bila edina uniformirana enota javne varnosti, ki je leta 1950 spremenila ime v ljudsko milico. Leta 1946 je bila na podlagi zakona o narodni milici opredeljena kot vojaška organizirana sila. Zakon je določal, da so miličniki samo moški, podrejena pa je bila zveznim oblastem v Beogradu. Ženske miličnice so bile sprejete šele leta 1973, in sicer na podlagi prvega razpisa za sprejem miličnic.

Zaprisega, ki jo je vsak miličnik moral priseči, je bila zapisana v členu 45. v Zakonu o narodni milici: »Jaz (ime in priimek) prisegam pri svoji časti in življenju, da bom svojo službo opravljal po zakonih in ukazih nadrejenih mi starešin vestno, požrtvovalno in nepristransko; da bom discipliniran in da bom brezpogojno izvrševal ukaze nadrejenih

mi starešin; da bom varoval uradne tajnosti in da bom na vsakem mestu varoval ugled narodne milice. Prisegam, da bom budno varoval pridobitve narodnoosvobodilnega boja in ustavni red – ljudsko oblast ter bratstvo in enotnost naših narodov, da bom zvesto izpolnjeval dane mi naloge zaradi okrepitve in razvoja teh pridobitev in da bom do zadnjega diha zvest narodu in svoji domovini Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Če prekršim to svojo slovesno prisego, naj me zadene neusmiljena kazen vojaškega zakona, splošno sovraštvo in prezir naših narodov in prekletstvo domovine.«

Glavna naloga milice je bila zagotavljanje javnega reda in miru. Poleg tega je imela še nekatere posebne naloge, kot so varovanje industrijskih objektov, zaščita gozdov in gasilska dejavnost. S sprejetjem zvezne ustave in decentralizacije republik je Slovenija leta 1967 dobila prvi Zakon o notranjih zadevah. Takrat je milica prešla pod pristojnost republike in je od ljudske armade prevzela odgovornost na mejnih prehodih Jugoslavije. O oborožitvi, uniformi, uporabi prisilnih sredstev in označbi funkcij se je odločalo na zvezni ravni, leta 1972 pa so se te pristojnosti prenesle na republike. Pod zvezno upravo je ostala samo uprava državne varnosti, ki je pomenila podlago za sodelovanje slovenskih miličnikov pri zagotavljanju reda in miru v srbski avtonomni pokrajini Kosovo, v letih od 1981 do 1990. Večjih sprememb ni bilo do nastanka nove države Republike Slovenije. Organi za notranje zadeve in slovenska milica so pomagali pri osamosvojitvi Slovenije. Z osvoboditeljskimi akcijami v letu 1989, med vojno in v povojnih dogodkih, do odhoda agresorjeve vojske iz slovenskega ozemlja, je bila vselej na voljo za obrambo slovenskih državljanov in slovensko državo (Ministrstvo za notranje zadeve, 2021).

3.4.1 Pravna podlaga za delovanje Policije

Slovenska policija je imela v času od osamosvojitve do leta 1998 za podlago delovanja Zakon o notranjih zadevah, ki je bil sprejet leta 1980. 28. junija 1998 je bil sprejet Zakon o policiji (v nadaljevanju ZPol), ki je nadomestil dotedanji Zakon iz prejšnje države. ZPol je definiral policijo kot del ministrstva za notranje zadeve. ZPol je čez leta dobival popravke v obliki novih zakonov, vse do leta 2013, ko je vse različice ZPol zamenjal Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol), in sicer dne 3. 5. 2013, ko ga je predsednik razglasil za veljavnega. Poleg zakonov pravno podlago za delovanje Policije omogočajo še številni domači in mednarodni pravni akti, med najpomembnejšimi za gospodarsko kriminaliteto so sledeči (Ministrstvo za notranje zadeve, 2021):

- Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol);
- Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (ZOPOKD);
- Kazenski zakonik (KZ-UPB2);
- Obligacijski zakonik (OZ-UPB1);
- Pomorski zakonik (PZ);
- Ustava Republike Slovenije;

- Akt o nasledstvu Konvencije o preprečevanju ponarejanja denarja, Protokola h Konvenciji o preprečevanju ponarejanja denarja ter Neobveznega protokola h Konvenciji o preprečevanju ponarejanja denarja, sklenjenih v Ženevi 20. aprila 1929 (MNKPPD);
- Zakon o ratifikaciji Civilnopravne konvencije o korupciji (MCKK);
- Zakon o ratifikaciji Dodatnega protokola h Kazenskoopravni konvenciji o korupciji (MDPKKK);
- Zakon o ratifikaciji Konvencije, pripravljene na podlagi člena K.3(2)(c) Pogodbe o Evropski uniji, o boju proti korupciji uradnikov Evropskih skupnosti ali uradnikov držav članic Evropske unije (MKKUES)
- Zakon o ratifikaciji Kazenskoopravne konvencije o korupciji (MKKK).

3.4.2 Pristojnosti delovanja Policije

Naloge policije so prvič bile definirane v 3. členu, in sicer (Uradni list RS, 1998): varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi, preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom, vzdrževanje javnega reda, nadzor in urejanje prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet, varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole, opravljanje nalog, določenih v predpisih o tujcih, varovanje določenih oseb, organov, objektov in okolišev, varovanje določenih delovnih mest in tajnosti podatkov državnih organov, če z zakonom ni drugače določeno, izvajanje nalog, določenih v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih. V prilogi 1 je prikazan organigram slovenske Policije.

3.4.3 Predstavitev delovanje preko podatkov objavljenih v letnih poročilih

Na spletnem naslovu Policije sem našel letna poročila od leta 2010 do leta 2019, zato bom predstavil podatke v tem časovnem okvirju.

Policija je v letu **2010** obravnavala 13.064 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, medtem ko je v letu 2009 obravnavala 9.259 tovrstnih dejanj oz. za 41,1 odstotka več. Razlog za povečanje je kombinacija zaostrenih gospodarskih razmer in angažiranega dela policije ter drugih organov na tem področju. Ocenjena povzročena škoda je znašala 505,4 milijona evrov, kar je za 161,5 odstotka več kot v letu poprej, ko je bila ocenjena škoda 193,3 milijona evrov. Razlog za povečanje škode je usmerjeno preiskovanje težjih gospodarskih deliktov, z večjo premoženjsko škodo.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 1.871 ali 72,4 odstotka več kaznivih dejanj kot leta 2009, ko je obravnavala 1.085 tovrstnih dejanj. Ovadila je tudi 2.789 fizičnih oseb, kar je 34,9 odstotka več kot leto prej, ko je bilo

ovadenih 2.067 fizičnih oseb. V dopolnitev kazenskih ovadb državnemu tožilstvu je bilo poslanih 1.750 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ki so bila statistično obravnavana v prejšnjih letih in so se nadaljevala v letu 2010. Ocenjena škoda kaznivih dejanj, ki so se nadaljevala v letu 2010, je znašala 246,6 milijona evrov (Ministrstvo za notranje zadeve, 2011).

Policija je v **letu 2011** obravnavala 12.746 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, kar je za 2,4 manj kot v letu poprej, ko je bilo obravnavanih 13.064 tovrstnih dejanj. Ocenjena škoda obravnavanih kaznivih dejanj je znašala 176,3 milijona evrov, kar je 65,1 odstotka manj kot v letu poprej, ko je ocenjena škoda znašala 505,4 milijona evrov. Zmanjšanje premoženjske škode je na eni strani posledica enormnega porasta premoženjske škode v 2010, ko je policija obravnavala kazniva dejanja, s katerimi so bila povzročena izredno velika oškodovanja, na drugi strani pa je policija zaradi velikega propada zadev šele v 2011 zaključila nekatere preiskave, ki so se začele že v prejšnjih letih.

Državnemu tožilstvu so bile tako poslane kazenske ovadbe za 1.968 kaznivih dejanj (v preteklem obdobju obravnavanih 1.750 kaznivih dejanj), ki jih je obravnavala že v prejšnjih letih, škoda, ki so jo povzročili, pa je bila ocenjena na 208,9 milijona evrov (v preteklem obdobju 246,4 milijona ocenjene škode). Policija je 2011 opravila finančne preiskave zoper 322 fizičnih in 70 pravnih oseb. Izvedene so bile v 194 zadevah, v katerih je bilo s kaznivimi dejanji pridobljeno 105 milijonov evrov premoženjske koristi.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 930 (v preteklem obdobju 761 kaznivih dejanj) ali za 22,2 odstotka več kaznivih dejanj. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je ovadila 2.651 (v preteklem obdobju 2.789 ovadenih fizičnih oseb) ali za 4,9 odstotka manj fizičnih oseb (Ministrstvo za notranje zadeve, 2012).

V **letu 2012** se je število obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete povečalo z 12.746 na 12.853 oz. za 0,8 odstotka. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovadenih 2.779 (v preteklem obdobju za leto 2011 2.651) ali za 4,3 odstotka več fizičnih oseb. Ocenjena povzročena škoda obravnavanih gospodarskih kaznivih dejanj je bila ocenjena na 449,5 milijona evrov ali za 154,9 odstotka več kot v letu poprej, ko je bila škoda ocenjena na 176,3 milijona evrov. Razlog za takšno povečanje je zaključek kompleksnih preiskav težjih oblik gospodarske kriminalitete in korupcije, ki generirajo veliko premoženjsko škodo oz. korist.

Državnemu tožilstvu so bile poslane kazenske ovadbe za 2.001 (1.968) kaznivo dejanje, ki jih je policija obravnavala že v prejšnjih letih. Škoda, ki so jo povzročila, je bila ocenjena na 102,4 (v preteklem obdobju 176,3) milijona evrov. V finančnih preiskavah se je preverjalo za 202,6 (v preteklem obdobju 105,0) milijonov evrov (domnevno) protipravno pridobljene premoženjske koristi.

Skladno z določili 502. člena zakona o kazenskem postopku in po preiskavah je na pristojna državna tožilstva podala 135 (v preteklem obdobju 69) pobud za zavarovanje premoženjske koristi v višini 179,3 (v preteklem obdobju 52,4) milijonov evrov zoper 180 (v preteklem obdobju 112) fizičnih in 80 (v preteklem obdobju 20) pravnih oseb. V vseh preostalih primerih, ko na podlagi opravljenih finančnih preiskav ni bilo ugotovljenih vseh znakov iz 502. člena zakona o kazenskem postopku, je policija sestavila 125 (v preteklem obdobju 133) poročil.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 2.122 (v preteklem obdobju 930) ali za 128,2 odstotka več kaznivih dejanj. Prav tako je v letnem poročilu poročano o kaznivih dejanjih, pri katerih je bilo moč opaziti elemente korupcije, in sicer v letu 2012 je bilo 22 tovrstnih dejanj, medtem ko je v letu 2011 bilo 14 takšnih kaznivih dejanj. To pomeni, da je policija kazniva dejanja začela preiskovati kot korupcijska kazniva dejanja, po opravljenem predkazenskem postopku pa je vložila kazenske ovadbe za kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic ter zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti. Poleg tega so bila državnemu tožilstvu poslana poročila o dopolnitvi kazenskih ovadb za 11 (v preteklem obdobju 19) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 10 (v preteklem obdobju 11) kaznivih dejanj z elementi korupcije, statistično prikazanih v prejšnjih letih, katerih preiskovanje se je nadaljevalo v 2012 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2013).

V letu 2013 je policija obravnavala 16.333 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, medtem ko je v letu 2012 obravnavala 12.853 tovrstnih deliktov. Obseg je večji za 27,1 odstotka, kar je posledica intenzivnejšega odkrivanja in preiskovanja tovrstnih kaznivih dejanj. Ocenjena škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja, je bila ocenjena na 288,7 milijona evrov, medtem ko je v letu 2012 ocenjena škoda znašala 449,5 milijona evrov, to je za 35,8 odstotka manj.

Policija je državnemu zboru poslala kazenske ovadbe za 2.985 kaznivih dejanj, medtem ko je v preteklem letu poslala 2.001 kazenskih ovadb. Ocenjena vrednost materialne škode v letu 2013 je bila 189,5 milijona evrov, kar je za 87,1 milijona evrov več kot v preteklem letu (v preteklem obdobju 102,4). Poleg tega je na odredbi sodišča na podlagi 10. člena zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (v nadaljevanju ZOPNI) sodelovala pri 10 finančnih preiskavah.

Policija poroča o opravljenih finančnih preiskavah v 276 (v preteklem obdobju 234) ali za 17,9 odstotka več, in sicer opravljenih zoper 513 (v preteklem obdobju 421) fizičnih in 206 (v preteklem obdobju 148) pravnih oseb. V finančnih preiskavah se je preverjalo za 171,2 (v preteklem obdobju 202,6) milijona evrov domnevno protipravno pridobljene premoženjske koristi. Po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku je policija skladno z določili 502. člena ZKP na pristojna državna tožilstva vložila 150 (v preteklem obdobju 135) pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi v zadevah, v katerih je bila ugotovljena korist v višini 131,3 (v preteklem obdobju 179,3) milijona evrov

zoper 246 (v preteklem obdobju 180) fizičnih in 201 (v preteklem obdobju 80) pravno osebo. V vseh preostalih primerih, ko na podlagi opravljenih finančnih preiskav niso bili ugotovljeni vsi znaki iz 502. člena ZKP, je policija sestavila 139 (v preteklem letu 125) poročil.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 1.982, v preteklem letu 2.122 primerov, za katere pa je ovadila 1.012 (v preteklem letu 936) pravnih oseb. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovadenih 2.936 (v preteklem letu 2.779) fizičnih oseb. Policija je vložila kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 41 (v preteklem letu 74) manj tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj, pri čemer je ovadila 72 (v preteklem letu 89) oseb.

Policija je v letu 2013 prejela samo 3 uporabne prijave z utemeljenimi razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki so omogočile njeno nadaljnje delo. Obravnavala je še 26 (v preteklem letu 22) kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije. To pomeni, da je policija kazniva dejanja začela preiskovati kot korupcijska kazniva dejanja, po opravljenem predkazenskem postopku pa je vložila kazenske ovadbe za kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic ter zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti. Poleg tega so bila državnemu tožilstvu poslana poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 45 (v preteklem letu 11) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 22 (v preteklem letu 10) kaznivih dejanj z elementi korupcije, statistično obdelanih v prejšnjih letih, katerih preiskovanje se je nadaljevalo v leto 2013 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2014).

V letu 2014 je policija obravnavala 16.774 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, medtem ko je v letu 2013 obravnavala 16.333 tovrstnih deliktov. Obseg je večji za 2,7 odstotka, kar je posledica intenzivnejšega odkrivanja in preiskovanja tovrstnih kaznivih dejanj. Ocenjena škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja, je bila ocenjena na 672 milijona evrov, medtem ko je v letu 2013 ocenjena škoda znašala 288,7 milijona evrov, to je za 132,8 odstotka več.

Državnemu zboru je poslal kazenske ovadbe za 3.793 kaznivih dejanj, medtem ko je v preteklem letu poslala 2.985 kazenskih ovadb. Ocenjena vrednost materialne škode v letu 2013 je bila 205,1 milijona evrov, kar je za 15,6 milijona evrov več kot v preteklem letu (189,5). Poleg tega je na odredbi sodišča na podlagi 10. člena ZOPNI sodelovala pri 14 (v letu 2013 10) finančnih preiskavah, zoper 64 (v letu 2013 48) fizičnih in 53 (v letu 2013 54) pravnih oseb.

Policija poroča o opravljenih finančnih preiskavah v 315 (v preteklem obdobju 276) ali za 14,1 odstotka več primerih, in sicer opravljenih zoper 504 (v preteklem obdobju 513) fizičnih in 173 (v preteklem obdobju 206) pravnih oseb. V finančnih preiskavah se je preverjalo za 198,5 (v preteklem obdobju 171,2) milijona evrov domnevno protipravno pridobljenih premoženjskih koristi.

Po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku je policija skladno z določili 502. člena ZKP na pristojna državna tožilstva vložila 150 (v preteklem obdobju 150) pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi v zadevah, v katerih je bila ugotovljena korist v višini 119,3 (v preteklem obdobju 131,3) milijona evrov zoper 191 (v preteklem obdobju 246) fizičnih in 87 (v preteklem obdobju 201) pravnih oseb. V vseh preostalih primerih, ko na podlagi opravljenih finančnih preiskav niso bili ugotovljeni vsi znaki iz 502. člena ZKP, je policija sestavila 193 (v preteklem obdobju 139) poročil.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 4.647, v preteklem letu 4.771 primerov, za katere pa je ovadila 1.135 (v preteklem obdobju 1011) pravnih oseb. Razlog za spremembo podatka o fizičnih in pravnih osebah je novo evidentiranje kaznivih dejanj v povezavi s kazensko odgovornostjo pravnih oseb, saj se samostojni podjetnik (s. p.) v evidenco kaznivih dejanj vnaša kot fizična in ne pravna oseba. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovadenih 3.445 (v preteklem obdobju 2.936) fizičnih oseb.

Policija je vložila kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 63 (v preteklem obdobju 41) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj, pri čemer je ovadila 75 (v preteklem obdobju 72) oseb. Obravnavala je še 30 (v preteklem obdobju 26) kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije. Poleg tega so bila državnemu tožilstvu poslana poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 14 (v preteklem obdobju 45) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 7 (v preteklem obdobju 22) kaznivih dejanj z elementi korupcije, statistično obdelanih v prejšnjih letih, katerih preiskovanje se je nadaljevalo v leto 2014. (Ministrstvo za notranje zadeve, 2015)

V letu 2015 je policija obravnavala 12.553 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, medtem ko je v letu 2014 obravnavala 16.774 tovrstnih deliktov. Obseg je manjši za 25,2 odstotka, predvsem zaradi manj vloženih kazenskih ovadb za kazniva dejanja kršitve temeljnih pravic delavcev, poneverbe in neupravičene uporabe tujega premoženja ter uporabe ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva. Ocenjena škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja, je bila ocenjena na 362,1 milijona evrov, medtem ko je v letu 2014 ocenjena škoda znašala 672 milijona evrov, kar je za 46,1 odstotka manj.

Državnemu zboru je poslala kazenske ovadbe za 3.623 kaznivih dejanj, medtem ko je v preteklem letu poslala 3.793 kazenskih ovadb. Ocenjena vrednost materialne škode v letu 2014 je bila 767,1 milijona evrov, kar je za 562 milijona evrov več kot v preteklem letu (v preteklem obdobju 205,1). Poleg tega je na odredbi sodišča na podlagi 10. člena ZOPNI sodelovala pri 16 (v preteklem obdobju pri 14) finančnih preiskavah, zoper 44 (v preteklem obdobju 64) fizičnih in 2 (v preteklem obdobju 53) pravni osebi.

Policija poroča o opravljenih finančnih preiskavah z namenom iskanja, identifikacije, sledenja in zavarovanja ter ciljem odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi dejanji, v 301 (v preteklem obdobju 315) ali za 4,4 odstotka manj, in sicer zoper 459 (v

preteklem obdobju 504) fizičnih in 176 (v preteklem obdobju 173) pravnih oseb. V finančnih preiskavah se je preverjalo za 142,8 (v preteklem obdobju 198,5) milijona evrov domnevno protipravno pridobljene premoženjske koristi. Po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku je policija skladno z določili 502. člena ZKP na pristojna državna tožilstva vložila 98 (v preteklem obdobju 150) pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi v zadevah, v katerih je bila ugotovljena korist v višini 52,2 (v preteklem obdobju 119,3) milijona evrov, zoper 118 (v preteklem obdobju 191) fizičnih in 65 (v preteklem obdobju 87) pravnih oseb. V vseh preostalih primerih, ko na podlagi opravljenih finančnih preiskav niso bili ugotovljeni vsi znaki iz 502. člena ZKP, je policija sestavila 233 (v preteklem letu 193) poročil.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 3.496, v preteklem letu 4.647 primerov, za katere pa je ovadila 1.088 (v preteklem letu 1.135) pravnih oseb. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovadenih 2.714 (v preteklem letu 3.445) fizičnih oseb. Policija prvič poroča o oškodovanih osebah, in sicer 3.798 (v preteklem obdobju 4.880) ali za 22,2 odstotka manj fizičnih oseb in 6.941 (v preteklem obdobju 8.876) ali za 21,8 odstotka manj pravnih oseb.

Policija je vložila kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 89 (v preteklem obdobju 63) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj, pri čemer je ovadila 105 (v preteklem obdobju 75) oseb. Obravnavala je še 32 (v preteklem obdobju 30) kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije. Poleg tega so bila državnemu tožilstvu poslana poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 57 (v preteklem obdobju 14) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 9 (v preteklem obdobju 7) kaznivih dejanj z elementi korupcije, statistično obdelanih v prejšnjih letih, katerih preiskovanje se je nadaljevalo v letu 2015 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2016).

V letu 2016 je Policija obravnavala 10.197 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, medtem ko je v letu 2015 obravnavala 12.553 tovrstnih deliktov. Obseg je manjši za 18,8 odstotka. Ocenjena škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja, je bila ocenjena na 518,7 milijona evrov, medtem ko je v letu 2015 ocenjena škoda znašala 362,1 milijona evrov, kar je za 43,2 odstotka več.

Državnemu zboru je poslala kazenske ovadbe za 2.682 kaznivih dejanj, medtem ko je v letu pred tem poslala 3.924 (popravilo v letnem poročilu za 2016, saj je bilo v preteklem letu navedeno napačno število 3.623) kazenskih ovadb. Ocenjena vrednost materialne škode v letu 2016 je bila 327,7 milijona evrov, kar je za 439,4 milijona evrov več kot v preteklem letu (v preteklem obdobju 767,1). Poleg tega je na odredbi sodišča na podlagi 10. člena ZOPNI sodelovala pri 18 (v preteklem obdobju 16) finančnih preiskavah, zoper 37 (v preteklem obdobju 44) fizičnih in 0 (v preteklem obdobju 2) pravnih oseb.

Policija poroča o opravljenih finančnih preiskavah z namenom iskanja, identifikacije, sledenja in zavarovanja ter ciljem odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi

dejanji, v 278 (v preteklem obdobju 301) ali za 7,6 odstotka manj preiskav, in sicer zoper 402 (v preteklem obdobju 459) fizičnih in 145 (v preteklem obdobju 176) pravnih oseb. V finančnih preiskavah se je preverjalo za 136,3 (v preteklem obdobju 142,8) milijona evrov domnevno protipravno pridobljene premoženjske koristi.

Po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku je policija skladno z določili 502. člena ZKP na pristojna državna tožilstva vložila 92 (v preteklem obdobju 98) pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi v zadevah, v katerih je bila ugotovljena korist v višini 22,8 (v preteklem obdobju 52,2) milijona evrov, in sicer zoper 110 (v preteklem obdobju 118) fizičnih in 36 (v preteklem obdobju 65) pravnih oseb. V vseh preostalih primerih, ko na podlagi opravljenih finančnih preiskav niso bili ugotovljeni vsi znaki iz 502. člena ZKP, je policija sestavila 206 (v preteklem obdobju 233) poročil.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 4.311, v preteklem letu 3.496 primerov, za katere pa je ovadila 960 (v preteklem obdobju 1.088) pravnih oseb. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovadenih 2.332 (v preteklem obdobju 2.714) fizičnih oseb. Policija poroča o oškodovanih osebah, in sicer 3.738 (v preteklem obdobju 3.798) ali za 1,6 odstotka manj fizičnih oseb in 7.209 (v preteklem obdobju 6.941) ali za 3,9 odstotka več pravnih oseb.

Policija je vložila kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 199 (v preteklem obdobju 89) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj, pri čemer je ovadila 233 (v preteklem obdobju 105) oseb. Obravnavala je še 64 (v preteklem obdobju 32) kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije. Poleg tega so bila državnemu tožilstvu poslana poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 36 (v preteklem obdobju 57) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 6 (v preteklem obdobju 9) kaznivih dejanj z elementi korupcije, statistično obdelanih v prejšnjih letih, katerih preiskovanje se je nadaljevalo v letu 2016 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2017).

V letu 2017 je Policija obravnavala 8.887 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, medtem ko je v letu 2016 obravnavala 10.197 tovrstnih deliktov. Obseg je manjši za 12,8 odstotka. Ocenjena škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja, je bila ocenjena na 437,5 milijona evrov, medtem ko je v letu 2015 ocenjena škoda znašala 518,7 milijona evrov, kar je za 15,7 odstotka več.

Državnemu zboru je Policija poslala kazenske ovadbe za 2.682 kaznivih dejanj, medtem ko je v preteklem letu poslala 2.682 tovrstnih dokumentov. Ocenjena vrednost materialne škode v letu 2016 je bila 3.6 milijona evrov, kar je za 324,1 milijona evrov manj kot v preteklem letu (v preteklem obdobju 327,7). Poleg tega je na odredbi sodišča na podlagi 10. člena ZOPNI sodelovala pri 18 (v preteklem obdobju 18) finančnih preiskavah, zoper 40 (v preteklem obdobju 37) fizičnih in 4 (v preteklem obdobju 0) pravnih oseb.

Policija poroča o opravljenih finančnih preiskavah z namenom iskanja, identifikacije, sledenja in zavarovanja ter s ciljem odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi

dejanji, v 320 (v preteklem obdobju 278) ali za 15,1 odstotka več primerih, in sicer zoper 552 (v preteklem obdobju 402) fizičnih in 173 (v preteklem obdobju 145) pravnih oseb. V finančnih preiskavah se je preverjalo za 307,4 (v preteklem obdobju 218) milijona evrov domnevno protipravno pridobljene premoženjske koristi. Po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku je policija skladno z določili 502. člena ZKP na pristojna državna tožilstva vložila 82 (v preteklem obdobju 92) pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi v zadevah, v katerih je bila ugotovljena korist v višini 24,6 (v preteklem obdobju 22,8) milijona evrov, zoper 106 (v preteklem obdobju 110) fizičnih in 38 (v preteklem obdobju 36) pravnih oseb.

Na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja je policija obravnavala 2.973, v preteklem letu 4.311 primerov, za katere pa je ovadila 815 (v preteklem obdobju 960) pravnih oseb. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovadenih 2.041 (v preteklem obdobju 2.714) fizičnih oseb. Policija poroča o oškodovanih osebah, in sicer 3.996 (v preteklem obdobju 3.738) ali za 6,9 odstotka več fizičnih oseb in 6.930 (v preteklem obdobju 7.209) ali za 3,9 odstotka manj pravnih oseb.

Policija je vložila kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 80 (v preteklem obdobju 199) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj, pri čemer je ovadila 108 (v preteklem obdobju 233) oseb. Obravnavala je še 44 (v preteklem obdobju 64) kaznivih dejanj s področja gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije. Poleg tega so bila državnemu tožilstvu poslana poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 121 (v preteklem obdobju 36) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 20 (v preteklem obdobju 6) kaznivih dejanj z elementi korupcije, statistično obdelanih v prejšnjih letih, katerih preiskovanje se je nadaljevalo v letu 2017 (Ministrstvo za notranje zadeve, 2018).

V letnem poročilu policije **za leto 2018**, v sekciji, ki je namenjena gospodarski kriminaliteti, ni posebej specificirano, kolikšen je obseg gospodarskega kriminala, kot je to bilo predstavljeno v preteklih letih. Podana je opisna obrazložitev o gibanju gospodarskega kriminala v letu 2018. Podan je podatek le o finančnih preiskavah, ki jih je opravila policija, in sicer je bilo izvedenih 373 finančnih preiskav po ZKP, pri katerih je bilo ugotovljene škode v višini 68,6 milijona evrov in premoženjske koristi v višini 115,9 milijona evrov.

Policija je poročala o obravnavanih korupcijskih kaznivih dejanjih, vložila je kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 107 tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj. Poleg tega je bilo obravnavanih 105 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije, kar je posledica zaključene obsežnejše preiskave zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti (Ministrstvo za notranje zadeve, 2019).

V letnem poročilu policije **za leto 2019**, v sekciji, ki je namenjena gospodarski kriminaliteti, ni posebej specificirano, kolikšen je obseg gospodarskega kriminala, kot je to bilo predstavljeno v preteklih letih. Edino podano dejstvo je število obravnavanih kaznivih dejanja, in sicer je bilo v letu 2019 takšnih 8.044.

Podana je opisna obrazložitev o gibanju gospodarskega kriminala v letu 2019. Podan je podatek le o finančnih preiskavah, ki jih je opravila policija, in sicer je bilo izvedenih 442 finančnih preiskav po ZKP, pri katerih je bilo ugotovljene škode v višini 210,1 milijona evrov in premoženjske koristi v višini 265,2 milijona evrov.

Policija je poročala o obravnavanih korupcijskih kaznivih dejanjih, vložila je kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 101 tipično korupcijsko kaznivo dejanje. Poleg tega je bilo obravnavanih 188 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ki so vsebovali elemente korupcije, kar je posledica zaključene obsežnejše preiskave zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti (Ministrstvo za notranje zadeve, 2020).

3.4.4 Ugotovitve na podlagi analiziranih podatkov iz letnih poročil za Policijo

V tem poglavju bom predstavil ugotovitve na podlagi podatkov iz letnih poročil. Za lažjo predstavitev sem trditve preveril posebej.

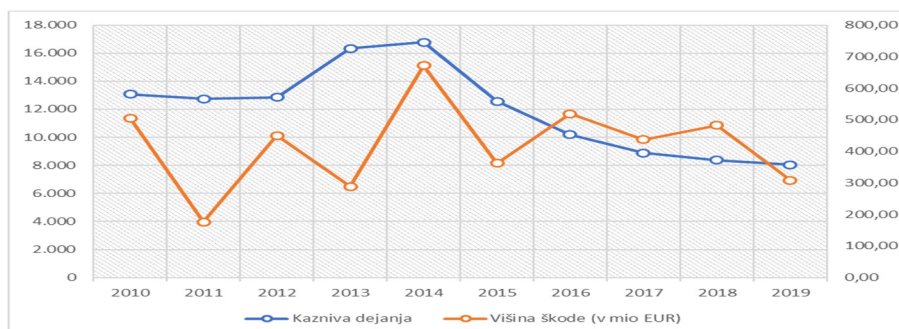
3.4.4.1 Preveritev trditve »Gospodarski kriminal se ni spreminjal skozi čas«

Policija poroča o obravnavanih kaznivih dejanjih gospodarskega kriminala v letih med 2010 in 2019, skladno z zakoni in predpisi, dosledno in ustrezno glede na sprememb, ki nastajajo v evidencah in zakonodaji. V letnih poročilih od leta 2010 do 2017 je 13 različnih kategorij, po katerih sporoča o obravnavanih kaznivih dejanjih, prav tako je podana komparativna vrednost za preteklo obravnavano obdobje. V letih 2018 in 2019 je predstavljena drugačna struktura obravnavanih kaznivih dejanj, in sicer jih je več, namesto dosedanjih 13 različnih kategorij, 17, na podlagi česar lahko sklepamo da se je gospodarski kriminal skozi obdobje od leta 2010 do 2019 spremenil.

3.4.4.2 Preveritev trditve »Zaznava gospodarskega kriminala se je povečala skozi čas« in »Institucije pripomorejo k večjemu številu obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete«

Glede na časovni interval ter začetno in končno število obravnavanih kaznivih dejanj, kot je prikazano na sliki 9, je razvidno najprej naraščanje števila obravnavanih gospodarskih kaznivih dejanj, nato padec, vendar s pomočjo boljše organizacije in boljšim izkoriščanjem resursov, ki so na voljo, se je zaznava gospodarskega kriminala v letih povečala.

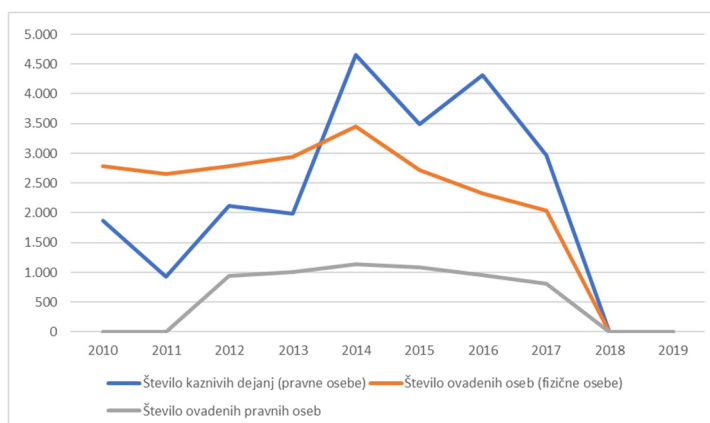
Slika 9: Število obravnavanih kaznivih dejanj, storjenih s strani pravnih in fizičnih oseb ter število ovadenih pravnih oseb na podlagi zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve (2011), Ministrstvo za notranje zadeve (2012), Ministrstvo za notranje zadeve (2013), Ministrstvo za notranje zadeve (2014), Ministrstvo za notranje zadeve (2015), Ministrstvo za notranje zadeve (2016), Ministrstvo za notranje zadeve (2017), Ministrstvo za notranje zadeve (2018), Ministrstvo za notranje zadeve (2019) in Ministrstvo za notranje zadeve (2020).

Zelo podoben trend je prepoznaven tudi na sliki 10, kjer je razvidno zelo podobno gibanje kot na sliki 9. Prav tako, ko govorimo o vplivu institucij na procesiranje gospodarskega kriminala in upoštevanje sprememb gospodarskega kriminala in sofisticirane izvajalce gospodarskih deliktov, je v vlogi institucij opazen pozitiven trend.

Slika 10: Obravnavana kazniva dejanja in ocenjena materialna škoda v času od 2010 do 2019

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve (2011), Ministrstvo za notranje zadeve (2012), Ministrstvo za notranje zadeve (2013), Ministrstvo za notranje zadeve (2014), Ministrstvo za notranje zadeve (2015), Ministrstvo za notranje zadeve (2016), Ministrstvo za notranje zadeve (2017), Ministrstvo za notranje zadeve (2018), Ministrstvo za notranje zadeve (2019) in Ministrstvo za notranje zadeve (2020).

SKLEP

Na podlagi upoštevanih podatkov v letnih poročilih in obravnavanih podatkov sklepam, da je gospodarski kriminal veskozi deležen sprememb in nepridipravi vedno poskušajo najti nove načine, kako pretentati institucije. Mednarodne institucije v sodelovanju s slovenskimi institucijami tvorijo mrežo uspešnih mehanizmov za spravljanje z dejanji gospodarskega kriminala v vsakdanjiku.

Letna poročila med raziskanima letoma so dokaj konsistentna in pravilno oblikovana ter sledljiva. Pri vseh je moč opaziti manjkajoče podatke o preteklih letih ali malo manj razumevajoči zapis za primerjavo, kar bi izpostavil kot možnost za izboljšanje.

Pranje denarja, korupcijska dejanja v javnem in zasebnem sektorju, poslovne in neposlovne goljufije, kompleksni ekonomski delikti se nikoli ne bodo nehali dogajati. Vedno bo nekdo prisoten želel opraviti kaznivo dejanje pod radarjem institucij. Vendar kot je bilo poročano v vseh letnih poročilih, vse obravnavane institucije, začenši z Uradom za preprečevanje pranja denarja, Komisijo za preprečevanje kriminala, Nacionalnim preiskovalnim uradom in Policijo, opravljajo dobro delo, ko gre za preprečevanje, zaznavo in obravnavo gospodarskega kriminala ter med seboj dobro sodelujejo.

Kot priporočilo za boljšo komunikacijo in razumevanje ter spoznavanje tako državnih institucij kot njihovo delovanje in pomen, priporočam več organiziranih dogodkov, na katerih se bodo predstavili rezultati delovanja in pomembne spremembe v zakonodaji ter sodelovanje med državnimi institucijami za preteklo obdobje.

Sodelovanje med institucijami in delo na preventivi bo odločilnega pomena za nadaljnje uspešno vodenje borbe proti gospodarskemu kriminalu.

LITERATURA IN VIRI

1. Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 179–211.
2. Albrecht, S. W., Howe, K. R. & Romney, M. B. (1984). *Deterring fraud: the internal auditor's perspective*. Lake Mary: Institute of Internal Auditors Research Foundation.
3. Albrecht, S. W., Wernz, G. W. & Williams, T. L. (1995). *Fraud: Bringing Light to the Dark Side of Business*. Homewood, Illinois: Richard D. Irvin, Inc.
4. David Anderson & Associates (2019, 25. marec). *Technology Startup Fraud – Part I* [objava na blogu]. Pridobljeno 23. marca 2021 iz <http://davidandersonassociates.com/technology-startup-fraud-part-1>
5. Beasley, M., Carcello, D. R., & Hermanson, D. (1999). *Fraudulent Financial Reporting: 1987-1997 An Analysis of U.S. Public Companies*. New York: COSO.

6. Bliss, G. (2012, 6. julij). *The Daily record*. Pridobljeno 13. avgusta 2021 iz <https://nydailyrecord.com/2012/07/06/fraud-facts-the-fraud-triangle-a-tool-to-assess-risk-of-fraud/>
7. Čas, T. (2012). *Policijsko pravo - Izbrane teme za študente evropske pravne fakultete*. Ljubljana: Evropska pravna fakulteta.
8. Čelik, P. (2001). *Slovenski orožniki 1918–1941*. Ljubljana: Društvo za preučevanje zgodovine, literature in antropologije.
9. Čelik, P. (2005). *Orožništvo na Kranjskem 1850–1918*. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije.
10. Chen, J. (2020, 4. maj). *Money Laundering*. Pridobljeno 25. septembra 2021 iz <https://www.investopedia.com/terms/m/moneylaundering.asp>
11. Choo, F. & Tan, K. (2007). An "American Dream" theory of corporate Fraud. *Accounting forum*, 213–215.
12. Council of Europe. (2020). *Financial Intelligence Units*. Pridobljeno 21. septembra 2021 iz <https://www.coe.int/en/web/moneyval/implementation/fiu>
13. Cressey, D. (1953). *Other people's money: A study of the social psychology of embezzlement*. Glencoe: Free Press.
14. Crowe, H. (2011, 22. junij). *Why the Fraud Triangle is No Longer Enough*. Pridobljeno 21. aprila 2021 iz http://www.s-ox.com/dsp_getWebinarDetails.cfm?CID=2668
15. Dobovšek, B. (2005). *Korupcija in politika*. Ljubljana: MNZ RS.
16. Dobovšek, B. (2012). *Transnacionalna kriminaliteta*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
17. Dorminey, J., Fleming, A. S., Kranacher, M.-J. & Riley, R. (2012). The evolution of fraud theory. *Issues in accounting education*, 27(2), 555–579.
18. Duffield, G. & Grabosky, P. (2001, 1. marec). *The Psychology of Fraud*. Pridobljeno 12. februarja 2022 iz Australian institute of criminology: <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-05/tandi199.pdf>
19. Dvoršek, A. (2000). *Kriminalistična strategija omejevanja gospodarskega kriminala* (doktorska disertacija). Ljubljana: Pravna fakulteta.
20. Ferlinc, A. (1999). Gospodarski kriminal po spremembah kazenske zakonodaje (nekatera odprta vprašanja teorije in prakse). *Podjetje in delo*, 25(1), 43–63.
21. Free, C. (2005). Looking through the fraud triangle: a review and call for new directions. *Meditari Accountancy Research*, 23(2), 175–196.
22. Gobec Zidar, L. (2007). *Vloge in metode notranjega revizorja pri odkrivanju, preiskovanju in preprečevanju prevar in korupcij* (specialistično delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. Goldberg, D. A. (2017, 11. december). *White collar vs. corporate crime* [objava na blogu]. Pridobljeno 25. septembra 2021 iz <https://www.goldbergdefense.com/blog/2017/12/white-collar-vs-corporate-crime.shtml>

24. ISJFR ZRC SAZU. (2021). *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Pridobljeno 10. decembra 2021 iz https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/search_content?f%5B0%5D=content_type%3Apublikacija
25. Jevšek, A. (2010). Ustanovitev Nacionalnega preiskovalnega urada v Sloveniji kot odziv na sodobne - nekonvencionalne oblike kriminalitete. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 23(8), 307–314.
26. Jevšek, A., & Meško, G. (2011). *Policing in Central and Eastern Europe: Social control of unconventional deviance*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
27. Koletnik, F. & Kolar, I. (2008). *Forenzično računovodstvo*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
28. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2011). *Letno poročilo za leto 2010 (z dodatkom do maja 2011)*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
29. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2012). *Ocena stanja in letno poročilo 2011*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
30. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2013). *Letno poročilo za leto 2012*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
31. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2014). *Letno poročilo za leto 2013*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
32. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2015). *Letno poročilo za leto 2014*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
33. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2016). *Letno poročilo za leto 2015*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
34. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2017). *Letno poročilo za leto 2016*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
35. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2018a, 12. oktober). *Zakonodaja*. Pridobljeno 14. oktobra 2021 iz <https://www.kpk-rs.si/komisija-2/o-komisiji/zakonodaja/slovenski-pravni-akti/>
36. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2018b). *Letno poročilo za leto 2017*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
37. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2019). *Letno poročilo za leto 2018*. Ljubljana: Komisija za preprečevanje korupcije.
38. Komisija za preprečevanje korupcije - KPK. (2020). *Korupcija in integriteta skozi strip* [objava na blogu]. Pridobljeno 20. oktobra 2021 iz <https://www.kpk-rs.si/nadzor-in-preiskave-2/korupcija/>
39. Krajnc, B. (2012, 5. september). *Padli tajkun za pet let v arest*. Pridobljeno 27. septembra 2021 iz <https://www.mladina.si/115589/padli-tajkun-za-pet-let-v-arest>
40. Kranacher, J. M., Riley, R. & Wells, J. T. (2011). *Forensic Accounting and Fraud Examination*. Hoboken: John Wiley&Sons Inc.
41. Krapež, J. (2014). *Gospodarsko kazensko pravo* (diplomsko delo). Maribor: Fakulteta za varnostne vede.
42. Križnar, P. (2004). *Elan*. Pridobljeno 25. septembra 2021 iz <https://www.24ur.com/novice/slovenija/elan.html?rate=%2523&article=2038550>

43. Lamberger, I. (2009). *Gospodarski kriminal : gradivo za predmet Gospodarska kriminaliteta*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
44. Leung, R. (2006, 11. maj). *Enron's Ken Lay: I Was Fooled*. Pridobljeno 25. oktobra 2021 iz [www.cbsnews.com](http://www.cbsnews.com/news/enrons-ken-lay-i-was-fooled-11-03-2005/): <https://www.cbsnews.com/news/enrons-ken-lay-i-was-fooled-11-03-2005/>
45. Li, Y. (2010). The Case Analysis of the Scandal of Enron. *International Journal of Business and Management*, 5(19).
46. Mackevičius, J. & Giriunas, L. (2013). Transformational Research of The Fraud Triangle. *Ekonomika*, 92(4), 152.
47. Maharani, L. (2017, 6. april). *Fraud Theories (Triangle, Diamond, M.I.C.E, Scale, Pentagon, Gone)* [objava na blogu]. Pridobljeno 25. septembra 2021 iz <http://lintangmaharaniiii.blogspot.com/2017/>
48. Mailley, G. M. (2015). A tale of two triangles: comparing the Fraud triangle with criminology's Crime Triangle. *Accounting Research Journal*, 28(1), 45–48.
49. Marks, T. J. (2020, 21. maj). *Fraud pentagon – Enhancements to the three conditions which fraud may occur* [objava na blogu]. Pridobljeno 23. marca 2021 iz <https://boardandfraud.com/2020/05/21/fraud-pentagon-enhancements-to-the-fraud-triangle-and-under-which-fraud-may-occur/>
50. Mednarodna zveza računovodskih strokovnjakov. (2009). *Mednarodni standard revidiranja*. Pridobljeno 24. maja 2021 iz https://si-revizija.si/datoteke/standardi/1427/msr_240.pdf
51. Ministrstvo za notranje zadeve. (1952). *Strokovni list ljudske milice*. Ljubljana: Ljudska milica.
52. Ministrstvo za notranje zadeve. (2011). *Poročilo o delu policije za leto 2010*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
53. Ministrstvo za notranje zadeve. (2011). *Poročilo o delu policije za leto 2011*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
54. Ministrstvo za notranje zadeve. (2012). *Poročilo o delu policije za leto 2011*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
55. Ministrstvo za notranje zadeve. (2013). *Poročilo o delu policije za leto 2012*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
56. Ministrstvo za notranje zadeve. (2014). *Poročilo o delu Policije za leto 2013*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
57. Ministrstvo za notranje zadeve. (2015). *Poročilo o delu policije za leto 2014*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
58. Ministrstvo za notranje zadeve. (2016). *Poročilo o delu policije za leto 2015*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
59. Ministrstvo za notranje zadeve. (2017). *Poročilo o delu policije za leto 2016*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
60. Ministrstvo za notranje zadeve. (2018). *Poročilo o delu policije za leto 2017*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.

61. Ministrstvo za notranje zadeve. (2019). *Poročilo o delu policije za leto 2018*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
62. Ministrstvo za notranje zadeve. (2020). *Poročilo o delu policije za leto 2019*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
63. Ministrstvo za notranje zadeve. (2021, 12. september). *Zgodovina slovenske policije - od orožnika do policista*. Pridobljeno 27. septembra 2021 iz <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/zgodovina-in-razvoj>
64. Morozov, S. (2013, 9. maj). *Pravnomočno: Korže izgubil tožbo proti Elanu*. Pridobljeno 25. septembra 2021 iz <https://www.dnevnik.si/1042589088>
65. Pečar, J. (1992). Gospodarska kriminaliteta – večna dilema. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 328–341.
66. Pušnik, M. (2005). Nagrada U. Koržetu v Elanu je bila previsoka. *Finance*, 6–7.
67. Pušnik, M. (2006). Januarja odločitev o Koržetovi 500-milijonski tožbi. *Finance*, 7–8.
68. Ramamoorti, S., Morrison, D. & Koletar, J. W. (2009). *Bringing Fraud to Fraud: Understanding the State-of-mind of the C-level Suite/white Collar Offender Through "A-B-C" Analysis*. Dayton: The Institute for fraud Prevention.
69. Raval, V. (2016). A Disposition-based Fraud Model: Theoretical Integration and Research Agenda. *Journal of Business Ethics*, 150(3), 1–23.
70. Rimkus, R. (2016, 29. november). *Parmalat*. Pridobljeno 30. septembra 2021 iz <https://www.econcrises.org/2016/11/29/parmalat/>
71. Ruankaew, T. (2016). Beyond the Fraud Diamond. *International Journal of Business Management and Economic Research (IJBMER)*, 7(1).
72. Rudewicz, F. (2011). *The Fraud Diamond: Use of Investigative Due Diligence to Identify the "Capability Element of Fraud"*. Wallingford: TMA.
73. Slovenske novice. (2019, 30. marec). Pridobljeno 30. marca 2020 iz <https://www.slovenskenovice.si/kronika/doma/po-sedmih-letih-spet-na-zacetku-151732>
74. Sutherland, E. H. (1940). White Collar Criminality. *American Sociological Review* 5.
75. Svet Evrope. (2000). *Poročilo o Republiki Sloveniji*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/04/GRECO-Skupina-dr%C5%BEav-proti-korupciji-%E2%80%93-Prvi-krog-ocenjevanja-%E2%80%93-Poro%C4%8Dilo-o-Republiki-Sloveniji-2000.pdf>
76. Svolfšak, M., & Žigon, I. (2003). Kdo so slovenski insajderji. *Revija kapital*, 310, 27–34.
77. Tran, T. (1992). *Fraud - The Auditor's Dilemma: an honour thesis*. HONRS 499.
78. Trompeter, G. M., Carpenter, T. D., Desai, N., Jones, K. L. & Riley, R. (2012). A Synthesis of Fraud-Related Research. *A Journal of Practice & Theory*, 32, 287–321.
79. Turk, I. (2000). *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

80. University of Scranton (2020, 26. junij). *What is forensic accounting?* Pridobljeno 12. marca 2021 iz <https://elearning.scranton.edu/resource/business-leadership/what-is-forensic-accounting>
81. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2011). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2010*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
82. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2012). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2011*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
83. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2013). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2012*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
84. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2014). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2013*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
85. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2015). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2014*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
86. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2016). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2015*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
87. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2017). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2016*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
88. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2018). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2017*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
89. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2019). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2018*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
90. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2020a). *Letno poročilo Urada za preprečevanje pranja denarja za leto 2019*. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
91. Urad RS za preprečevanje pranja denarja. (2020b). *O uradu za preprečevanje pranja denarja*. Pridobljeno iz <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/urad-za-preprecevanje-pranja-denarja/o-uradu-za-preprecevanje-pranja-denarja/>
92. Wells, J. (2007). *Corporate fraud handbook: prevention and detection* (2. izd). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
93. *Wikipedia*. (2020). *Patria case*. Pridobljeno 25. oktobra 2021 iz https://en.wikipedia.org/wiki/Patria_case
94. Wolfe, D. T., & Hermanson, D. R. (2004, 1. december). *The Fraud Diamond: Considering the Four Elements of Fraud*. CPA Journal, str. 38–42.
95. Zoretič, D. (2009). *Gospodarski kriminal v Sloveniji in institucije v boju zoper njega* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za upravo.

PRILOGE

